

КНИГИ

1. Дзюбецький Б. В., Черчель В. Ю., Кирпа М. Я., Стасів О. Ф., Шевченко М. С., Дудка М. І., Боденко Н. А., Десятник Л. М., Чабан В. І., Алдошин А. В., Федоренко Е. М., Ковальов Д. В., Гирка Т. В., Солодушко М. М., Подобед О. Ю., Ляшенко Н. О., Компанієць В. О., Астахова Я. В., Кулик А. О. Кукурудза: технології, насінництво, економіка: монографія; за ред. акад. НААН Б. В. Дзюбецького. Київ: Аграрна наука, 2024. 244 с. DOI: 10.31073/978-966-540-607-5.

У колективній монографії узагальнено сучасні проблеми селекції вихідного матеріалу та гібридів кукурудзи різних напрямів використання; висвітлено роль біотехнології у підвищенні ефективності селекційних досліджень; наведено результати наукових досліджень щодо технології виробництва високоякісного насіння батьківських форм і гібридів кукурудзи; представлено інноваційні актуальні рекомендації відносно технологічних елементів вирощування кукурудзи і наведено економічне обґрунтування виробництва насіння і зерна кукурудзи.

2. Козир В. С. Свинарство: дослідження, апробація, впровадження. Монографія. Вінниця: Твори, 2024. 164 с. DOI: 10.31867-monogra. ISBN 978-617-552-539-5.

У монографії висвітлені результати досліджень власних, вітчизняних і зарубіжних вчених, а також узагальнені творчі здобутки у співавторстві щодо свинарства.

СТАТТІ У МІЖНАРОДНИХ НАУКОМЕТРИЧНИХ БАЗАХ SCOPUS (ASJK) I WEB OF SCIENCE (WOS)

3. Denysiuk K. V., Satarova T. M., Semenova V. V., Cherchel V. Y., Soudek P., Dziubets'kiy B. V. SNP analysis of Ukrainian maize inbreds with alternative state of molecular carotenogenesis marker crtRB1-3'TE. *Agricultural Science and Practice*. 2024. 11 (1). P. 77–85. (Web of Science) <https://doi.org/10.15407/agrisp11.01.077>.

Проведено SNP-аналіз 45 ліній кукурудзи, створених в північній зоні Степу України, які різнилися за алейним станом гена β-каротингідроксилази 1 за молекулярним маркером crtRB1-3'TE. Встановлено існування взаємозв'язку між алейним станом гена β-каротингідрок-силази 1 і маркерами одонуклеотидного поліморфізму ДНК для дослід-жених ліній кукурудзи. Визначено алейний стан SNP-маркерів, який корелює зі сприятливим алейним станом гена β-каротингідроксилази 1 за молекулярним

маркером crtRB1-3'TE. Показано випадковий характер розподілу алелів даного гена серед досліджених ліній кукурудзи.

4. Honcharov Y., Yalanskyi O., Prysiazhniuk L., Dikhtiar I., Melnyk S., Hryniv S., Tahantsova M., Holichenko N. Phylogenetic diversity and relationships among sorghum genotypes of breeding collection. *Agronomy Research*. 2024. Vol. 22, № 3. (Web of Science) <https://doi.org/10.15159/AR.24.050>.

In this study, five SSR markers successfully distinguished all the 31 grain sorghum genotypes. In clustering analysis, the 31 sorghum genotypes were classified into four groups based on SSR markers, K-2105 cultivar formed separate cluster. The plant height is determined only by the genotype of grain sorghum. In Mantel test, distance matrices of UPGMA clusters based on trait 'days to flowering' and SSR markers showed statistically significant, but weak correlation.

5. S. Farafonov, O. Yaremko, B. Gutyj, N. Cherniy, V. Kozyr, A. Lykhach, P. Skliarov O. Khmeleva, D. Mylostyva and R. Mylostyvyi Functional activity of blood neutrophils and immune status of heifers under the influence of probioticsfunkcionalna aktivnost neutrofila u krvi i imunološkog statusa junica pod utjecajem probiotika. *Veterinarska stanica*. 2024. 56 (1): P. 29–38. (Scopus). DOI: 10.46419/vs.56.1.8

Стаття присвячена впливу пробіотиків на організм тварин. Метою дослідження є вивчення впливу пробіотиків окремих штамів на функціональну активність нейтрофілів крові та на окремі ланки імунної системи організму великої рогатої худоби. Різні пробіотики широко використовуються у тваринництві та дають змогу модернізувати існуючі режими утримання тварин. Завдання пошуку нових підходів до оптимізації корисної флори організму є надзвичайно актуальним. Використання пробіотиків у тваринництві є економічно ефективним рішенням. Встановлено, що використання пробіотиків Lactobacillus spp. та Bacillus sb. супроводжується активацією природних механізмів резистентності. Пробіотики також сприяють покращенню імунного статусу, переважно за рахунок гуморального компонента, мають тенденцію до оптимізації мікробіоценозу товстої кишки та позитивно впливають на підвищення продуктивності тварин. Результати комплексних досліджень стану захисних систем організму великої рогатої худоби та їх змін під впливом препарату розширюють та поглиблюють існуючі дані про вплив пробіотиків на гомеостаз тварин.

6. Shevchenko, S., Derevenets-Shevchenko, K., Desyatnyk, L., Shevchenko M., Havryushenko O., Shevchenko O., Hulencko O. Influence of

crop rotation and tillage on weed infestation and damage to sunflower plants by sunflower broomrape (*Orobahche cumana* Wallr.) in the steppe zone of Ukraine. *Bulg. J. Agric. Sci.*, 2024. 30 (5), P. 839–847. <https://www.agrojournal.org/30/05-12.html>

It was determine the influence of elements of agro-technical measures, on the number and species composition of various agro-biological groups of weeds in sunflower crops. It was found that the systems of disc tillage and no-tillage cause an increase in the number of weeds in sunflower crops compared to the moldboard plowing by 1.3–1.5 times. On average more of weeds in the plots when using disk tools was 10.4–15.1 pcs/m², moldboard plowing – 7.1–12.4 pcs/m², before harvesting – 2.6–5.2 and 4.1–12.4 pcs/m². The highest degree of sunflower broomrape damage has been observed in 2-fields crop rotation and permanent sunflower cultivation, (16.0–32.4% of affected sunflower plants).

7. Shevchenko S., Derevenets-Shevchenko K., Shevchenko M., Shevchenko O. Sunflower broomrape (*Orobanche Cumana* Wallr.) and weeds in sunflower crops with minimized tillage in a steppe ecotype crop rotation. *Ekologia* (Bratislava). 2024. Vol.43, № 1. P. 34–42. (Scopus). DOI: 10.2478/eco-2024-0004.

It was determined the influence of elements of agro-technical measures and soil tillage system in sunflower crop to the weed parasite sunflower broomrape. The intensity of sunflower broomrape damage to sunflower plants was higher in the moldboard plowing system and amounted to 1.2–8.3 pcs./per plant, which exceeded disc tillage and no-tillage by 1.2–1.6 times. The maximum seed yield of sunflower was of 2.92–2.95 t/ha – in 8- and 5-fields rotations with the use of moldboard plowing. The lowest yields of sunflower seeds were in short-rotation crop rotations with a sunflower saturation of 50% in the structure of sown areas and amounted to: with moldboard plowing—1.75–2.21 t/ha, disk tillage—1.57–2.01 t/ha, and no-tillage—1.49–1.95 t/ha.

8. Mytsyk O., Havryushenko O., Tsyliuryk O., Shevchenko S., Hulencko O., Shevchenko M., Derevenets-Shevchenko K. Reclamation of derelict mine iand by simply growing crops. *International Journal of Environmental Studies*. 2024. 81:1. P. 230–238. (Scopus). DOI: 10.1080/ 00207233.2024.2330283.

Technologies of optimization of soil fertility and crop yields with the least time, cost and damage to the environment have been developed for the Nikopol district of Dnipropetrovs'k region which has been extensively strip-mined for manganese. It is shown that perennial legume-grass mixtures recreate fertile soil, not only in reconstituted chernozem but, also, in raw overburden materials. Over the longer term (50 years), legume-grass mixtures continue to improve soil physical, chemical and biological attributes. The data lessons learned are equally

applicable to reclamation of war-torn land.

9. Sergey Shevchenko, Lidiya Desyatnyk, Mikhail Shevchenko, Kateryna Kolesnykova, Kateryna Derevenets-Shevchenko. Control of weeds and sunflower broomrape (*Orobancha Cumana* Wallr) in sunflower crops by crop rotation and tillage. *International Journal of Environmental Studies*. 2024. 81:1. P. 382–392. (Scopus). DOI:10.1080/00207233.2024.2320031.

The influence of the saturation of crop rotations with sunflower and basic soil tillage on the number and species composition of weeds, including the parasitic sunflower broomrape was determined. The experiment included crop rotations with sunflower comprising 12.5, 20, 25, 33.3, 50 and 100%, and three systems of tillage: mouldboard plough, disking, and no-till. Disking and no-till left 1.3 to 1.5-times many weeds compared with the mouldboard plough. The greatest damage by sunflower broomrape was observed in the 2-field rotation and in continuous sunflower seeds, with 16 and 32% of crop plants affected. Broomrape infestation was highest under the mouldboard plough where infestation was 1.2–1.6 times greater than under disking and no-till.

10. Shevchenko S., Derevenets-Shevchenko K., Desyatnyk L., Shevchenko M., Sologub I., Shevchenko O. Tillage effects on soil physical properties and maize phenology. *International Journal of Environmental Studies*. 2024. 81:1. P. 393–402. (Scopus) DOI: 10.1080/00207233.2024.2320032.

Field and laboratory studies on the effect of different systems of tillage on soil agrophysical properties, seed germination and productivity of maize (corn) demonstrate that tillage influences soil water content, penetration resistance and bulk density throughout the growing season. Faster soil warming and seed germination under the mouldboard plough influenced all stages of maize growth and development; minimal tillage was associated with lesser plant height, leaf area, number of cobs per 100 plants and 1000-grain weight, leading to an average yield shortfall of 0.37–0.88t/ha compared to the mouldboard plough.

11. Hasanova I., Astakhova Ya., Nozdrina N., Solodushko M., Pedash O., Drumova O., Zavalypich N. Formation of yield and biochemical parameters of winter wheat grain depending on agronomic practices of cultivation. *Scientific Papers. Series A. Agronomy, Romania*. Vol. 67, No. 2. 2024. P. 250–257. (Web of Science). ISSN 2285-5785; ISSN CD-ROM 2285-5793; ISSN Online 2285-5807; ISSN-L 2285-5785.

On the basis of research, conducted in the Northern Steppe of Ukraine, it was found that the cultivation of winter wheat on black fallow and after spring

barley resulted in higher yields at the optimal sowing date (20–25 September) compared to early (5–10 September) and late (5–10 October) sowing dates. Pre-sowing application of complete mineral fertiliser and nitrogen feeding led to an improvement in both yield and biochemical parameters of winter wheat grain. Moreover, more significant increases in winter wheat yield were recorded after the non-fallow predecessor.

12. Halyna Ustynova, Mykola Lozinskyi, Mykola Grabovskyi, Igor Pokotylo, Yurii Fedoruk, Valerii Khakhula, Oksana Lupitko, Taras Panchenko, Anatolii Aldoshyn, Vitalina Karaulna, Nataliia Prysiazniuk, Lyudmyla Yezerkovska, Yuliia Bazilieva. Peculiarities of inheritance and transgressive variability of grain number in intraspecific hybridisation of winter bread wheat. *Scientific Papers Series Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development*. 2024. Vol. 24, Issue 3. P. 953–961. (Web of Science). PRINT ISSN 2284-7995, E-ISSN 2285-3952.

In 2018-2020, the peculiarities of inheritance of grain number of the main spike in F1 and transgressive variability in F2 populations were studied in intraspecific hybridisation of early, medium early and medium late winter wheat (*Triticum aestivum* L.) varieties. It was found that in 97.5% of the hybrids the inheritance of grain number was based on positive superdominance with modification of phenotypic dominance (h_p) depending on the selected hybridization pairs and the year conditions. The excess of the extreme maximum grain number of the main spike over the parental forms in 18 (2019) and 14 (2020) F2 populations of 20 crossing combinations with a positive degree of transgression ($T_d = 4.3-60.0\%$) and the frequency of breeding valuable recombinants ($T_f = 3.3-66.7\%$) were studied. Positive correlations ($r = 0.932$; $r = 0.977$) between the positive degree and the frequency of transgressive recombinants were found to be very strong and close to functional correlations ($r = 0.932$; $r = 0.977$). The inclusion of varieties of different vegetation periods in hybridisation contributes to the formation of F2 populations with the possibility of selecting economically valuable recombinants by the number of grains per main ear.

13. Lykhovyd P., Hranovska L., Bidnyna I., Marchenko T., Averchev O., Leliavska L., Khomenko T., Haydash O., Hetman M., Hnylytskyi Y. A review on the use of artificial intelligence and deep learning algorithms in crops Phytosanitary Monitoring. *Modern Phytomorphology*. 2024. Vol. 18. P. 64–69. (Web of Science).

DOI:10.5281/zenodo.200121(10.5281/zenodo.Year-Volume-PDFNo.).

У статті представлено огляд сучасних застосувань та можливостей штучного інтелекту для виявлення шкідників і хвороб поширених сільськогосподарських культур. Огляд базується на аналізі наукової літератури, здійсненому за допомогою пошукової системи Google Scholar.

Загалом було розглянуто 42 наукові роботи (22 опубліковані у журналах та 20 у матеріалах конференцій), які вийшли друком протягом останніх п'яти років. Статті з неповними даними, суперечливою або упередженою інформацією були виключені з аналізу. Основну увагу приділено джерелам з відкритим доступом.

14. Lykhovyd P., Vozhehova R., Bidnyna I., Shablia O., Averchev O., Avercheva N., Kozyriev V., Marchenko T., Leliavska L., Haydash O., Hetman M., Piliarska O. Supervised machine learning in crop recognition through remote sensing: A case study for Ukrainian croplands. *Modern Phytomorphology*. 2024. Vol. 18. P. 183–187. DOI: 10.5281/zenodo.200121(10.5281/zenodo.2024-18-PDFNo.). (Web of Science).

Автоматизоване розпізнавання сільськогосподарських культур є важливою галуззю сучасного агровиробництва. Воно відкриває широкі можливості для картографування сільськогосподарських угідь, аналізу сівозмін, моніторингу структури посівів та використання земель. Дистанційне зондування є перспективною і потужною методикою для розпізнавання культур завдяки застосуванню різних індексів рослинності, зокрема нормалізованого диференційного індексу рослинності (NDVI), у поєднанні з технологіями машинного навчання та комп'ютерного зору.

СТАТТІ У НАУКОВИХ ФАХОВИХ ВИДАННЯХ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

15. Гайдаш О. Л., Ольховик М. С., Негода Т. В. Методи та принципи створення вихідного матеріалу для селекції кукурудзи. *International Science Journal of Engineering & Agriculture*. 2024. Vol.3 (4). P. 60–69. doi: 10.46299/j.isjea.20240304.06.

У статті наведено підходи до класифікації самозапилених ліній кукурудзи, кожен з яких має свої особливості та переваги. Дослідження підкреслюють важливість використання біотехнологічних методів, таких як культури андрогенезу та гаплопродюсери, для прискорення створення самозапилених ліній. Класифікація самозапилених ліній кукурудзи дозволяє оптимізувати селекційні програми та підвищити ефективність створення гібридів з високим гетерозисним ефектом. На основі результатів досліджень пропонуються рекомендації щодо використання різних методів класифікації для досягнення максимальних результатів у селекційній роботі.

СТАТТІ У НАУКОВИХ ФАХОВИХ ВИДАННЯХ УКРАЇНИ

16. Кирпа М. Я., Лук'яненко Т. М. Вологість насіння кукурудзи – технологічне значення та методи визначення. *Аграрні інновації*. ІКОСГ НААН. Одеса: Гельветика, 2024. № 23. С. 151–153.
DOI: <https://doi.org/10.32848/agrar.innov.2024.23>

У наших дослідях проведено порівняльне аналізування двох, найбільш поширених методів: термостатним, із залученням сушильної шафи Binder; експресним, за допомогою вологоміра WILE 50. Для аналізу використано насіння гібриду ДБ Хотин, яке збирали за різної вологості і стиглості, розпочинаючи із молочно-воскової і закінчуючи повною. У кожній фазі стиглості здійснювали три відбори качанів, насіння з них виділяли за єдиною методикою.

Досліджено і розроблено порядок відбору насіння з качанів кукурудзи, зокрема, з його середньої частини, у якій складається типова вологість, визначено умови зберігання качанів для аналізу. Запропоновані корективи до чинного термостатного методу аналізування вологості насіння кукурудзи стосовно розмілу наважок і збільшення експозиції сушіння до 60 хвилин. Проведено порівняння термостатного методу визначення вологості насіння кукурудзи з експресним на вологомірі WILE 50, практично, однакові результати між ними складаються за збиральної вологості 34–20 %.

17. Maksim Nosov. Efficiency of sweet, sudan and broom sorghum varieties using as pollinators for high yield hybrids breeding in the Steppe zone of Ukraine. *Аграрні інновації*. Одеса: Гельветика, 2024. № 23. С. 241–245. DOI: <https://doi.org/10.32848/agrar.innov.2024.23.36>.

In the field experiment, 17 initial varieties of grain and sugar sorghum were studied. In three newly created hybrids F1(Nyz-korosle 93s x Karlykove 45) and F1(Ranni 776s x Karlykove 45), the most effective pollinator for ensuring the highest yield (65.6 –71.7 t/ha) was the variety Karlykove 45. The variety can be recommended as a valuable pollinator for creating hybrids for solid biofuel. The best F1 hybrids can be placed in lines in decreasing dry biomass: Nyzkorosle 93s x Karlykove 45 > Kafarskoe forage 186s x Krasen > Dn71s x Karlykove 45.

18. Matyukha V. L., Semenov S. S. Influence of cultivation methods on the soil aggregate state in the context of weed development in winter wheat plantations. *Agrology*. 2024. № 7 (1). P. 12–19. DOI: [10.32819/202402](https://doi.org/10.32819/202402).

We studied what effects did the tillage methods have on the aggregate state of the soil in relation to weed development in winter wheat crops, finding that the structural and aggregate composition of the soil played an important role in winter

wheat crops, influencing both the development of the crop root system and the water-physical balance of the chernozem, as well as naturally influencing the course of erosion processes in the experimental plots, and having a universal dynamic in terms of adaptation of aggregation and disaggregation processes. Prolonged mechanical stress on soil can cause destruction of its structure.

19. Халак В., Гутий Б., Стадницька О., Бордун О., Ільченко М. Відтворювальні якості свиноматок різної внутрішньопородної диференціації за деякими селекційними індексами та економічна ефективність їх використання. *Агронаука і практика*. 2024. Вип. 3. Ч. 1. С. 35–40. DOI: <https://surl.li/pqmvdf>.

Досліджено відтворювальні якості свиноматок різної диференціації за індексом відтворювальних якостей свиноматки (СІВЯС) та індексом Березовського М. Д. (І), а також економічну ефективність їх використання. Достовірну різницю між свиноматками І і ІІІ піддослідних груп встановлено за багатоплідністю (2,8-2,4 гол), а також масою гнізда на час відлучення у віці 28 (16,9-16,0 кг) і 60 діб (45,2-43,0 кг). Максимальну прибавку додаткової продукції одержано від свиноматок І піддослідної групи за індексом І (+9,49 %) і СІВЯС (+9,00 %), а її вартість дорівнює +1002,92 і +951,14 грн. / гол.

20. Козир В., Красноручський О., Руденко Є., Денисюк О., Олійник С. Еволюційні зміни сірої української породи. *Біологія тварин*. 2024. Т. 26. № 1. С. 29–39. DOI: <https://doi.org/10.15407/animbiol26.01.029>.

Наведено макро- і мікроеволюційні зміни сірої української породи за останні понад 100 років, які можна використати в селекційно-племінній роботі для збереження наявної генофондної популяції і в її подальшому використанні у поточний час. Встановлено, що порівняно з тваринами-аналогами, які вибули зі стада, вдалося поліпшити в історичному аспекті деякі екстер'єрні показники — довжину тулуба, ширину в клубах і обхват грудей, що відобразилось на живій масі худоби, її характерні високі відтворювальні властивості і відмінні материнські якості. При цьому збереглася міцна конституція, стійкість до захворювань, дрібноплідність і добра пристосованість до сухого жаркого клімату тощо.

21. Халак В. І., Церенюк О. М., Гутий Б. В., Бордун О. М. Ознаки відгодівельних і м'ясних якостей молодняку свиней різної інтенсивності формування у ранньому онтогенезі та рівень їх фенотипної консолідації. *Вісник аграрної науки*. 2024. Т. 102. № 1. С. 39–47. DOI: <https://doi.org/10.31073/agrovisnyk202401-05>.

Досліджено відгодівельні та м'ясні якості молодняку свиней різної інтенсивності формування (Δt) та визначено критерії відбору

високопродуктивних тварин вихідних батьківських форм. Установлено, що тварини I піддослідної групи ($\Delta t=0,935 - 1,087$ бала) переважають ровесників II ($\Delta t=0,728 - 0,912$ бала) і III груп ($\Delta t=0,618 - 0,707$ бала) за середньодобовим приростом, віком досягнення живої маси 100 кг та індексом Тайлера Б. в середньому на 2,31%. Критерієм відбору високопродуктивних тварин вихідних батьківських форм за відгодівельними якостями їх потомства є варіація індексу Δt у межах 0,935 – 1,087, за м'ясними якостями – 0,618 – 0,707 бала.

22. Кирпа М. Я., Боденко Н. А., Кулик В. О. Енергоощадне сушіння насіння кукурудзи та його вплив на якість посівного матеріалу. *Вісник аграрної науки*. Т. 102 № 2. 2024. С. 83–88. DOI:<https://doi.org/10.31073/agrovisnyk202402-12>.

З метою зниження енерговитрат, повної заміни традиційних видів палива рослинним та отримання високоякісного насіння кукурудзи, придатного для тривалого зберігання, сушіння рекомендується здійснювати з використанням м'якого температурно-вентиляційного режиму, а саме за температури теплоносія 36–42 °С, його відносної вологості 11–12% та експозиції, що залежить від збиральної вологості зерна. М'який режим, насамперед, рекомендується застосовувати для сушіння насіння з підвищеною збиральною вологістю та пошкодженого приморозками.

23. Халак В. І., Волощук В. М., Гутий Б. В., Засуха Л. В., Бордун О. М. Рівень адаптації та відтворювальні якості свиноматок великої білої породи угорського походження. *Вісник аграрної науки*. 2024. Т. 102. № 4 (853). С.41–47. DOI: <https://doi.org/10.31073/agrovisnyk202404-06>.

Досліджено тривалість життя (ТЖ), тривалість племінного використання (ТПВ) та відтворювальні якості свиноматок великої білої породи угорського походження, а також визначено параметри відбору високопродуктивних та високоадаптивних тварин. Достовірну різницю між високоадаптивними та низькоадаптивними свиноматками встановлено за кількістю одержаних опоросів – 1,8 ($td=5,62$), кількістю живих поросят – 26,6 гол ($td=6,37$), багатоплідністю – 1,2 гол ($td=3,87$), селекційним індексом відтворювальних якостей свиноматки (СІВЯС) – 4,77 бала ($td=3,15$). До високопродуктивних свиноматок належать тварини, у яких СІВЯС дорівнює 90,76 балів і більше, високоадаптивних – свиноматки з індексом РА – 8,54 бала і менше.

24. Кирпа М. Я., Лупітько О. І., Базілієва Ю. С., Ковальов Д. В. Особливості обробки і підготовки насіння кукурудзи для тривалого зберігання. *Вісник аграрної науки*. Т. 102. № 6. 2024. С. 72–77.

DOI:<https://doi.org/10.31073/agrovisnyk202406-09>.

Із операцій післязбиральної обробки вивчали способи сушіння (природне, вентилявання, термічне) та регламенти сепарування в режимі очищення, калібрування і гравітаційного сортування насіння. Насіння зберігали упродовж трьох років (2020–2023) відповідно до вимог стандарту ДСТУ 2240 в умовах типового насіннесховища. Об'єктом досліджень слугували гібриди ДН Хортиця, ДБ Хотин. Виявлено значний вплив способів сушіння та регламенту сепарування на якість і довговічність насіння гібридів кукурудзи. Спосіб сушіння залежав від збиральної вологості гібридів та від температури нагріву насінини. Регламент сепарування визначали фізико-механічні показники насінини — її лінійний розмір, форма, абсолютна і питома маса.

25. Халак В. І., Гутий Б. В., Сасенко А. М., Бордун О. М., Єфімов В. Г. Деякі особливості інтер'єру, відгодівельні та м'ясні якості молодняку свиней різних генотипів. *Вісник аграрної науки*. 2024. Т. 102. № 8 (857). С. 53–62. DOI: <https://doi.org/10.31073/agrovisnyk202408-06>.

Досліджено відгодівельні і м'ясні якості молодняку свиней різних генотипів за геном рецептора меланокортину MC4R, деякі особливості інтер'єру та розраховано рівень кореляційних зв'язків між зазначеними групами ознак. Установлено, що різниця між тваринами піддослідних груп (MC4R^{AG}, MC4R^{AA}) за середньодобовим приростом живої маси, довжиною охолодженої туші та беконної половини охолодженої півтуші, найбільшої (передньої) ширини беконної половини охолодженої півтуші, найменшої (задньої) ширини беконної половини охолодженої півтуші, мінімальними показниками віку досягнення живої маси 100 кг та товщини шпигу на рівні 6–7 грудних хребців становить 4,05%.

26. Носов М. Г., Яланський О. В. Гібриди соргових культур як сировина для виробництва твердого біопалива. *Вісник аграрної науки*. 2024. № 11 (860). С. 53–57.

DOI: <https://doi.org/10.31073/agrovisnyk202411-07>

В рамках розвитку програм з енергозбереження в Україні розповсюдження набуває використання твердого біопалива. Найбільш цікавим для виробництва твердого палива є цукрове сорго, яке здатне формувати від 50 до 100 т/га зеленої маси. Собівартість енергії, виробленої при згоранні твердого біопалива, в півтора рази менша, ніж від газу, і в три рази менша, ніж при згоранні дизельного палива.

27. Вечорка В. В., Козир В. С., Шпетний М. Б., Мироненко О. І., Кузьменко Л. М., Панасова Т. Г., Желізняк І. М. Ефективність використання рідких замінників молока в годівлі підсисних поросят.

Вісник Сумського Національного аграрного університету. Серія «Тваринництво». Вип.1 (56). 2024. С. 16–24.
DOI: 10.32782/bsnau.lvst.2024.1.3

Досліджено ефективність використання рідких замінників молока в годівлі підсисних поросят. Встановлено кращу на 2,06% збереженість поросят яким годувували замінник молока PiggyMill в порівнянні з поросятами яким годувували аналогічний продукт Opticare Milk. Визначено що, за годівлення поросят замінника молока PiggyMill вони мали нижчі на 2,4% витрати на профілактику шлунково-кишкових захворювань, на 82,8% на їх лікування, але вищий на 1,54% відсоток гнізд свиней з зафіксованою діареєю під час підсисного періоду в порівнянні з ровесниками яким годувували аналогічний продукт Opticare Milk. Тварини, яким годувували замінник молока PiggyMill, мали вищу на 4,93% вартість кормів та нижчу на 5,09% частку витрат на профілактику шлунково-кишкових захворювань й на 0,85% на їх лікування.

28. Халак В. І., Хмельничий Л. М., Волощук В. М., Засуха Л. В., Бордунова О. Г. Коефіцієнт спаду інтенсивності росту та його зв'язок з відгодівельними і м'ясними якостями у молодняку свиней великої білої породи угорського походження. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Тваринництво». 2024. Вип. 4 (59). С. 52–58.* DOI: <https://doi.org/10.32782/bsnau.lvst.2024.4.7>.

Установлено, що тварини I групи переважали ровесників II і III за середньодобовим приростом живої маси на 1,95 і 5,15%, віком досягнення живої маси 100 кг – 1,79 і 3,25%, товщиною шпигу на рівні 6-7 грудних хребців – 1,45 і 6,85%. За довжиною охолодженої туші різниця між тваринами III, II і I піддослідних груп дорівнює 1,33 і 1,95%, довжиною беконної половини охолодженої півтуші – 0,35 і 1,99%, найбільшою (передньою) шириною беконної половини охолодженої туші – 6,47 і 9,86%, найменшою (задньою) шириною беконної половини охолодженої туші – 1,21 і 8,06 %. Критерієм відбору високопродуктивних свиноматок і кнурів-плідників за відгодівельними якостями їх потомства є їх відповідність класу еліта, а також тварини з коефіцієнтом спаду інтенсивності росту за період вирощування від народження до 3-місячного віку 84,88-96,24 бала.

29. Засуха Л., Волощук В., Халак В., Гутий Б., Бордун О. Відтворювальні якості свиноматок великої білої породи французької селекції та їх оцінка за деякими селекційними індексами. *Науковий вісник Львів. нац. ун-ту вет. мед. та біотехнол. ім. С. З. Гжицького. Серія: Сільськогосподарські науки. Львів, 2024. Т. 26, № 100. С. 43–48.* DOI: <https://doi.org/10.32718/nvlvet-a10006>.

У статті наведено результати дослідження відтворювальних якостей свиноматок великої білої породи різної диференціації за селекційним індексом відтворювальних якостей свиноматки (СІВЯС) та індексом Шаталіної (І). Достовірну різницю між тваринами І-II і І-III піддослідних груп виявлено за багатоплідністю і масою гнізда на час відлучення у віці 28 діб. Кількість достовірних кореляційних зв'язків між показниками відтворювальних якостей свиноматок, індексом Іі СІВЯС становить 75,0 %. Вартість додаткової продукції, яку було одержано від тварин І групи за індексом Іі СІВЯС дорівнює +697,34 і +706,01 грн / гол.

30. Халак В. І., Гутий Б. В., Прудніков В. Г., Волощук В. М., Бордун О. М., Семенцов В. В. Результати оцінки молодняку свиней великої білої породи за відгодівельними та м'ясними якостями з використанням деяких математичних моделей оціночних індексів. *Науковий вісник Львів. нац. ун-ту вет. мед. та біотехнол. ім. С. З. Гжицького. Серія: Сільськогосподарські науки*. Львів, 2024. Т. 26, № 100. С. 131–136. DOI: <https://doi.org/10.32718/nvlvet-10020>.

Установлено, що різниця між тваринами різної внутріпородної диференціації за індексом Б. Тайлера є достовірною і становить: за середньодобовим приростом живої маси 64,2 г, віком досягнення живої маси 100 кг – 5,9 доби, товщиною шипу на рівні 6–7 грудних хребців – 2,60 мм, довжиною охолодженої туші – 1,9 см, довжиною беконної половини охолодженої півтуші – 2,5 см. Диференціація за індексом “СІ₄” свідчить про наявність достовірної різниці між групами за середньодобовим приростом живої маси (60,0 г), віком досягнення живої маси 100 кг (6,2 доби) і товщиною шипу на рівні 6–7 грудних хребців (2,9 мм).

31. Халак В. І., Гутий Б. В., Бордун О. М., Хмелева О. В., Стадницька О. І., Кібенко Н. Ю., Кравченко Н. О., Щербак О. В., Ільченко М. О. Племінна цінність свиноматок: критерії відбору високопродуктивних тварин та економічна оцінка їх використання. *Науковий вісник Львів. нац. ун-ту вет. мед. та біотехнол. ім. С.З.Гжицького. Серія: Сільськогосподарські науки*. Львів, 2024. Т. 26, № 101. С. 101–108.

DOI: <https://doi.org/10.32718/nvlvet-a10117>.

Установлено, що максимальними показниками багатоплідності (12,5–13,1 гол), кількості поросят на час відлучення (10,5–10,8 гол) та маси гнізда на час відлучення (82,2–84,2 кг) характеризуються свиноматки І піддослідної групи. Використання свиноматок високої племінної цінності, оцінених за індексом BLUP та СІВЯС (І піддослідна група) забезпечує одержання додаткової продукції на рівні +6,69 – +8,08 %, а її вартість становить

+240,14 – +319,47 гривень або +6,07 – +8,08 доларів США. Критерієм відбору високопродуктивних тварин підконтрольних популяцій за індексом BLUP (материнська лінія) є показник на рівні 111,53–165,23 балів, селекційним індексом відтворювальних якостей свиноматки (СІВЯС) – 95,03–115,08 балів.

32. Халак В. І., Гутий Б. В., Бордун О. М., Усенко С. О., Ільченко М. О., Фесенко О. Г., Шаферівський Б. С., Стадницьк О. І. Деякі математичні моделі оціночних індексів та їх використання у свинарстві: акцент на механізм відбору високопродуктивних тварин за відтворювальними якостями. *Науковий вісник Львів. нац. ун-ту вет. мед. та біотехнол. ім. С. З. Гжицького. Серія: Сільськогосподарські науки*. Львів, 2024. Т. 26, № 100. С. 264–271.

DOI: <https://doi.org/10.32718/nvlvet-a10141>.

Установлено, що свиноматки класу “еліта”, а також I групи (клас розподілу за індексом М. Д. Березовського та Ю. Д. Шаталіної) переважали ровесниць класу “позакласні” і III групи за багатоплідністю і масою гнізда на час відлучення в середньому на 22,08–22,67%. Максимальну прибавку додаткової продукції одержано від свиноматок класу еліта (+4,23%) та I групи внутрішньопородної диференціації за індексом М. Д. Березовського (+7,43%) та індексом Ю. Д. Шаталіної (+7,67%). З метою створення високопродуктивної популяції свиней пропонуємо до провідної групи свиноматок відбирати тварин класу “еліта” за багатоплідністю та масою гнізда на час відлучення, а також особин, у яких індекс М. Д. Березовського та індекс Ю. Д. Шаталіної дорівнюють відповідно 41,83, 69,29 і більше балів.

33. Халак В. І., Гутий Б. В., Бордун О. М. Тривалість продуктивного довголіття свиноматок різного рівня адаптації та життєздатності. *Науково-технічний бюлетень держ. наук.-досл. контролн. ін.-ту ветеринарних препаратів та кормових добавок і ін.-ту біології тварин НААН*. Львів, 2024. Вип. 25, № 1. 2024. С. 231–240. DOI: <https://doi.org/10.36359/scivp.2024-25-1.29>.

Установлено, що різниця між свиноматками різного рівня адаптації (РА) за віком I плідного осіменіння становить (17,0 діб; $td=2,70$), тривалістю життя (ТЖ) (17,0 міс; $td=9,04$), кількістю одержаних опоросів (3,3; $td=13,20$), кількістю живих поросят (46,2 гол.; $td=10,52$), багатоплідністю (1,2 гол.; $td=4,00$), масою гнізда на час відлучення (3,5 кг; $td=3,21$). Свиноматки з індексом життєздатності (ІЖ) 90,75–144,55 переважили ровесниць з ІЖ 39,75–77,46 бала за віком I плідного осіменіння та відтворювальними якостями у середньому на 11,43 %. Зв'язок між ТЖ, відтворювальними якостями свиноматок та індексами РА і ІЖ коливається у межах від $-0,758(tr=20,45)$ до $+0,859(tr=37,62)$.

34. Халак В. І., Гутий Б. В., Бордун О. М., Ільченко М. О., Данілова Т. М., Хмельова О. В. Ген рецептора меланокортину Mc4r та його зв'язок з тривалістю життя, племінного використання та відтворювальними якостями у свиноматок великої білої породи французької селекції. *Науково-технічний бюлетень держ. наук.-досл. контрольн. ін.-ту ветеринарних препаратів та кормових добавок і ін.-ту біології тварин НААН*. Львів, 2024. Вип. 25, № 2. 2024. С. 167–177. DOI: <https://doi.org/10.36359/scivp.2024-25-2.21>.

Досліджено тривалість життя і тривалість племінного використання, а також відтворювальні якості свиноматок різних генотипів за геном MC4R. Достовірну різницю між свиноматками різних генотипів за геном MC4R (MC4R^{AG} порівняно з MC4R^{GG} і MC4R^{AA}) встановлено за ТЖ (6,1 і 5,4 міс), багатоплідністю (0,9 і 0,6 гол), масою гнізда на час відлучення (5,6 і 4,5 кг). Коефіцієнт мінливості (Cv, %) зазначених ознак коливається у межах від 4,59 до 42,57 %. Максимальну прибавку додаткової продукції одержано від свиноматок I піддослідної групи (MC4R^{AA}). Вона становить +5,91 %, а її вартість дорівнює +226,80 грн. / гол / опорос.

35. Халак В. І., Гутий Б. В., Данілова Т. М., Хмельова О. В., Яновська О. В. Відгодівельні і м'ясні якості молодняку свиней великої білої породи англійської селекції та їх зв'язок з деякими біохімічними показниками сироватки крові. *Електронний науковий журнал «Подільський вісник: сільське господарство, техніка, економіка»*. 2024. Вип. 2 (43). С. 130–136. DOI: <https://doi.org/10.37406/2706-9052-2024-2.19>.

Установлено, що коефіцієнт парної кореляції (r) між біохімічними показниками сироватки крові, відгодівельними та м'ясними якостями молодняку свиней великої білої породи коливається у межах від -0,298 ($t_r=1,49$; $P>0,05$) до +0,262 ($t_r=1,30$; $P>0,05$) є слабким і статистично недостовірним. Кількість достовірних коефіцієнтів парної кореляції (r) між відгодівельними та м'ясними якостями молодняку свиней великої білої породи, індексом «Т-фактор» та комплексним індексом відгодівельних та м'ясних якостей (індекс Б. Тайлера) становить 50,0 %. Зазначене свідчить про ефективність використання в селекційно-племінній роботі індексів Тайлера Б. та «Т-фактор».

36. Бордун О. М., Халак В. І., Гутий Б. В., Ільченко М. О., Шаферівський Б. С. Відтворювальні якості та рівень їх фенотипової консолідації у свиноматок різних типів адаптації. *Електронний науковий журнал «Подільський вісник: сільське господарство, техніка,*

економіка». 2024. Вип. 3 (44).С. 20–27. DOI: <https://doi.org/10.37406/2706-9052-2024-3.3>.

Достовірну різницю між свиноматками мінус-адаптивного типу (I гр.) та плюс-адаптивного типу (II гр.) встановлено за тривалістю життя (12,9 міс), тривалістю племінного використання (13,7 міс), кількістю одержаних опоросів (3,0), кількістю одержаних живих поросят (37,6 гол), багатоплідністю (0,6 гол), масою гнізда на час відлучення (4,4 кг), збереженістю поросят до відлучення (3,25 %) та СІВЯС (4,65 бала). За індексом «рівень адаптації» різниця між свиноматками піддослідних груп становить 3,29 бала. Коефіцієнти фенотипової консолідації основних кількісних ознак у свиноматок I і II піддослідних груп коливаються у наступних межах: K_1 – від $-0,400$ до $+0,594$, K_2 – від $-0,443$ до $+0,473$.

37. Халак В. І., Бордун О. М., Гутий Б. В., Волощук В. М., Онищенко А. О., Маслов В. І. Відтворювальні якості свиноматок великої білої породи французької селекції та їх оцінка за деякими математичними моделями. *Свинарство і агропромислове виробництво: міжвід. темат. наук. зб. / Ін-т свинарства і АПВ НААН. Полтава, 2024. Вип. 3 (81). С. 129–143.*

DOI: [https://doi.org/10.37143/2786-7730-2024-3\(81\)9](https://doi.org/10.37143/2786-7730-2024-3(81)9).

Досліджено відтворювальні якості свиноматок великої білої породи французької селекції. Встановлено, що свиноматки I групи переважали ровесниць II і III груп за багатоплідністю на 15,67 і 34,32 %, молочністю – 23,29 і 34,94 %, кількістю поросят на час відлучення у віці 28 діб – 13,91 і 33,30 %, масою гнізда на час відлучення у віці 28 діб – 17,39 і 27,60 %, масою гнізда на час відлучення у віці 60 діб – 17,89 і 28,30 %. Максимальні показники великоплідності та збереженості поросят на час відлучення у віці 28 діб і мінімальні значення індексу вирівняності (однорідності) гнізда свиноматки за живою масою поросят на час їх народження (ІВГ₀) встановлено у свиноматок III групи внутріпородної диференціації за СІВЯС та індексом Шаталіної Ю.

38. Халак В. І., Гутий Б. В., Данілова Т. М., Бордун О. М., Семяшкіна А. О., Хмельова О. В. Ознаки індивідуального розвитку та їх зв'язок з відгодівельними і м'ясними якостями у молодняку свиней різних генотипів за геном рецептора меланокортину (Mc4r). *Таврійський науковий вісник. 2024. Вип. 136. Ч. 2. С. 256–264.*

DOI: <https://doi.org/10.32782/2226-0099.2024.136.2.31>.

Досліджено ознаки індивідуального розвитку та їх зв'язок з продуктивністю молодняку свиней різних генотипів за геном MC4R. Встановлено, що молодняк свиней I піддослідної групи (Mc4r^{ΔG}) переважає ровесників II (Mc4r^{ΔA}) за середньодобовим приростом живої маси, віком

досягнення живої маси 100 кг, товщиною шпигу на рівні 6-7 грудних хребців, довжиною охолодженої туші та довжиною беконної половини охолодженої туші в середньому на 4,12 %. Кількість достовірних кореляційних зв'язків між відгодівельними і м'ясними якостями, індексом «інтенсивність формування» (Δt ; 0-2-4) та індексом Тайлера Б. становить 70,0 %. Використання молодняку свиней I піддослідної групи (Mc4r^{4G}) забезпечує одержання додаткової продукції на рівні +2,82 %, а її вартість дорівнює +223,65 грн. / гол.

39. Бордун О. М., Халак В. І., Гутий Б. В., Усенко С. О., Данілова Т. М., Шаферівський Б. С., Фесенко О. Г. Племінна цінність та продуктивність свиноматок великої білої породи зарубіжної селекції. *Таврійський науковий вісник*. 2024. Вип. 138. С. 257–265. DOI: <https://doi.org/10.32782/2226-0099.2024.138.32>.

Установлено, що максимальними показниками багатоплідності (12,9 гол), молочності (62,8 кг), кількості поросят на час відлучення (11,1 гол) та маси гнізда на час відлучення у віці 30 діб (85,6 кг) характеризуються свиноматки I піддослідної групи. Порівняно з ровесницями III піддослідної групи різниця за даними показниками є достовірною і становить 24,72 %. Кількість достовірних кореляційних зв'язків між зазначеними групами ознак дорівнює 80,0 %. Використання свиноматок високої племінної цінності забезпечує одержання додаткової продукції на рівні +13,08 %, а її вартість становить +492,22 грн. / гол. / опорос.

40. Семенов С. С. Ефективність хімічного захисту кукурудзи від шкідників у північному степу України. *Таврійський науковий вісник*. 2024. № 139, Ч. 2. С. 41–49. DOI: <https://doi.org/10.32782/2226-0099.2024.139.2.6>.

Проводили агротехнічну оцінку ефективності хімічного захисту рослин кукурудзи від основних шкідників і визначали їх вплив на зернову продуктивність культури. Встановили, що під час сівби кукурудзи в роки досліджень фонові чисельності ґрунтових шкідників із родини коваликів становила 2,1–2,7 шт./м². Найліпші результати отримано при сумісному застосуванні бакових сумішей інсектицидного, фунгіцидного і рістстимулюючого препаратів.

41. Бордун О. М., Халак В. І., Усенко С. О., Шаферівський Б. С., Фесенко О. Г., Хмельова О. В. Продуктивність свиноматок великої білої породи французької селекції: оцінка та відбір високопродуктивних тварин за деякими полікомпонентними математичними моделями. *Таврійський науковий вісник*. 2024. Вип. 139. С. 172–181. DOI: <https://doi.org/10.32782/2226-0099.2024.139.1.23>.

В роботі наведено результати дослідження відтворювальних якостей свиноматок великої білої породи французької селекції, оцінених за деякими полікомпонентними математичними моделями, а також розраховано рівень кореляційних зв'язків між кількісними ознаками та економічну ефективність. Установлено достовірну різницю між тваринами різної внутріпородної диференціації за СІВЯС та індексом Шаталіної Ю. Д. (I-II і I-III), за багатоплідністю, кількістю порослят на час відлучення, масою гнізда на час відлучення у віці 30 і 60 діб, а також зазначеними математичними моделями. Використання свиноматок I групи диференціації за СІВЯС та індексом Шаталіної Ю. Д. забезпечує одержання додаткової продукції на рівні +7,89 і +8,79%.

42. Матюха В. Л., Циліурик О. І., Семенов С. С. Фітоценотична стійкість агроценозів різних сортів пшениці озимої проти бур'янів в умовах Степу України. *Таврійський науковий вісник*. 2024. № 140. С. 176–185. DOI: <https://doi.org/10.32782/2226-0099.2024.140.23>.

Вивчали стійкість агроценозів різних сортів озимої пшениці до впливу бур'янів, як основну характеристику, що визначає здатність культурних рослин до конкуренції з небажаною рослинністю. Дослідження проводили на 6-ти сортах озимої пшениці вітчизняної селекції різних груп стиглості: ранньостиглі – Царичанка і Кошова; середньостиглі – Олексіївна і Грація миронівська та середньостиглі – Вежа миронівська і Естафета миронівська. Виявили, що ранньостиглі сорти (Царичанка і Кошова) показали найбільшу середню врожайність зерна.

43. Семенов С. С. Тестування системи хімічного захисту посівів сорго від фітофагів в умовах Степу. *Таврійський науковий вісник*. 2024. № 140. С. 224–231. DOI: <https://doi.org/10.32782/2226-0099.2024.140.29>.

Проводили тестування системи хімічного захисту посівів сорго від основних шкідників і визначали їх вплив на урожайність зернової культури. Найбільша загибель проростків сорго, пошкоджених личинками коваліків (дротяники), відмічена на дослідних майданчиках з непротруєним насінням – 12,5%, а також за використання регулятора росту Вермістим – 10,4%. Токсикація посівного матеріалу окремо інсектицидом Круїзер 350 FS та фунгіцидом Максим XL призводила до зменшення кількості відмерлих рослин. Бакова суміш препаратів різного функціонального призначення (інсектицид + фунгіцид + РР) показала найвищу технічну (біологічну) ефективність протидії ґрунтовим фітофагам.

44. Zasukha, L. V., Voloshchuk, V. M., Khalak, V. I., Gutyj, B. V., & Bordun, O. M. (2024). Reproductive qualities of French breed large white

breed sows of different operating value and level of their discretion. *Ukrainian Journal of Veterinary and Agricultural Sciences*, 7 (1). 3–8. DOI: <https://doi.org/10.32718/ujvas7-1.01>.

The life expectancy (LI) and breeding use (BV), reproductive qualities and the level of their discreteness in sows of different operational value were studied. The LIV of sows is 905, BV – 680 days, and in terms of reproductive qualities they belong to the elite class. A significant difference between animals of the “high operational value” and “low operational value” categories was established for TG, TPV, number of live piglets, multiparity and litter weight at the time of weaning at the age of 28 days. The discreteness coefficient of TG and TPV in sows of the I, II and III experimental groups is 0.406, 0.677 and 0.633, reproductive qualities – 0.828, 0.882 and 0.903, respectively.

45. Khalak, V. I., Gutyj, B. V., & Bordun, O. M. (2024). Some innovations in pig farming and their zootechnical assessment. *Ukrainian Journal of Veterinary and Agricultural Sciences*. 7 (2). 50–54. DOI: <https://doi.org/10.32718/ujvas7-2.07>.

A significant difference between sows of the category “high operational value” (I experimental group) and “low operational value” (II sub-experimental group) was established by the duration of life (7.9 months), the duration of breeding use (8.3 months), the number of farrowings obtained (1.7 farrowings), the number of live piglets (24.9 goals), multifertility (1.1 goals), high fertility (0.03 kg), the weight of the nest at the time of weaning at the age of 28 days (8.0 kilograms), survival of piglets before weaning (2.7 %) and M. D. Berezovsky's index (3.43 points). The number of reliable correlations between life expectancy, duration of breeding use, absolute indicators of reproductive qualities of sows, and the index “exploitation value of the sow” (EVS) is 75.0 %. The criterion for selecting sows of high operational value for the controlled population is the “EVS” index value at 220.90 or more points.

НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ ЗЕРНОВІ КУЛЬТУРИ

46. Дзюбецький Б. В., Пазюк Н. В. Комбінаційна здатність самозапилюючих ліній кукурудзи зародкової плазми BSSS стосовно врожайності зерна в умовах Північного Степу України. *Зернові культури*. Дніпро, 2024. Т. 8, № 1. С. 5–10. <https://doi.org/10.31867/2523-4544/0305>

Лінії СДМ15, СДМ2А, СДМ96, МС2439 і СДМ84-35 рекомендовано використовувати в селекційних програмах при створенні високопродуктивних гібридів, адаптованих до умов Північного Степу України.

47. Кирпа М. Я., Лук'яненко Т. М. Посівні якості насіння та методи їх визначення у сфері насінництва і сертифікації гібридів кукурудзи. *Зернові культури*. Дніпро, 2024. Т. 8, № 1. С. 54–58.
<https://doi.org/10.31867/2523-4544/0311>

Встановлено показники, які значним чином впливають на посівні і врожайні властивості насіння гібридів кукурудзи, до них слід віднести схожість за холодним пророщуванням, силу росту і вирівняність насіння. Розроблено методи визначення відмічених показників: схожість – за параметрами моделювання умов періоду „сівба – сходи”; сила росту – за кількістю насінин із довжиною ростків 5 см і більше; вирівняність насіння – за масою насінин на двох суміжних ситах шляхом сепарування. Також удосконалено чинний метод вимірювання вологості насіння шляхом зміни експозиції теплового висушування.

48. Дудка М. І., Ковтун О. В., Дудка А. М. Формування врожайності зерна кукурудзи залежно від строку сівби в Північному Степу України. *Зернові культури*. Дніпро, 2024. Т. 8, № 1. С. 67–76.
<https://doi.org/10.31867/2523-4544/0313>.

Наведено залежність від строку сівби: польової схожості насіння, своєчасності сходів, формування оптимальної густоти рослин. За ранньої сівби при недостатньо прогрітому ґрунті подовжується період сівба – сходи, при запізненні з сівбою насіння може потрапити у надто сухий ґрунт, що спричиняє в обох випадках зрідженість сходів культури і низьку зернову продуктивність. Тому виникає необхідність у врахуванні біологічних особливостей і екологічних вимог гібридів, ґрунтово-кліматичних та погодних умов, створення для росту рослин кукурудзи найбільш сприятливих умов навколишнього середовища.

49. Гирка А. Д., Бочевар О. В., Малоок В. С., Сидоренко Ю. Я., Ільєнко О. В., Алексєєв Я. В. Вплив попередників, мінеральних добрив та норм висіву насіння на врожайність зерна гороху в Північному Степу України. *Зернові культури*. Дніпро, 2024. Т. 8, № 1. С. 77–83.
<https://doi.org/10.31867/2523-4544/0314>

За результатами експериментальних досліджень визначено, що норма висіву насіння та рівень мінерального живлення рослин суттєво впливали на елементи структури врожаю та врожайність зерна гороху сорту Гайдук при вирощуванні його після різних попередників. У середньому за два роки досліджень (2021–2022) внесення під передпосівну культивуацію мінеральних добрив у дозі $N_{45}P_{45}K_{45}$, порівняно з фоном $N_{30}P_{30}K_{30}$, забезпечило підвищення врожайності зерна гороху сорту Гайдук після попередника кукурудза на зерно на 0,18–0,51 т/га, після пшениці озимої – на 0,16–0,32 т/га залежно

від норми висіву насіння, які досліджувались. У технології вирощування гороху сорту Гайдук попередники пшениця озима та кукурудза на зерно виявились майже рівнозначними за умов використання передпосівного внесення мінеральних добрив у дозі $N_{45}P_{45}K_{45}$ та норми висіву 1,4 млн схожого насіння/га, що дало змогу рекомендувати їх для використання у сівозмінах зони Північного Степу України.

50. Солодушко М. М. Вологозабезпеченість та урожайність пшениці озимої залежно від попередників у зоні Північного Степу. *Зернові культури*. Дніпро, 2024. Т. 8, № 1. С. 84–91. <https://doi.org/10.31867/2523-4544/0315>.

У представленій статті акцентовано увагу на проблемі вологозабезпеченості посівів пшениці озимої в зоні Степу України. Зроблено аналіз неоднорідних умов зволоження після різних попередників, які обумовлюють значну відмінність у водоспоживанні рослин і впливають на продуктивність основної зернової культури, що необхідно знати та враховувати у виробничій діяльності.

51. Черчель В. Ю., Білоконь Л. М. Фундатор селекційної школи зернобобових культур – Черnobривенко Сергій Іванович (04.10.1899–30.01.1967). *Зернові культури*. Дніпро, 2024. Т. 8, № 1. С. 195–199. <https://doi.org/10.31867/2523-4544/0329>

До 125-річчя від дня народження видатного селекціонера Черnobривенка С. І. Йому належить одне з чільних місць серед найбільш відомих селекціонерів з зернобобових культур у Радянському Союзі. Сергій Іванович не тільки першим в Україні окреслив основні задачі селекції зернобобових, а також організував селекційну роботу з цими культурами та розробив методи індивідуальної селекції, що увійшли у фундаментальні посібники із загальної селекції та насінництва польових культур, зокрема, «метод багаторазових полігеномних схрещувань». Вивчав хімічні взаємодії рослин.

52. Солодушко М. М., Білоконь Л. М. Життєвий шлях у науці – досягнення та визнання! *Зернові культури*. Дніпро, 2024. Т. 8, № 1. С. 200–202. <https://doi.org/10.31867/2523-4544/0330>.

До 100-річчя з дня народження Пікуша Г. Р. Показано життєвий шлях відомого вченого-агрофізіолога, доктора с-г наук, професора Пікуша Г. Р., який зробив значний внесок у справу розбудови і зміцнення аграрної науки, збагативши її в частині фізіології рослин шляхом удосконалення технологічних заходів та поліпшення умов вирощування пшениці озимої і її стійкості до несприятливих абіотичних факторів, що загалом було спрямовано на збільшення валових зборів зернової продукції в країні.

53. Денисюк К. В., Сатарова Т. М., Черчель В. Ю., Дзюбецький Б. В. Оцінка ліній кукурудзи *Zea mays* (L.) щодо ураження летючою сажкою *Sporisorium reilianum*. *Зернові культури*. Дніпро, 2024. Т. 8, № 2. С. 207–215. <https://doi.org/10.31867/2523-4544/0331>.

Оцінено стійкість до ураження летючою сажкою *Sporisorium reilianum* десятиох селекційно перспективних, адаптованих до зони Степу України, ліній кукурудзи. Встановлено в цілому високий рівень стійкості до патогену у досліджених ліній. Лінії ДК315, ДК3044, ДК267, PLS61, ДК3008 і Мо17, які мали відсоток ураження *S. reilianum* рослин на штучному інфекційному фоні впродовж двох років менше 5%, визначені як стійкі. Вони можуть виступати донорами стійкості до летючої сажки. Лінії ПЗ54, ДК3023 і ДК7575, які мали ураження на штучному інфекційному фоні 20% і більше, ідентифіковані як нестійкі до ураження.

54. Черчель В. Ю., Алдошин А. В., Купріченков Д. С., Сучкова В. М. Визначення посухостійкості гібридів кукурудзи розлусної (*Zea mays* L. *evarta* Sturt.). *Зернові культури*. Дніпро, 2024. Т. 8, № 2. С. 216–222. <https://doi.org/10.31867/2523-4544/0332>

Проведена оцінка стійкості гібридів кукурудзи розлусної до посухи. Встановлено, що у середньоранній групі високу врожайність зерна й посухостійкість мали експериментальні гібриди F_1 (ІКР 30 С × ІКР 2-3 ВС); F_1 [(ІКР 2-3 × ІКР 9-2) × ІКР 4] та F_1 [(ІКР 30 С × ІКР 24 3С) × ІКР 37], а у середньостиглій – F_1 (ІКР 11-9 × ІКР 16/75/24-5); F_1 [(ІКР 15-2 × ІКР 37/17/72-5) × ІКР 21] та F_1 (ІКР 30 × ІКР 2-1).

55. Кирпа М. Я., Ковальов Д. В., Козарійчук Д. В. Вплив ситового сепарування на якість насіння гібридів кукурудзи та їх батьківських компонентів. *Зернові культури*. Дніпро, 2024. Т. 8, № 2. С. 239–245. <https://doi.org/10.31867/2523-4544/0335>

За сепарування на ситах з круглими отворами основна частина насіння гібридів виділяється на ситах з діаметром отворів 8,0–8,5 мм (ДБ Хотин) і 9,0–9,5 мм (ДН Хортиця), насіння їх батьківських компонентів виділяється на ситах з отворами 7,0–8,0 мм і 8,5–9,0 мм відповідно. Польова схожість є найвищою у фракцій насіння, виділених на ситах з круглими отворами 8,5–9,0 мм, з довгастими отворами – на ситах 4,0–5,5 мм. У процесі ситового сепарування контролю підлягає типорозмір сит (за видом отворів) залежно від виходу окремих фракцій насіння та його схожості.

56. Чоловський С. М. Порівняння виробничих систем вирощування соняшнику Clearfield® та Clearfield® Plus. *Зернові культури*. Дніпро, 2024. Т. 8, № 2. С. 256–265.

<https://doi.org/10.31867/2523-4544/0337>

Гібриди соняшнику виробничої системи Clearfield® Plus продемонстрували переваги за врожайністю та стійкістю до ІМІ-гербіцидів у порівнянні з гібридами Clearfield® і є перспективними для подальшого збільшення їх площ вирощування.

57. Семенов С. С. Ефективність допосівної обробки насіння кукурудзи та сорго. *Зернові культури*. Дніпро, 2024. Т. 8, № 2. С. 274–278. URL: <https://doi.org/10.31867/2523-4544/0339>.

Вивчали доцільність використання бакових сумішей у складі інсектицидів, фунгіцидів та речовин, що мають інші фізіологічні ознаки (стимуляція імунітету, ріст регуляція тощо) з метою захисту посівів кукурудзи й сорго від личинок коваліків у Північному Степу України. Проводили допосівну обробку насіння гібрида кукурудзи ДН Хортиця і сорту сорго зернового Ярона баковою сумішшю препаратів у складі інсектициду Круїзер 350 FS, фунгіциду Максим XL 035 FS та регулятора росту Вермістим.

58. Солодушко М. М., Солодушко В. П., Гасанова І. І., Завалипич Н. О. Запаси вологи в ґрунті та розвиток рослин пшениці озимої протягом осінньої вегетації в зоні Північного Степу України. *Зернові культури*. Дніпро, 2024. Т. 8, № 2. С. 317–326. <https://doi.org/10.31867/2523-4544/0345>.

За результатами досліджень, проведених в 2019–2024 роках на Синельниківській селекційно-дослідній станції ДУ Інститут зернових культур НААН, встановлено, що вологозабезпеченість ґрунту під час осіннього періоду після непарових попередників, зокрема, після соняшнику, в більшість років не задовольняє потреби у волозі рослин пшениці озимої, які в результаті цього розпочинають зимівлю у відносно слабкому морфофізіологічному стані. Проте, підвищена температура повітря впродовж календарної зими дозволяє озимині оптимальних строків сівби успішно, практично без втрат, завершити зимовий період.

59. Солодушко М. М., Педаш О. О., Завалипич Н. О. Покликання – творити добро і бути потрібним! (до 70-річчя з дня народження Черенкова Анатолія Васильовича). *Зернові культури*. Дніпро, 2024. Т. 8, № 2. С. 341–343. <https://doi.org/10.31867/2523-4544/0350>

60. Десятник Л. М. Аграрна наука – покликання і сенс всього життя (до 70-річчя з дня народження Шевченка Михайла Семеновича). *Зернові культури*. Дніпро, 2024. Т. 8, № 2. С. 344–346. <https://doi.org/10.31867/2523-4544/0351>

61. Ковальов Д. В., Ляшенко Н. О., Федоренко Е. М., Свіницький Л. М., Черенкова Т. П. Талановитий вчений та видатний науковець (до 70-річчя з дня народження Алдошина Анатолія Васильовича). *Зернові культури*. Дніпро, 2024. Т. 8, № 2. С. 347–349. <https://doi.org/10.31867/2523-4544/0351>

62. Черчель В. Ю., Білоконь Л. М., Кулініч О. О. Клиша Андрій Іванович – майстер селекції нішевих культур (06.12.1934 – 21.11.2018). *Зернові культури*. Дніпро, 2024. Т. 8, № 2. С. 350–353. <https://doi.org/10.31867/2523-4544/0353>

63. Дудка М. І., Пінчук Н. І. Світлої пам'яті Євгена Леонтійовича Дудки (23.05.1942 – 08.12.2024). *Зернові культури*. Дніпро, 2024. Том 8, № 2. С. 354–357. <https://doi.org/10.31867/2523-4544/0354>

СТАТТІ В ЖУРНАЛАХ

64. Горбатенко А. І., Судак В. М., Чабан В. І., Семенов С. С., Білоконь Л. М. Агротехнологія вирощування вівса в умовах Степу. *Агроном*. 2024. № 2 (84). С. 56–61. <https://www.agronom.com.ua/agrotehnologiya-vyroschhuvannya-vivsa-v-umovah-stepu>

Вивчено особливості росту, розвитку і формування урожайності вівса залежно від умов погоди та прийомів агротехніки в степовій зоні. Розглянуто реакцію культури на попередник і родючість ґрунту, на післяжнивні рештки та гній, використання мінеральних добрив, способи основного обробітку ґрунту, особливостей сівби. За відносно сприятливих погодних умов його урожайність становила 3,45–4,56 т/га. Визначено, що собівартість виробництва 1 т зерна вівса нижча ніж ячменю (на 3–5 %), гороху (на 9–12 %), кукурудзи (на 21–26 %).

65. Горбатенко А. І., Чабан В. І., Судак В. М., Десятник Л. М., Семенов С. С. Соняшник у сівозмінах Степу. *Агроном*. 2024. № 2 (84). С. 82–85. <https://www.agronom.com.ua/sonyashnyk-u-sivozminah-stepu>

Узагальнено результати досліджень та виробничої перевірки ефективності агроприйомів направлених на покращення вологозабезпеченості рослин і оптимізації системи удобрення соняшнику на фоні використання побічної продукції попередника. Встановлено, що в удобренні культури доцільно збільшувати частку азоту для унормування діяльності мікробіоти ґрунту. Серед способів внесення мінеральних добрив віддавати перевагу локальному, з закладання гранульованих їх форм

одночасно з сівбою або їх розчинів під час культивуації міжрядь.

66. Крамарьов С. М., Крамарьов О. С., Демиденко В. Г., Хорошун К. О. Пісоцький С. С., Бондарь В. Ю., Рубан С. М., Цуркан К. П. Практика використання розчинів КАС у посівах сільськогосподарських культур. *Агроном*. 2024. № 1 (83). С. 16–20.

<https://www.agronom.com.ua/praktyka-vykorystannya-rozchyniv-kas-u-posivah-silskogospodarskyh-kultur>

Наведені дані про значення азоту в мінеральному живленні рослин та особливості використання водних розчинів карбамід-аміачних сумішей КАС в системах удобрення основних сільськогосподарських культур. Розглянуті орієнтовні дози і строки внесення рідкого мінерального добрива КАС під основні сільськогосподарські культури. Приведені інноваційні підходи щодо використання КАС-32 та максимальні концентрації при проведенні позакориневих підживлень, враховуючи сортові особливості та фази розвитку основних сільськогосподарських культур.

67. Крамарьов С. М., Бандура Л. П., Хижняк С. Д., Денисенко А. В., Бабіч Д. Ю., Фролов С. В., Крамарьов О. С. Еволюція удосконалення прикореневого підживлення рослин кукурудзи. *Агроном*. 2024. № 2 (84). С. 70–74. <https://www.agronom.com.ua/evolyutsiya-udoskonalennya-prikoreneвого-pidzhyvlennya-roslyn-kukurudzy-2>

Останіми роками у виробничих умовах розпочали практикувати для проведення прикореневого підживлення інжекторне внесення добрив, що дає можливість господарствам провести підвищення результатів економічної ефективності до 30 % та заощадити близько 20 % на розчині КАС.

Інжекторне підживлення поєднує в собі усі переваги локального способу внесення добрив з одночасною аерацією прикориневої зони, що вкрай важливо на важких глинистих ґрунтах.

68. Крамарьов С. М., Крамарьов О. С., Демиденко В. Г., Хорошун С. С., Пісоцький, В. Ю. Бондар, С. М. Рубан, К. П., Цуркан К. П. Роль азоту в живленні рослин. *Агроном*. 2024. № 4 (86). С. 18–22. <https://www.agronom.com.ua/rol-azotu-v-zhyvlenni-roslyn>

Стаття присвячена дослідженню чутливості рослин пшениці озимої до різних форм азотного живлення залежно від конкретних умов вирощування рослин. А також розробці систем удобрення сільськогосподарських культур, що забезпечують оптимальне азотне живлення рослин

69. Горбатенко А., Судак В., Чабан В., Семенов С. Соняшник: оптимізація живлення рослин. *Агробізнес сьогодні*. 2024. № 5–6 (516–

517). С. 30–33. <https://archive.agro-business.com.ua/2024/агробізнес-сьогодні-5-6-березень-2024-226-detail>

Проведено дослідження умов живлення рослин соняшнику за мульчувального обробітку ґрунту. Встановлено, що внесення оптимальної дози мінеральних добрив на фоні використання нетоварної продукції попередника (пшениця озима) покращувало поживний режим ґрунту. Вміст азоту нітратів, рухомих сполук фосфору і калію підвищувався на 1,6–5,5, 9–15 та 9–18 мг/кг. Доведена ефективність системи удобрення на чорноземі звичайному, що передбачає використання усієї побічної продукції пшениці озимої і внесення туків зі співвідношення азоту, фосфору і калію – 2 : 1 : 1 ($N_{60}P_{30}K_{30}$).

70. Горбатенко А., Судак В., Чабан В., Семенов С. Гербіцидний захист кукурудзи. *Агробізнес сьогодні*. 2024. № 9–10 (520–521). С. 26–27. <https://archive.agro-business.com.ua/2024/агробізнес-сьогодні-9-10-травень-2024-228-detail>

Визначена агроекономічна ефективність технологічних систем захисту посівів кукурудзи залежно від рівня забур'яненості та умов погоди. Встановлено, що за посушливих умов після внесення досходових гербіцидів перевагу мала страхова система хімічного захисту рослин на основі бакової суміші післясходових препаратів. За сприятливої погоди найкращі результати прибутковості забезпечила комбінована система з внесенням гербіцидів до сівби та по сходах.

71. Горбатенко А., Чабан В., Судак В., Семенов С. Кукурудза на схилах. *Агробізнес сьогодні*. 2024. № 13–14 (524–525). С. 27–29. <https://archive.agro-business.com.ua/агробізнес-сьогодні-13-14-липень-2024-230-detail>

Вивчено особливості застосування органічних і мінеральних добрив під кукурудзу на фоні різних способів і глибини мульчувального зяблевого обробітку ґрунту на схилі 3,5–4,5°. За сукупним позитивним впливом на продуктивність кукурудзи та родючість чорнозему звичайного визнано варіант загортання органічних добрив важким чизельним культиватором. Середня прибавка урожайності зерна становила 0,25–0,58 т/га, а вміст ґумусу підвищився на 0,12 %. За дією на урожай, унесення гною під кукурудзу виявилось ефективніше ніж у паровому полі.

72. Горбатенко А., Судак В., Чабан В., Десятник Л., Семенов С., Білоконь Л. Обробіток ґрунту під ячмінь. *Агробізнес сьогодні*. 2024. № 23–24 (534–535). С. 29–31. <https://archive.agro-business.com.ua/2024/агробізнес-сьогодні-23-24-грудень-2024-236-detail>

Проведено оцінювання способів основного обробітку ґрунту під ячмінь ярий на рівнині та схилах. Встановлено, що за вирощування культури на повнопрофільних чорноземах перевагу має полицевий. Заміна оранки на чизелювання можлива на високому агрохімічному фоні. Мілкий плоскорізний і дисковий обробітки зябу належать до категорії підвищеного ризику і ефективні у сприятливі за зволоженням роки. На схилах 3,5–4,0° за вирощування ячменю після кукурудзи можна застосовувати безполицевий (20–22 см), чизельний (10–22 см) і цільовий обробітки ґрунту

73. Солодушко М. М., Солодушко В. П., Гасанова І. І. Особливості вирощування пшениці озимої зарубіжної селекції в умовах Північного Степу. *Пропозиція*. 14.02.2024.

URL: <https://propozitsiya.com/ua/osoblyvosti-vyroshchuvannya-pshenyici-ozymoyi-zarubizhnoyi-selekcii-v-umovah-pivnichnogo-stepu>.

Представлено результати досліджень з вивчення сортового складу пшениці озимої зарубіжної селекції в умовах Північного Степу. Визначено потенціал урожайності та показано переваги і недоліки різних іноземних сортів за різних умов їх вирощування.

МАТЕРІАЛИ НАУКОВО-ПРАКТИЧНИХ КОНФЕРЕНЦІЙ

74. Гасанова І. І., Астахова Я. В., Ноздріна Н. Л. Деякі аспекти формування врожайності та якості зерна пшениці озимої в північному Степу. *Інноваційні зернопродукти і технології: тези доповідей Міжнар. наук. інтернет-конф. (Умань, 20 лют. 2024 р.). УНУС Умань, 2024. С. 32–34.*

За результатами багаторічних досліджень доведено, що ступінь впливу агротехнологічних прийомів на урожайність та якість зерна пшениці озимої значною мірою коректується метеорологічними умовами, які превалюють в окремо взяті роки. Вирізнено сорти, які характеризувалися кращими показниками зернової продуктивності, а також ті, що мали вищий потенціал якості зерна. З'ясовано особливості формування урожайності та якості зерна різних сортів пшениці озимої під впливом попередника, строку сівби та рівня мінерального живлення рослин упродовж їх вегетації.

75. Кирпа М. Я., Лупітько О. І., Кирпа В. М. Особливості сушіння вологих зерноматеріалів та способи збереження їх якості. *Інноваційні зернопродукти і технології: тези допов. Міжнар. інтернет-конф. (Умань, 20 лют. 2024 р.). УНУС м. Умань, 2024. С. 60–61.*

Способи сушіння вологих зерноматеріалів мають включати разом з

фізикою процесу вологовипаровування також особливості формування якості продукції залежно від її термостійкості. Термостійкість пов'язана складною залежністю із комплексом фізико-механічних, біологічних, біохімічних, фізіологічних показників, які інтегрально характеризують об'єкт сушіння. До складу показників ще належить енергетика сушіння, за якої якість продукції має поєднуватись з її економічною ефективністю. На цій основі в ДУ ІЗК НААН ведеться розроблення нових технологій і способів сушіння насіння вітчизняних гібридів кукурудзи, що не поступаються кращим зарубіжним зразкам.

76. Солодушко М. М., Білоконь Л. М. Життєвий шлях у науці – досягнення та визнання! *Сучасні технологічні аспекти виробництва зерна та переробки сільськогосподарської продукції*: матеріали Міжнар. наук. конф. з нагоди 100-річчя від дня народж. проф. Г. Р. Пікуша (Дніпро, 20–21 берез. 2024 р.). ДУ ІЗК НААН. Дніпро, 2024. С. 16–18. <https://surl.li/fklfth>.

Показано життєвий шлях відомого вченого-агрофізіолога, доктора сільськогосподарських наук, професора Пікуша Г. Р., який зробив значний внесок у справу розбудови і зміцнення аграрної науки, збагативши її в частині фізіології рослин шляхом удосконалення технологічних заходів та поліпшення умов вирощування пшениці озимої і її стійкості до несприятливих абіотичних факторів, що загалом було спрямовано на збільшення валових зборів зернової продукції в країні.

77. Безсусідня Ю. В. Морозо- та зимостійкість різних сортів жита озимого (*Secale cereale* L.). *Сучасні технологічні аспекти виробництва зерна та переробки сільськогосподарської продукції*: матеріали Міжнар. наук. конф. з нагоди 100-річчя від дня народж. проф. Г. Р. Пікуша (Дніпро, 20–21 берез. 2024 р.). ДУ ІЗК НААН. Дніпро, 2024. С. 19–22. <https://surl.li/fklfth>.

Узагальнюючи результати наших досліджень встановлено, що: вищою збереженістю рослин та пагонів у різних сортів жита озимого по завершенні їх перезимівлі на усіх варіантах дослідів була у сорту Пам'ять Худоська, що обумовлено вищим вмістом вуглеводів у листках і вузлах кущення та вищим рівнем морозостійкості рослин, а також більшими розмірами надземної частини рослин сорту Стоір, які були більш вразливими до дії несприятливих умов, що склалися протягом зимового періоду; найвищими показниками зимостійкості рослин характеризувалися посіви жита озимого сорту Пам'ять Худоська за умови проведення його сівби в оптимальні строки (20–25 вересня) після ячменю ярого.

78. Бондаренко А. С., Федоренко Е. М., Бондаренко О. В. Результати

науково-консультаційних та інформаційних послуг в регіоні. *Сучасні технологічні аспекти виробництва зерна та переробки сільськогосподарської продукції*: матеріали Міжнар. наук. конф. з нагоди 100-річчя від дня народж. проф. Г. Р. Пікуша (Дніпро, 20–21 берез. 2024 р.). ДУ ІЗК НААН. Дніпро, 2024. С. 27–28. <https://surl.li/fklfth>.

За результатами наукових досліджень в галузях селекції, землеробства, рослинництва та тваринництва за цей період опубліковано 338 статей з профільних питань. З метою інформативної допомоги з різних технологічних, селекційних, економічних, організаційних питань, підтримки інноваційного розвитку сільського господарства виробникам агропромислової продукції надано близько 4000 консультацій, прочитано 101 лекцію.

79. Гасанова І. І. Особливості формування та шляхи підвищення якості зерна пшениці озимої в Північному Степу. *Сучасні технологічні аспекти виробництва зерна та переробки сільськогосподарської продукції*: матеріали Міжнар. наук. конф. з нагоди 100-річчя від дня народж. проф. Г. Р. Пікуша (Дніпро, 20–21 берез. 2024 р.). ДУ ІЗК НААН. Дніпро, 2024. С. 41–43. <https://surl.li/fklfth>.

Систематизовано результати багаторічних досліджень по виявленню впливу погодних умов у осінній період вегетації, а також в зимовий та весняно-літній періоди, на ріст, розвиток рослин пшениці озимої, урожайність і якість її зерна. З'ясовано, що підвищена вологість ґрунту та повітря під час досягання зерна і його збирання може призводити до вилягання посівів, проростання зерна в колосі на стеблі, поширення хвороб, зниження таких показників зерна, як натура і склоподібність. Обґрунтовано шляхи підвищення якості зерна після різних попередників за рахунок оптимізації мінерального живлення рослин.

80. Гирка А. Д., Бочевар О. В., Сидоренко Ю. Я., Алексєєв Я. В., Ільєнко О. В. Формування врожайності зерна ярих зернових колосових культур різних сортів в умовах Північного Степу України. *Сучасні технологічні аспекти виробництва зерна та переробки сільськогосподарської продукції*: матеріали Міжнар. наук. конф. з нагоди 100-річчя від дня народж. проф. Г. Р. Пікуша (Дніпро, 20–21 берез. 2024 р.). ДУ ІЗК НААН. Дніпро, 2024. С. 44–46. <https://surl.li/fklfth>.

Результатами дворічних польових досліджень встановлено, що урожайність зерна ярих зернових колосових культур різних сортів в умовах Північного Степу України суттєво залежала від наявності та розподілу

продуктивних опадів впродовж вегетації рослин. Вищий рівень врожайності зерна сортів ячменю, пшениці, тритикале ярого та вівса було одержано у сприятливому за зволоження 2021 р., тоді як у 2023 р. відстрочення сівби у більш пізній термін, а також значно нижча багаторічної норми кількість опадів протягом травня і червня місяців зумовило зменшення показників їх продуктивності на 4,5–37,8%.

81. Drumova O., Kivhila O. Particularities of winter wheat growth and development depending on growing conditions in the Northern Steppe of Ukraine. *Сучасні технологічні аспекти виробництва зерна та переробки сільськогосподарської продукції*: матеріали Міжнар. наук. конф. з нагоди 100-річчя від дня народж. проф. Г. Р. Пікуша (Дніпро, 20–21 берез. 2024 р.). ДУ ІЗК НААН. Дніпро, 2024. С. 72–73. <https://surl.li/fklfth>.

The difference between the winter wheat varieties studied in terms of biometric parameters was usually more contrasting after black fallow than after the non-fallow predecessor.

82. Дудка М. І., Астахова Я. В., Ковтун О. В. Оптимізація строку сівби гібридів кукурудзи різних груп стиглості при вирощуванні в умовах північної частини Степу. *Сучасні технологічні аспекти виробництва зерна та переробки сільськогосподарської продукції*: матеріали Міжнар. наук. конф. з нагоди 100-річчя від дня народж. проф. Г. Р. Пікуша (Дніпро, 20–21 берез. 2024 р.). ДУ ІЗК НААН. Дніпро, 2024. С. 73–76. <https://surl.li/fklfth>.

Визначено вплив строку сівби гібридів кукурудзи різних груп стиглості на формування їх продуктивності при вирощуванні в умовах недостатнього і нестійкого зволоження.

83. Дудка М. І., Неклеса С. В. Вплив способів основного обробітку ґрунту на урожайність гібридів кукурудзи різних груп стиглості в Північному Степу. *Сучасні технологічні аспекти виробництва зерна та переробки сільськогосподарської продукції*: матеріали Міжнар. наук. конф. з нагоди 100-річчя від дня народж. проф. Г. Р. Пікуша (Дніпро, 20–21 берез. 2024 р.). ДУ ІЗК НААН. Дніпро, 2024. С. 76–79. <https://surl.li/fklfth>.

Наведено порівняльна характеристика способів обробітку ґрунту з метою підвищення ефективності енергозбереження в технологічному циклі Крайній енергетичний і ґрунтозахисний ефект забезпечує чизельний або мілкий основний обробіток ґрунту. Вищі показники індивідуальної продуктивності рослин за природної родючості ґрунту рослини гібридів

кукурудзи сформували після полицевого основного обробітку ґрунту. Найвищу середню урожайність зерна (5,55 т/га) гібриди кукурудзи сформували при їх вирощуванні після оранки на глибину 25–27 см. Вищу рентабельність вирощування зерна серед гібридів кукурудзи в умовах року мали біотипи після всіх способів основного обробітку за природної родючості ґрунту, зерно яких потребувало незначних додаткових витрат на досушування.

84. Zavalypich N. O., Cherenkov A. V. Formation of leaf area of winter barley crops during the spring-summer growing season in the Northern Steppe of Ukraine. *Сучасні технологічні аспекти виробництва зерна та переробки сільськогосподарської продукції*: матеріали Міжнар. наук. конф. з нагоди 100-річчя від дня народж. проф. Г. Р. Пікуша (Дніпро, 20–21 берез. 2024 р.). ДУ ІЗК НААН. Дніпро, 2024. С. 84–85. <https://surl.li/fklfth>.

The influence of plant density on the formation of leaf area was also noted. Thus, at sowing on 30 September, both an increase and decrease in plant density due to sowing with seeding rates of 4.5 and 6.0 million germinating seeds/ha led to a decrease in leaf area compared to the seeding rate of 5.0 million germinating seeds/ha by 2.9 and 1.2 %, respectively.

A similar pattern in the formation of leaf area, depending on sowing dates and seeding rates, was maintained throughout the spring and summer growing season.

Thus, according to the results of our research, it can be stated that sowing dates and seeding rates are a powerful factor influencing the formation of leaf area, which contributes to the increase in productivity of winter barley plants.

85. Крамарьов С. М., Артеменко С. Ф., Крамарьов О. С. Вплив проти-ерозійного основного обробітку ґрунту на урожайність зерна пшениці м'якої озимої і його якість. *Сучасні технологічні аспекти виробництва зерна та переробки сільськогосподарської продукції*: матеріали Міжнар. наук. конф. з нагоди 100-річчя від дня народж. проф. Г. Р. Пікуша (Дніпро, 20–21 берез. 2024 р.). ДУ ІЗК НААН. Дніпро, 2024. С. 97–99. <https://surl.li/fklfth>.

Досить важливим показником технологічних властивостей пшениці є об'ємний вихід хліба, який визначається методом пробної випічки. У наших дослідках на всіх варіантах об'єм хліба перевищував стандарт на сильну пшеницю. Розміщення озимої пшениці після зайнятого пару ячмінно-горохової сумішки на схилових землях забезпечує досить сприятливі умови для формування хорошої продуктивності та якісного зерна озимої пшениці. Проте, обробіток ґрунту на схилових землях необхідно розглядати лише, як фактор підвищення продуктивності агроценозів пшениці озимої і в меншій мірі якості її зерна.

86. Крамарьов С. М., Бандура Л.П., Сергієнко А. В., Крамарьов О. С. Вплив попередників на продуктивність соняшнику в умовах Північного Степу України. *Сучасні технологічні аспекти виробництва зерна та переробки сільськогосподарської продукції*: матеріали Міжнар. наук. конф. з нагоди 100-річчя від дня народж. проф. Г. Р. Пікуша (Дніпро, 20–21 берез. 2024 р.). ДУ ІЗК НААН. Дніпро, 2024. С. 100–102. <https://surl.li/fklfth>.

Проведено порівняльну оцінку впливу двох найбільш поширених попередників (пшениця озима і соняшник) на урожайність соняшнику та основні біохімічні показники якості насіння. Аналіз отриманого експериментального матеріалу переконливо показав, що у всіх господарствах Дніпропетровської області урожайність насіння соняшнику по попереднику пшениця озима вища ніж по соняшнику і становила 2,9–3,2 т/га. По попереднику соняшник урожайність насіння варіювала в межах 2,4–2,8 т/га. У всіх гібридів вміст олії в насінні соняшнику становив 46,8–49,8 %. Лише два гібрида соняшнику Сузукі HTS і СИ Арко мали вміст олії 50,3–50,6 %.

87. Крамарьов С. М., Льоринець О. Ф., Льоринець Ф. А., Ліб І. М. Вплив попередників на урожайність пшениці м'якої озимої в умовах Північного Степу України. *Сучасні технологічні аспекти виробництва зерна та переробки сільськогосподарської продукції*: матеріали Міжнар. наук. конф. з нагоди 100-річчя від дня народж. проф. Г. Р. Пікуша (Дніпро, 20–21 берез. 2024 р.). ДУ ІЗК НААН. Дніпро, 2024. С. 105–107. <https://surl.li/fklfth>.

Отже, в умовах Північного Степу України в посушливі роки кращими попередниками пшениці озимої є чорні, зайняті і сидеральні пари, а в оптимально зволожені роки високі показники урожайності зерна забезпечують і такі попередники, як горох і люцерна.

88. Накашідзе А. А., Педаш О. О. Вплив попередників та строків сівби на ріст і розвиток рослин пшениці озимої в осінній період вегетації. *Сучасні технологічні аспекти виробництва зерна та переробки сільськогосподарської продукції*: матеріали Міжнар. наук. конф. з нагоди 100-річчя від дня народж. проф. Г. Р. Пікуша (Дніпро, 20–21 берез. 2024 р.). ДУ ІЗК НААН. Дніпро, 2024. С. 131–133. <https://surl.li/fklfth>.

Попередні результати наших досліджень свідчать, що оптимальні біометричні показники, на час припинення осінньої вегетації, формують рослини пшениці озимої за сівби 28 вересня після чорного пару.

89. Педаш Т. М., Гирка Т. В. Стійкість нових та перспективних сортів

пшениці озимої до хвороб та шкідників в Північному Степу України. *Сучасні технологічні аспекти виробництва зерна та переробки сільськогосподарської продукції*: матеріали Міжнар. наук. конф. з нагоди 100-річчя від дня народж. проф. Г. Р. Пікуша (Дніпро, 20–21 берез. 2024 р.). ДУ ІЗК НААН. Дніпро, 2024. С. 149–150. <https://surl.li/fklfth>.

Поширення та розвиток шкідників на пшениці озимій в роки дослідження був слабким та помірним, тому виявити сортову різницю вкрай важко. Проте, можна відзначити сорти Зіра, Коханка та Мудрість одеська, які декілька років поспіль були вільними від клопа шкідливої черепашки та личинок п'явиці. Сорт Голубка одеська відносно стійкий до клопів та трипсів, а Литанівка до клопів, п'явиць та трипсів, тоді як Журавка одеська мала найбільшу заселеність личинками трипсів та п'явиць. Малопривабливими для попелиць виявилися сорти Вежа Миронівська, Землероб та Романівка.

90. Подобед О. Ю., Чабан В. І. Залежність вмісту міді (Cu), цинку (Zn), мангану (Mn) в зерні пшениці озимої від попередника у Північному Степу України. *Сучасні технологічні аспекти виробництва зерна та переробки сільськогосподарської продукції*: матеріали Міжнар. наук. конф. з нагоди 100-річчя від дня народж. проф. Г. Р. Пікуша (Дніпро, 20–21 берез. 2024 р.). ДУ ІЗК НААН. Дніпро, 2024. С. 150–152. <https://surl.li/fklfth>.

Визначено вплив попередника (чорний пар та кукурудза МВС) на вміст міді (Cu), цинку (Zn) та мангану (Mn) у зерні пшениці озимої. Діапазон концентрацій Cu, Zn, Mn, в зерні пшениці озимої знаходився в межах видових, характерних для культури, які отримують при вирощуванні на екологічно безпечних, незабруднених ґрунтах степової зони України. Встановлена залежність мікроелементного складу зерна пшениці озимої від стану попередника. За її розміщення по чорному пару спостерігається зниження (на 20 %) вмісту такого елементу, як Cu, і не позначається на накопичення Zn та Mn.

91. Солодушко М. М. Витрати вологи за вегетацію та урожайність пшениці озимої залежно від попередників в зоні Північного Степу. *Сучасні технологічні аспекти виробництва зерна та переробки сільськогосподарської продукції*: матеріали Міжнар. наук. конф. з нагоди 100-річчя від дня народж. проф. Г. Р. Пікуша (Дніпро, 20–21 берез. 2024 р.). ДУ ІЗК НААН. Дніпро, 2024. С. 176–179. <https://surl.li/fklfth>.

Визначено вплив попередників на водоспоживання посівів та

продуктивність пшениці озимої за різних погодних умов північної частини зони Степу. Результати досліджень засвідчили, що умови зволоження, які створювалися після різних попередників, були надзвичайно ефективними в забезпеченні цільового використання вологоресурсів, обумовлювали помітну різницю в споживанні води рослинами, і значною мірою впливали на величину врожайності пшениці озимої.

92. Чабан В. І., Коцюбан Д. А., Коцюбан Н. А. Вплив елементів технології вирощування на урожайність пшениці озимої в Північному Степу України. *Сучасні технологічні аспекти виробництва зерна та переробки сільськогосподарської продукції*: матеріали Міжнар. наук. конф. з нагоди 100-річчя від дня народж. проф. Г. Р. Пікуша (Дніпро, 20–21 берез. 2024 р.). ДУ ІЗК НААН. Дніпро, 2024. С. 194–196. <https://surl.li/fklfth>.

Досліджено вплив елементів технології вирощування на урожайність пшениці озимої в степовій зоні. Її урожайність визначалась якістю попередника: чорний пар (5,78 т/га); однорічні трави (5,19 т/га); горох (4,90 т/га); кукурудза МВС (4,01 т/га). Ефективність систем удобрення наступна: органічна (14 %) < органо-мінеральна (28 %) < мінеральна (32 %). Вища урожайність (на 0,21 і 0,32 т/га) відмічена по фоні чизелювання при її розміщенні по пару та травам. Сила впливу факторів на формування урожайності пшениці озимої становила: попередник – 47 %; система удобрення – 34 %; обробіток ґрунту – 2 %.

93. Чабан В. І. Подобед О. Ю. Адаптивність пшениці озимої до умов довкілля в зоні Степу України. *Сучасні технологічні аспекти виробництва зерна та переробки сільськогосподарської продукції*: матеріали Міжнар. наук. конф. з нагоди 100-річчя від дня народж. проф. Г. Р. Пікуша (Дніпро, 20–21 берез. 2024 р.). ДУ ІЗК НААН. Дніпро, 2024. С. 196–198.

<https://institut-zerna.com/library/repositariy/docs/materialy-konf/materiali-mizhnarodnoi-konferentsii-do-100-r-gr-pikusha.pdf>

Аналіз даних продуктивності пшениці озимої в стаціонарних дослідках дозволив визначити адаптивний потенціал культури за зміни екологічного стану довкілля в зоні Степу. Для пшениці озимої наслідки позитивні. Її урожайність на контролі по попереднику чорний пар підвищилась на 32–36 % (3,76 і 5,11; 3,91 і 5,15 т/га), а після непарових – на 44 % (2,00 і 2,88 т/га). Однак, мінливість погодних умов впродовж вегетації зумовлює суттєві їх відхилення. Варіабельність урожайних даних парової озимини відповідає середній мінливості ($C_v = 30\%$), а по непаровому попереднику – високій ($C_v = 49\%$).

94. Гавриленко Н. В. Вплив способів основного обробітку та удобрення ґрунту на рентабельність виробництва продукції культур сівозміни. *Сучасні технологічні аспекти виробництва зерна та переробки сільськогосподарської продукції*: матеріали Міжнар. наук. конф. з нагоди 100-річчя від дня народж. проф. Г. Р. Пікуша (Дніпро, 20–21 берез. 2024 р.). ДУ ІЗК НААН. Дніпро, 2024. С. 215–216. <https://surl.li/fklfth>.

При аналізі рентабельності вирощування культур 5-пільної польової сівозміни встановлено, що в умовах диспаритету між вартістю отриманої продукції і цінами на паливе, добрива, засоби захисту рослин найбільш рентабельним виявилось вирощування культур на неудобреному ґрунті, що є вкрай негативним явищем, оскільки веде до певних втрат його родючості. За рівнем рентабельності вирощування зерна пшениці і кукурудзи та насіння соняшнику різниця між дією оранки і чизельного обробітку невелика, а застосування дискового обробітку рентабельність значно знижує.

95. Шевченко М. С., Десятник Л. М. Вплив способу основного обробітку ґрунту на забур'яненість та урожайність культур п'ятипільної сівозміни. *Сучасні технологічні аспекти виробництва зерна та переробки сільськогосподарської продукції*: матеріали Міжнар. наук. конф. з нагоди 100-річчя від дня народж. проф. Г. Р. Пікуша (Дніпро, 20–21 берез. 2024 р.). ДУ ІЗК НААН. Дніпро, 2024. С. 233–235. <https://surl.li/fklfth>.

Показано, що забур'яненість залежить від способу обробітку ґрунту. В полі чорного пару на фоні оранки бур'янів було 438 шт./м², чизелювання – 607, дискування – 708 шт./м². Внаслідок високої конкурентоздатності пшениці озимої рівень забур'яненості знизився і складав 18; 27 і 43 шт./м² відповідно. Така ж залежність була і в наступних полях сівозміни (соняшник, ячмінь ярий, кукурудза) як у варіанті без добрив, так і при внесенні N45P45K45. Підтверджено вплив способів обробітку на урожай культур сівозміни: по оранці урожай пшениці озимої в удобреному варіанті складав 5,77 т/га; на фоні чизелювання на 8 %, а на фоні дискування – на 13 % менше.

96. Шевченко О. М., Деревенець-Шевченко К. А., Шевченко С. М. Оцінка біометричних показників і урожайності кукурудзи при різних способах мінімального обробітку ґрунту. *Сучасні технологічні аспекти виробництва зерна та переробки сільськогосподарської продукції*: матеріали Міжнар. наук. конф. з нагоди 100-річчя від дня народж. проф. Г. Р. Пікуша (Дніпро, 20–21 берез. 2024 р.). ДУ ІЗК НААН. Дніпро, 2024. С. 235–237. <https://surl.li/fklfth>.

В дослідженнях 2016–2023 рр. при оцінці біометричних показників

розвитку рослин кукурудзи і формуванню урожайності в системах мінімального обробітку ґрунту встановлено пряму залежність між показниками лінійного приросту, висотою рослин, площею листкової поверхні, густотою стеблестою та способом обробітку.

Системи з мінімальним обробітком ґрунту мають резерви для підвищення урожайності зерна, скорочення енерговитрат і збереження родючості, але є і недоліки: відсутність обороту пласта призводить до підвищення щільності ґрунту. Тому такий спосіб обробітку ґрунту не рекомендується проводити частіше, ніж раз в 3–5 років (залежно від ґрунтово-кліматичних умов зони).

97. Shevchenko S., Derevenets-Shevchenko K., Shevchenko O. Regulating the agrophysical condition of soil in the Northern Steppe zone of Ukraine. *Сучасні технологічні аспекти виробництва зерна та переробки сільськогосподарської продукції*: матеріали Міжнар. наук. конф. з нагоди 100-річчя від дня народж. проф. Г. Р. Пікуша (Дніпро, 20–21 берез. 2024 р.). ДУ ІЗК НААН. Дніпро, 2024. С. 238–239. <https://surl.li/fklfth>.

Therefore, systematic study of agrophysical dynamics in agrobiological crop rotations confirmed that the theoretical position regarding tillage minimization does not meet the optimal requirements of plants at this stage of agricultural development. The research indicated that within the density range of 1.22–1.30 g/cm³ in untilled soil, there is a decrease in grain yield by 5.4–11.2%. The application of the moisture-physical indicators conversion method through soil hardness confirmed that better conditions for moisture accumulation are created under conditions of deep moldboard tillage for all crop rotations.

98. Лупітько О. І., Кирпа В. М. Способи сушіння термолабільних зернових матеріалів. *Сучасні технологічні аспекти виробництва зерна та переробки сільськогосподарської продукції*: матеріали Міжнар. наук. конф. з нагоди 100-річчя від дня народж. проф. Г. Р. Пікуша (Дніпро, 20–21 берез. 2024 р.). ДУ ІЗК НААН. Дніпро, 2024. С. 251–253. <https://surl.li/fklfth>.

В ході виконання досліджень нами отримано нові дані з особливостей сушіння термолабільних матеріалів на прикладі насіння кукурудзи. Встановлено значення вологості, температури і об'єму теплоносія, за якими формується термостійкість насіння гібридів кукурудзи. Виявлено, що термостійкість визначається показниками життєздатності (схожості) і параметрами теплового травмування (внутрішньої тріщинуватості) насінини. У разі високої схожості та збереження цілісності насінини вважається, що насіння є термостійким до температури нагріву у процесі термічного сушіння.

99. Денисюк К. В. Молекулярно-генетичні аспекти стійкості генотипів кукурудзи до летючої сажки. *Сучасні технологічні аспекти виробництва зерна та переробки сільськогосподарської продукції*: матеріали Міжнар. наук. конф. з нагоди 100-річчя від дня народж. проф. Г. Р. Пікуша (Дніпро, 20–21 берез. 2024 р.). ДУ ІЗК НААН. Дніпро, 2024. С. 262–264. <https://surl.li/fklfth>.

Показано необхідність боротьби з ураженням Sorosporium reilianum у кукурудзи. Представлено молекулярно-генетичні аспекти стійкості генотипів кукурудзи до летючої сажки.

100. Клімова О. Є. Стійкість колекційних зразків кукурудзи цукрової до летючої сажки. *Сучасні технологічні аспекти виробництва зерна та переробки сільськогосподарської продукції*: матеріали Міжнар. наук. конф. з нагоди 100-річчя від дня народж. проф. Г. Р. Пікуша (Дніпро, 20–21 берез. 2024 р.). ДУ ІЗК НААН. Дніпро, 2024. С. 269–270. <https://surl.li/fklfth>.

Лінії туну sh₂ є найбільш стійкі до ураження летючою сажкою. В подальшій роботі планується виділення джерел стійкості до збудника летючої сажки і створення гібридів цукрової кукурудзи, резистентних до ураження даною хворобою.

101. Солодушко В. П. Характеристика сортозразків вівса за врожайністю та Адаптивністю. *Сучасні технологічні аспекти виробництва зерна та переробки сільськогосподарської продукції*: матеріали Міжнар. наук. конф. з нагоди 100-річчя від дня народж. проф. Г. Р. Пікуша (Дніпро, 20–21 берез. 2024 р.). ДУ ІЗК НААН. Дніпро, 2024. С. 310–312. <https://surl.li/fklfth>.

Наведена характеристика селекційного матеріалу вівса посівного (ярого) за врожайністю і адаптивними ознаками та виділено перспективний матеріал для подальшого використання у селекційному процесі. Сортозразки Азамат, Досконалий, Ірен, Бусол, Аргус, (К 13842 x Candra) x (BNK 11349 x Фалекс), Взірець поєднують в одному генотипі пластичність, стабільність та значний адаптивний потенціал. На сьогоднішній день ці генотипи є цінним вихідним матеріалом для подальших досліджень.

102. Алдошин А. В., Свініцький Л. М., Ляшенко Н. О., Черенкова Т. П. Взаємозалежність між урожайністю зерна і складовими елементами структури качана батьківських компонентів гібридів кукурудзи: *Сучасні технологічні аспекти виробництва зерна та переробки сільськогосподарської продукції*: матеріали Міжнар. наук. конф. з

нагоди 100-річчя від дня народж. проф. Г. Р. Пікуша (Дніпро, 20–21 берез. 2024 р.). ДУ ІЗК НААН. Дніпро, 2024. С. 333–335. <https://surl.li/fklfth>.

Досліджено взаємозалежність між урожайністю зерна і складовими елементами структури качана батьківських компонентів гібридів кукурудзи. Встановлено, що врожайність батьківських компонентів на 2-17% залежить від ознаки «довжина качана», на 19-67% - від ознаки «кількість насінин в ряду», на 25-66% - від ознаки «маса качана», на 24-66% - від ознаки «маса зерна з качана» і на 5-64% від ознаки «маса 1000 насінин» і ступінь залежності знаходиться під впливом погодних умов року.

103. Kovalov D., Fedorenko E., Lysynska O. The effect separation on the quality of seed's of corn hybrids. *Сучасні технологічні аспекти виробництва зерна та переробки сільськогосподарської продукції: матеріали Міжнар. наук. конф. з нагоди 100-річчя від дня народж. проф. Г. Р. Пікуша (Дніпро, 20–21 берез. 2024 р.). ДУ ІЗК НААН. Дніпро, 2024. С. 345–346. <https://surl.li/fklfth>.*

The topicality of the theme is dictated by development of the national highly productive corn hybrids, for introduction of which it is necessary to work out the technology of after-collecting processing and improvement of seeds quality, which mainly depends upon the ways of its separating and preparing for sowing.

104. Бордун О. М., Халак В. І., Гутий Б. В., Семяшкіна А. О. Зоотехнічна та економічна оцінка використання свиноматок різно-внутріпородної диференціації за індексом BLUP. *Сучасні технологічні аспекти виробництва зерна та переробки сільськогосподарської продукції: матеріали Міжнар. наук. конф. з нагоди 100-річчя від дня народж. проф. Г. Р. Пікуша (Дніпро, 20–21 берез. 2024 р.). ДУ ІЗК НААН. Дніпро, 2024. С. 361–364. <https://surl.li/fklfth>.*

Наведено результати дослідження відтворювальних якостей свиноматок різної диференціації за індексом BLUP(материнська лінія) та економічної ефективності їх використання. Максимальними показниками багатоплідності (12,9 гол), молочності (62,8 кг), кількості поросят (11,0 гол) та маси гнізда на час відлучення (85,6 кг) характеризуються свиноматки I піддослідної групи (індекс BLUP(материнська лінія)=109,78-128,75 балів). Їх використання забезпечує одержання додаткової продукції на рівні +13,08 %, а її вартість становить +477,91 грн. / гол. / опорос.

105. Денисюк О. В. Показники росту корів сірої української породи та їх нащадків. *Сучасні технологічні аспекти виробництва зерна та переробки сільськогосподарської продукції: матеріали Міжнар.*

наук. конф. з нагоди 100-річчя від дня народж. проф. Г. Р. Пікуша (Дніпро, 20–21 берез. 2024 р.). ДУ ІЗК НААН. Дніпро, 2024. С. 373–374. <https://surl.li/fklfth>.

У роботі наведено результати досліджень живої маси корів сірої української породи та їх нащадків. Визначено особливості росту тварин у ранньому онтогенезі та розраховано коефіцієнти кореляції та спадковості.

106. Засуха Л. В., Волощук В. М., Халак В. І, Маслов В.І., Кузьміна Н. І. Результати оцінки свиноматок за відтворювальними якостями з використанням методів індексної селекції. *Сучасні технологічні аспекти виробництва зерна та переробки сільськогосподарської продукції*: матеріали Міжнар. наук. конф. з нагоди 100-річчя від дня народж. проф. Г. Р. Пікуша (Дніпро, 20–21 берез. 2024 р.). ДУ ІЗК НААН. Дніпро, 2024. С. 375–377. <https://surl.li/fklfth>.

В роботі наведено результати досліджень відтворювальних якостей свиноматок великої білої породи французької селекції та їх комплексної оцінки за деякими селекційними індексами. Установлено, що свиноматки підконтрольної популяції характеризуються високими показниками відтворювальних якостей. Достовірну різницю між свиноматками I і II піддослідних груп встановлено за багатоплідністю, масою гнізда на час відлучення у віці 28 діб і селекційний індекс відтворювальних якостей свиноматки (СІВЯС). Коефіцієнти парної кореляції між СІВЯС, багатоплідністю і маса гнізда на час відлучення у віці 28 діб є високодостовірними і дорівнюють +0,994 і +0,975 відповідно.

107. Козир В. С., Майстренко А. Н., Дімчя Г. Г. Вагоме джерело виробництва якісної яловичини Придніпров'я. *Сучасні технологічні аспекти виробництва зерна та переробки сільськогосподарської продукції*: матеріали Міжнар. наук. конф. з нагоди 100-річчя від дня народж. проф. Г. Р. Пікуша (Дніпро, 20–21 берез. 2024 р.). ДУ ІЗК НААН. Дніпро, 2024. С. 377–379. <https://institut-zerna.com/library/repozitariy/docs/materiali-y-konf/materiali-mizhnarodnoi-konferentsii-do-100-r-gr-pikusha.pdf>

Проведені дослідження дають можливість зробити висновок, що за умов інтенсивного та помірного вирощування, бички сірої української породи здатні досягати живої маси 400 кг до 18-ти місячного віку. Отже, тварини цієї породи можуть бути використані для виробництва м'яса яловичини в Україні.

108. Козир В. С., Дімчя Г. Г., Майстренко А. Н. Використання протеїну раціону бугайцями сірої української породи. *Сучасні*

технологічні аспекти виробництва зерна та переробки сільськогосподарської продукції: матеріали Міжнар. наук. конф. з нагоди 100-річчя від дня народж. проф. Г. Р. Пікуша (Дніпро, 20–21 берез. 2024 р.). ДУ ІЗК НААН. Дніпро, 2024. С. 379–381. <https://surl.li/fklfth>.

Наведено результати досліджень росту та конверсія протеїну раціону бугайцями сірої української породи. Установлено, що з віком тварин споживання енергії зростала в 1,3 раза щодоби, а протеїну в 1,4, що забезпечило одержання абсолютного приросту 1 голови за два роки понад 500 кг. Конверсія сирого протеїну в білок приросту зі зростанням віку бугайців поступово знижувалась: за період від 0 до 6 місяців цей показник склав 0,165, від 6 до 12 міс знизився до 0,099. Це пов'язано із збільшенням добових приростів і маси тварин в одиниці приросту збільшується кількість жиру і зменшується кількість білка в тому числі і в розрахунку на 1 МДж раціону.

109. Халак В. І. Оцінка генотипу свиноматок і кнурів за відгодівельними і м'ясними якостями їх потомства з використанням деяких математичних моделей селекційних індексів *Сучасні технологічні аспекти виробництва зерна та переробки сільськогосподарської продукції: матеріали Міжнар. наук. конф. з нагоди 100-річчя від дня народж. проф. Г. Р. Пікуша (Дніпро, 20–21 берез. 2024 р.). ДУ ІЗК НААН. Дніпро, 2024. С. 398–401. <https://surl.li/fklfth>.*

Різниця між тваринами різної внутріпородної диференціації за індексами М. Д. Березовського і Б. Тайлера за середньодобовим приростом живої маси, віком досягнення живої маси 100 кг, товщиною шпиків на рівні 6-7 грудних хребців та довжиною охолодженої туші становить 4,56 і 5,30 % відповідно. Коефіцієнт парної кореляції між індексами М. Д. Березовського і Б. Тайлера, відгодівельними і м'ясними якостями у молодняку свиней варіює в межах від -0,918 до +0,696. Критерієм відбору високопродуктивних свиноматок і кнурів за відгодівельними і м'ясними якостями їх потомства є відповідність тварин зазначених виробничих груп за розвитком і продуктивністю класу еліта; значення індексу М. Д. Березовського дорівнює 109,38-203,38, індексу Б. Тайлера – 148,01-166,46 балів.

110. Халак В.І., Денисюк О.В., Семяшкіна А.О., Колбасіна Т.В., Маршалкіна Т. В.. Показники індивідуального розвитку бугайців сірої української породи та їх зв'язок з деякими біохімічними показниками сироватки крові. *Сучасні технологічні аспекти виробництва зерна та переробки сільськогосподарської продукції:*

матеріали Міжнар. наук. конф. з нагоди 100-річчя від дня народж. проф. Г. Р. Пікуша (Дніпро, 20–21 берез. 2024 р.). ДУ ІЗК НААН. Дніпро, 2024. С. 401–403. <https://surl.li/fklfth>.

Установлено, що бугайців сірої української породи у 12-місячному віці переважають мінімальні вимоги класу еліта на +1,45 %, а середньодобовий приріст живої маси тварин від народження до 12-місячного віку становить 827,8 г. Коефіцієнти парної кореляції між біохімічними показниками сироватки крові, живою масою та середньодобовими приростами бугайців сірої української породи за період їх вирощування від народження до 12-місячного віку коливається у межах від $-0,256 \pm 0,3222$ ($tr=0,79$) до $+0,635 \pm 0,25765$ ($tr=2,46$), що свідчить про можливість їх використання як маркерів ознак індивідуального розвитку.

111. Ляшенко Н. О., Березовський С. В., Пустовий С. І. Економічна ефективність вирощування гібридів кукурудзи різних груп стиглості в умовах Північного Степу України. *Сучасні технологічні аспекти виробництва зерна та переробки сільськогосподарської продукції*: матеріали Міжнар. наук. конф. з нагоди 100-річчя від дня народж. проф. Г. Р. Пікуша (Дніпро, 20–21 берез. 2024 р.). ДУ ІЗК НААН. Дніпро, 2024. С. 424–426. <https://surl.li/fklfth>.

Проведена економічна ефективність вирощування гібридів кукурудзи різних груп стиглості в умовах Північного Степу України. Встановлено, що найбільш економічно вигідним виявилось вирощування ранньостиглих та середньоранніх гібридів.

112. Халак В. І., Гутий Б. В., Волощук В. М., Засуха Л. В., Бордун О. М. Відтворювальні якості свиноматок різної експлуатаційної цінності (новий метод оцінки). *Горизонти розвитку сільськогосподарського виробництва та переробки в Україні* (до дня пам'яті д-ра с.-г. наук, проф., акад. Пелиха Віктора Григоровича): матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. 21 берез. 2024 р. / За ред. Пелих Н. Л., Ушакова С. В. Кропивницький: ХДАЕУ, 2024. С. 124–127. URL: <https://surl.lu/lfzggx>.

Досліджено відтворювальні якості свиноматок великої білої породи, а також розроблено новий метод оцінки експлуатаційної цінності свиноматки. Установлено, що свиноматки підконтрольної популяції характеризуються високими показниками рівня адаптації, експлуатаційної цінності та відтворювальних якостей. Достовірну різницю між свиноматками категорії «висока експлуатаційна цінність» (І гр.) і «низька експлуатаційна цінність» (ІІІ гр.) встановлено за кількістю одержаних опоросів, кількістю живих поросят на час народження, багатоплідністю і масою гнізда на час відлучення у віці 28 діб. Критерієм відбору свиноматок

категорії «висока експлуатаційна цінність» є значення індексу «ЕЦСв» на рівні 78,86%.

113. Гасанова І. І. Особливості формування якості зерна пшениці озимої залежно від умов вирощування. *Горизонти розвитку сільськогосподарського виробництва та переробки в Україні* (до дня пам'яті д-ра с.-г. наук, проф., акад. Пелиха Віктора Григоровича): матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 21 берез. 2024 р. / За ред. Пелих Н. Л., Ушакова С. В. Кропивницький: ХДАЕУ, 2024. С. 146–149. URL: <https://surl.lu/ifuqggh>.

За результатами досліджень, проведених в умовах степової зони, встановлено значний вплив погодних умов, попередників та удобрення посівів на формування врожайності та якості зерна пшениці озимої. Окремо вирізняє 2022/23 вегетаційний рік, коли за високих показників врожайності білковість зерна була найнижчою за останні 15 років. Особливо виразно це проявлялося при вирощуванні пшениці озимої після стерньових та олійних культур. У формуванні якісного зерна в умовах обмеженого ресурсного забезпечення підкреслено роль підбору відповідних сортів та проведення ґрунтової і рослинної діагностики.

114. Халак В. І. Відгодівельні і м'ясні якості молодняку свиней різних генотипів за геном MC4R та економічна ефективність їх використання в умовах промислового комплексу. *Горизонти розвитку сільськогосподарського виробництва та переробки в Україні* (до дня пам'яті д-ра с.-г. наук, проф., акад. Пелиха Віктора Григоровича): матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. 21 берез. 2024 р. / За ред. Пелих Н. Л., Ушакова С. В. Кропивницький: ХДАЕУ, 2024. С. 377–380. URL: <https://surl.li/qqdtku>.

Досліджено відгодівельні і м'ясні якості молодняку свиней різних генотипів за геном MC4R та визначено економічну ефективність їх використання. Молодняк свиней генотипу $Mc4r^{AG}$ переважає ровесників генотипу $Mc4r^{AA}$ за середньодобовим приростом живої маси, віком досягнення живої маси 100 кг, товщиною шпигу на рівні 6-7 грудних хребців і довжиною охолодженої туші в середньому на 5,88 %. Різниця між групами за індексом Тайлера Б. дорівнює 17,22 бала ($td=6,86$). Використання молодняку свиней I піддослідної групи ($Mc4r^{AG}$) забезпечує одержання додаткової продукції на рівні +3,30 %, а її вартість становить 256,94 грн. / гол.

115. Халак В. І. Деякі біохімічні показники сироватки крові та їх зв'язок з відгодівельними і м'ясними якостями у молодняку свиней

універсального напрямку продуктивності. *Сучасні аспекти технології виробництва і переробки продукції тваринництва та їх перспективи: зб. матеріалів доп. учасн. Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Миколаїв, 21–22 берез. 2024 р.).* Миколаїв: НАУ. 2024. С. 51–53.

Досліджено біохімічні показники сироватки крові, відгодівельні та м'ясні якості молодняку свиней великої білої породи, а також розраховано рівень кореляційних зв'язків між зазначеними групами кількісних ознак. Установлено, що біохімічні показники сироватки крові відповідають фізіологічній нормі клінічно здорових тварин, за відгодівельними і м'ясними якостями переважають вимоги класу еліта в середньому на 13,76 %. Достовірні кореляційні зв'язки виявлено між вмістом загального білка і середньодобовим приростом живої маси ($r=+0,312$; $P<0,05$), вмістом сечовини і товщиною шпика на рівні 6-7 грудних хребців ($r=-0,399$; $P<0,01$).

116. Халак В. І., Волощук В.М., Засуха Л.В., Бордун О.М., Маслов В. І. Економічна ефективність використання свиноматок різної експлуатаційної цінності *Сучасні аспекти технології виробництва і переробки продукції тваринництва та їх перспективи: зб. матеріалів доп. учасн. Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Миколаїв, 21–22 берез. 2024 року).* Миколаїв: НАУ, 2024. С. 54–57.

Наведено результати дослідження відтворювальних якостей свиноматок різної експлуатаційної цінності та визначено економічну ефективність їх використання в умовах промислового комплексу. Установлено, що свиноматки категорії «висока експлуатаційна цінність» достовірно переважають свиноматок протилежної категорії «низька експлуатаційна цінність» за показниками рівня адаптації на 25,33 %, відтворювальних якостей – на 21,40 %. Використання свиноматок категорії «висока експлуатаційна цінність» забезпечує одержання додаткової продукції на рівні +5,04 %, а її вартість становить +259,63 грн. / гол. / опорос.

117. Чабан В. І., Коцюбан Д. А., Коцюбан Н. А. Вплив елементів технології вирощування на урожайність соняшника в степовій зоні. *Олійні культури: сьогодення та перспективи: зб тез Міжнар. наук. Інтернет-конф. (27 берез. 2024 р.).* Запоріжжя: ІОК НААН, 2024. С. 121–122. <http://imk.zp.ua/index.php/konferentsii-seminary-dni-polia/447-27-2024>

Проведено оцінку реакції соняшника на комплексну дію технологічних заходів в степовій зоні України. У сівозміні з паром формувалась вища урожайність (2,94 і 2,88 т/га). Різниця (0,06 т/га) статистично достовірна ($F_{\phi} = 19,59 > F_{кр} = 10,13$, $p = 0,021$). Рівень урожайності соняшника по фону

чизелювання перевищував полицевий (2,96 і 2,86 т/га). Системи удобрення за ефективністю розміщують у ряд: органічна (0,24 т/га, 9 %) < органо-мінеральна (0,36 т/га, 14 %) < мінеральна (0,60 т/га, 23 %). Сила впливу факторів у досліді: структура посівів – 18 %; система удобрення – 46 %; обробіток ґрунту – 12 %.

118. Кирпа М. Я., Лупітько О. І., Кирпа В. М. Особливості післязбиральної обробки гібридів кукурудзи та її вплив на якість насіння. *Аграрна освіта і наука: досягнення та перспективи розвитку*: матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Біла Церква, 28 берез. 2024 р.). м. Біла Церква: БНАУ, 2024. С. 48–50.

<https://repository.vsau.org/getfile.php/38234.pdf>

Насінництво гібридів кукурудзи відрізняється особливою післязбиральною обробкою, від якої значним чином залежить якість насіння та його вартість. Обробка включає до 10–12 технологічних операцій, різне технічне обладнання, систему контролю за процесами і якістю продукції. З метою отримання високоякісного конкурентоспроможного насіння рекомендується комплекс техніко-технологічних заходів: збирання і сушіння качанів з дотриманням термостійкості гібридів і прийомів енергозбереження; обмеження механічного травмування насінин; пофракційне сепарування; гравітаційне сортування окремих фракцій; протруювання і обробка насіння біостимуляторами; нові методи визначення схожості і сили росту насіння.

119. Яланський О. В., Носов М. Г., Гамандій В. Л., Кононюк Н. О. Сорго цукрове на ділянках виставково-інноваційного центру. *Аграрна освіта і наука: досягнення та перспективи розвитку*: матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф. (Біла Церква, 28 берез. 2024 р.). Біла Церква: БНАУ, 2024. С. 133–135.

<https://repository.vsau.org/getfile.php/38234.pdf>

Випробувано нові високопродуктивні сорти та гібриди в умовах Правобережного Лісостепу України, які за багатьма показниками значно перевищують існуючі стандарти. В результаті селекційної роботи у сорго цукрового було виділено сортимент холодостійких сортотипів, які відповідають потребам виробництва. Відбори за цим показником були досить ефективними.

120. Солодушко М. М., Солодушко В. П. Вплив способів сівби на урожайність пшениці озимої після різних попередників в північній частині зони Степу. *Аграрна освіта і наука: досягнення та перспективи розвитку*: матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф. (Біла

Церква, 28 берез. 2024 р.). Біла Церква: БНАУ, 2024. С. 212–214.

<https://repository.vsau.org/getfile.php/38234.pdf>

Зроблено порівняльний аналіз продуктивності пшениці озимої сорту Богдана залежно від її сівби з шириною міжрядь 13,5 та 27 см. Результати проведеної роботи показали, що в середньому за чотири роки досліджень більшу врожайність пшениці озимої після трьох попередників забезпечували посіви з шириною міжрядь 13,5 см.

121. Чабан В. І., Подобед О. Ю. Адаптивність соняшника до умов навколишнього середовища в зоні Степу України. *Аграрна освіта і наука: досягнення та перспективи розвитку*: матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф. (Біла Церква, 28 берез. 2024 р.). Біла Церква: БНАУ, 2024. С. 222–224.

<https://repository.vsau.org/getfile.php/38234.pdf>

Визначено адаптивний потенціал соняшника в умовах зміни стану навколишнього середовища Північного Степу України. Встановлено, що урожайність культури формується на фоні збільшення ресурсів тепла при незмінному вологозабезпеченні. Для культури наслідки, в цілому, позитивні. В центральній частині, середня його урожайність за 1991–2021 рр., порівняно з 1971–1989 рр., підвищилась на 30 % (2,42 і 1,86 т/га). В східній частині, через прояв більшої посушливості, його продуктивність залишається на одному рівні (2,05 і 2,20 т/га).

122. Кулініч О. О., Кандаурова К. Ф. Особливості формування продуктивності чини посівної у північному Степу. Талановита організатор, вчена-практик, педагог. Присвячено 85-річчю від дня народження докторки біологічних наук, професорки Любові Калинівни Тараненко (1938–2017): матеріали Круглого столу (Київ, 16 квіт. 2024 року). Київ: Твори, 2024. С. 116–118.

<https://doi.org/10.31073/794A5E59-CE03-45DA-AA70-14F8996DDACF>

У статті досліджено особливості формування продуктивності чини посівної в умовах північного Степу протягом 2021–2023 рр. Встановлено, що основними чинниками, які визначають врожайність, є кількість насінин та бобів на рослину, а також маса 1000 насінин. За результатами досліджень виділено перспективні лінії чини з підвищеною продуктивністю, масою насіння та ступенем гілкування, які будуть використані для створення нових високопродуктивних сортів.

123. Гасанова І. І., Стручаліна І. Ю., Ківгіла О. М. Вміст білка в зерні пшениці озимої та методи його визначення. *Селекція, генетика та технології вирощування сільськогосподарських культур*: матеріали XII

Міжнар. наук.-практ. конф. молодих вчених і спеціалістів (с. Центральне, 19 квітня 2024 р.). / НААН, МПП ім. В. М. Ремесла, М-во аграр. політики та прод. України. 2024. С.54–55. URL: <https://surl.luh.gov.ua>.

В статті наведено порівняння різних методів визначення білка в зерні пшениці озимої. Рекомендовано сучасні прилади і обладнання, які під час тестування зерна на цей параметр якості дозволяють отримувати точні результати, характеризуються високою продуктивністю та зручні у користуванні.

124. Халак В. І. Результати комплексної оцінки молодняку свиней англійського й угорського походження за відгодівельними і м'ясними якостями. *Відновлення та інноваційний розвиток тваринництва в умовах сучасних викликів: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Харків, 23–24 квіт. 2024 р.).* Харків, 2024. С. 40–43. URL: <http://btu.kharkov.ua/nauka/konferentsiyi/>.

Досліджено продуктивність молодняку свиней великої білої породи англійського та угорського походження, проведено їх комплексну оцінку з використанням методів індексної селекції та розраховано економічну ефективність їх використання. Молодняк свиней англійського походження (I гр.) переважав ровесників угорського походження (II гр.) за середньодобовим приростом живої маси на 35,4 г ($td=2,51$), віком досягнення живої маси 100 кг – 6,3 доби ($td=3,68$), товщиною шпиків на рівні 6-7 грудних хребців – 1,8 мм ($td=4,61$). Достовірної різниці між тваринами піддослідних груп за довжиною охолодженої туші, довжиною беконної половини охолодженої туші та індексом А. Сазера – Х. Фредіна не встановлено.

125. Халак В. І., Прудніков В. Г., Бордун О. М., Хмельова О. В., Яновська О. В. Відтворювальні якості та рівень їх фенотипної консолідації у свиноматок великої білої породи французької селекції різних типів адаптації. *Відновлення та інноваційний розвиток тваринництва в умовах сучасних викликів: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Харків, 23–24 квіт. 2024 р.).* Харків, 2024. С. 49–53. URL: <http://btu.kharkov.ua/nauka/konferentsiyi/>.

Установлено, що різницю між свиноматками I (супер-адаптивний тип) і II (мінус-адаптивний тип) груп за тривалістю життя, тривалістю племінного використання, кількістю одержаних опоросів, кількістю одержаних живих поросят усього, багатоплідністю, масою гнізда на час відлучення у віці 28 діб, збереженості поросят до відлучення у віці 28 діб, СІВЯС та індексом «рівень адаптації» є достовірною. Коефіцієнти K_1 і K_2 у свиноматок I і II піддослідних груп коливаються у межах від –0,201 до

+0,240, що свідчить про недостатній рівень фенотипової консолідації наступних кількісних ознак: тривалість життя, міс; тривалість племінного використання, міс; багатоплідність, гол; маса гнізда на час відлучення у віці 28 діб, кг.

126. Козир В. С., Микитюк В. В., Суховий А. В. Ефективність використання м'ясних генотипів великої рогатої худоби в степовій зоні Придніпров'я. *Відновлення та інноваційний розвиток тваринництва в умовах сучасних викликів*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Харків, 23–24 квітня 2024 р.). Харків. 2024. С. 102–105. URL: <http://btu.kharkov.ua/nauka/konferentsiy/>.

Досліджено особливості вирощування молодяку великої рогатої худоби м'ясних генотипів за безвигульного стійлового утримання та визначено вплив технологічних і кормових факторів на їх інтенсивність росту і м'ясну продуктивність. Об'єктом дослідження були бугайці сірої української, української м'ясної та світлої аквітанської порід. Установлено, що інтенсивність філогенезу збільшувалась до 2 років, унаслідок чого до 24-місячного віку бугайців загальна калорійність їстівних частин туші в розрахунку на 1 кг живої маси зросла. Тому оптимальний вік забою бугайців слід визначати з урахуванням співвідношення білка та жиру, співвідношення якого повино бути 1:1-1,5.

127. Satarova T., Denysiuk K., Cherchel V., Dziubetskyi B., Semenova V., Soudek P. Modern and classical maize inbreds from BSSS germplasm on single nucleotide polymorphysm. *Актуальні питання біотехнології, екології та природокористування*: матеріали Міжнар. наук. конф. (25–26 квіт. 2024 р., м. Харків). Харків: Держ. біотехнол. ун-т, 2024. 33–34. <https://biotechuniv.edu.ua/wp-content/uploads/2024/05/conf-25-26-24-matern.pdf>

Порівняно сучасні лінії кукурудзи зародкової плазми BSSS з класичними представниками цієї зародкової плазми за алейним станом маркерів одонуклеотидного поліморфізму ДНК. Встановлено, що класичні та сучасні лінії плазми BSSS досить близькі, за винятком специфічних SNP-алелів.

128. Халак В. І., Хмельова О. В., Прудніков В. Г., Данілова Т. М., Бордун О. М., Ільченко М. О. Відтворювальні якості свинюматок великої білої породи французької селекції та результати їх оцінки за деякими полікомпонентними селекційними індексами. Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції. *Хімія, біотехнологія, екологія та освіта*: Матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф. (Полтава, 15–16 травня 2024 р.). Полтава, 2024. С. 202–208. URL:

<https://surli.cc/qbnjar>.

Установлено, що свиноматки I гр. достовірно переважають ровесниць II за багатоплідністю на 1,3-1,5 гол, кількість поросят на час відлучення – 1,1-1,1 гол, масою гнізда на час відлучення – 8,7-9,9 кг. Максимальними показниками великоплідності та збереженості поросят до відлучення у віці 28 діб характеризуються свиноматки II гр. Кількість достовірних коефіцієнтів парної кореляції між індексом М. Д. Березовського, СІВЯС та відтворювальними якостями свиноматок становить 90,0 %. Критеріями відбору високопродуктивних тварин для даної підконтрольної популяції за індексом М. Д. Березовського та селекційним індексом відтворювальних якостей свиноматки (СІВЯС) є наступні показники: 39,58-56,23 та 82,43-113,99 балів відповідно.

129. Халак В. І. Відгодівельні і м'ясні якості молодняку свиней різних генотипів та їх зв'язок з деякими показниками інтер'єру. *Хімія, біотехнологія, екологія та освіта: матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф.* (Полтава, 15–16 трав. 2024 р.). Полтава, 2024. С. 208–214. URL: <https://surli.cc/qbnjar>.

Досліджено відгодівельні і м'ясні якості молодняку свиней різних генотипів за геном MC4R, а також біохімічні показники сироватки крові. Установлено, що вміст сечовини, азоту сечовини та креатинину у сироватці крові молодняку свиней відповідає фізіологічній нормі клінічно здорових тварин. Різниця між тваринами різних генотипів за геном MC4R ($MC4R^{AG} - MC4R^{AA}$) за середньодобовим приростом живої маси становить 44,8 г, віком досягнення живої маси 100 кг – 3,3 доби, товщиною шпигу на рівні 6-7 грудних хребців – 2,6 мм, довжиною охолодженої туші – 2,1 см, довжиною беконної половини охолодженої туші – 2,9 см і є статично достовірною. Коефіцієнт парної кореляції між біохімічними показниками сироватки крові, відгодівельними і м'ясними якостями молодняку свиней великої білої породи коливається у межах від -0,638 до +0,368.

130. Гасанова І. І. Якість зерна пшениці озимої залежно від пошкодження клопом-черепашкою в умовах Степу. *Хімія, біотехнологія, екологія та освіта: зб. матеріалів VIII Міжнародної наук.-практ. інтернет-конф.* (Полтава, 15–16 трав. 2024 р.). Полтава, 2024. С. 248–251. URL: <https://surli.cc/qbnjar>.

Наведено результати наукових досліджень, проведених в умовах Степу, щодо особливостей пошкодження зерна пшениці озимої клопом-черепашкою залежно від габітусу рослин, густоти посіву, строку сівби та інших факторів. Доведена доцільність та важливість крайових обробок посівів рекомендованими інсектицидами, проведення захисту в найбільш оптимальний період, суміщення хімічної обробки з позакорневим

підживленням рослин.

131. Чабан В.І. Оцінка польових культур та структури посівів за впливом на баланс гумусу в сівозмінах Степу. *Наукові основи адаптивного землеробства*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. з нагоди 100-річчя від дня народж. д-ра с.-г. наук, проф., акад. Федора Трохимовича Моргуна, 90-річчя Агрономічного ф-ту Дніпровського держ. аграр.-екон. ун-ту та міжнар. дня здоров'я рослин (16–17 трав. 2024 р., м. Дніпро) / МОН України; Дніпро: ДДАЕУ, 2024. С. 77–79. URL: <https://surli.cc/flmjbe>.

Проведено оцінювання польових культур та структури посівів в степовій зоні за впливом на баланс гумусу. В зерно-паро-просапній сівозміні, за питомої ваги стерньових 42 %, а просапних і пару 57 % баланс гумусу різко від'ємний (–0,500 т/га). У зерно-трав'яно-просапній сівозміні, за рахунок кращого співвідношення між стерньовими і просапними культурами (71 і 29 %), дефіцит балансу скоротився в 2,9 раза (до –0,170 т/га). У даному разі, витратна стаття балансу менша, а надходження поживно-кореневих решток суттєво скорочує дефіцит органічної речовини за компенсації втрат гумусу на рівні 77 % проти 46 % у сівозміні з паром.

132. Чабан В. І., Подобед О. Ю. Вміст гумусу у чорноземі звичайному залежно від систем основного обробітку ґрунту в сівозміні. *Наукові основи адаптивного землеробства*: матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф. з нагоди 100-річчя від дня народж. д-ра с.-г. наук, проф., акад. Федора Трохимовича Моргуна, 90-річчя Агрономічного ф-ту Дніпровського держ. аграр.-екон. ун-ту та міжнар. дня здоров'я рослин (16–17 трав. 2024 р., м. Дніпро) / МОН України; Дніпро: ДДАЕУ, 2024. С. 80–82. URL: <https://surli.cc/flmjbe>.

Визначено вплив основного обробітку ґрунту в сівозмінах на вміст гумусу в чорноземі звичайному. Встановлена тісна залежність між вмістом гумусу у ґрунті та обробітком ґрунту. В сівозміні з паром середній вміст гумусу на фоні чизелювання математично достовірно переважав оранку (4,94 та 4,78 %). У розрізі варіантів, різниця становила: контроль – 0,14 %; органічна і органо-мінеральна системи удобрення – 0,12 і 0,15 %; мінеральна – 0,21 %. В сівозміні з травами середній вміст гумусу в межах систем обробітку знаходився на одному рівні (4,85 і 4,90 %), що пояснюється більш сприятливою структурою посівів.

133. Гасанова І.І., Ноздріна Н.Л., Астахова Я.В. Формування урожайності та якості зерна пшениці озимої залежно від сортових особливостей і попередників в Північному Степу. *Наукові основи*

адаптивного землеробства: матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф. з нагоди 100-річчя від дня народж. д-ра с.-г. наук, проф., акад. Федора Трохимовича Моргуна, 90-річчя Агрономічного ф-ту Дніпровського держ. аграр.-екон. ун-ту та міжнар. дня здоров'я рослин (16–17 трав. 2024 р., м. Дніпро) / МОН України; Дніпро: ДДАЕУ, 2024. С.105–108. URL: <https://surli.cc/flmjbe>.

Розглянуто питання формування урожайності та якості зерна пшениці озимої залежно від сорту, а саме від його біологічних особливостей, реакції на строки сівби, попередники, рівень мінерального живлення та інші фактори. У сприятливі за зволоженням роки прибавки врожаю від передпосівного удобрення та азотних підживлень у всіх сортів, які підлягали вивченню, більшими були за вирощування пшениці озимої після непарового попередника (ячмінь ярий), порівняно з паровим (чорний пар).

134. Гирка А. Д., Бочевар О. В., Сидоренко Ю. Я., Алексєєв Я. В., Ільєнко О. В. Вплив основних елементів живлення на формування продуктивності гороху після різних попередників. *Наукові основи адаптивного землеробства: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. з нагоди 100-річчя від дня народж. д-ра с.-г. наук, проф., акад. Федора Трохимовича Моргуна, 90-річчя Агрономічного ф-ту Дніпровського держ. аграр.-екон. ун-ту та міжнар. дня здоров'я рослин (16–17 трав. 2024 р., м. Дніпро) / МОН України; Дніпро: ДДАЕУ, 2024. С. 109–111. URL: <https://surli.cc/flmjbe>.*

Встановлено, що у середньому за три роки досліджень найвищу врожайність зерна гороху сорту Царевич було одержано після попередника пшениця озима, яка становила 2,53 т/га, тоді як після кукурудзи на зерно – 2,43 т/га, після соняшнику – 2,03 т/га. Незалежно від попередника перед сівбою гороху більш ефективно було вносити комплексні мінеральні добрива у дозах $N_{45}P_{45}$ або $N_{45}P_{45}K_{45}$, що забезпечило підвищення врожайності зерна гороху на 0,19–0,33 т/га. Підживлення рослин гороху в фазі 5–6 листків аміачною селітрою у дозі N_{15} сприяло збільшенню врожайності зерна культури на 0,07–0,47 т/га залежно від попередника та фону мінеральних добрив.

135. Деревенець-Шевченко К. А., Шевченко О. М., Шевченко С. М. Контролювання розповсюдження мікрофлори зерна пшениці озимої за складних погодних умов на етапі завершення вегетації. *Наукові основи адаптивного землеробства: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. з нагоди 100-річчя від дня народж. д-ра с.-г. наук, проф., акад. Федора Трохимовича Моргуна, 90-річчя Агрономічного ф-ту Дніпровського держ. аграр.-екон. ун-ту та міжнар. дня здоров'я рослин (16–17 трав.*

2024 р., м. Дніпро) / МОН України; Дніпро: ДДАЕУ, 2024. С. 120–122.
URL: <https://surli.cc/flmjbe>.

На масштаби розповсюдження сапрофітних грибів як на рослинах, так і на колосі впливала не тільки кількість опадів, але й тривалість періоду з підвищеною вологістю повітря. Розвиток сапрофітної мікрофлори при досягненні зерном повної стиглості зумовлює недобір врожаю, погіршення його технологічних якостей при переробці, зниження ціни на отриману зернопродукцію, збільшення витрат на доведення зерна до прийнятих стандартів якості, біохімічного розкладання зараженого зерна, навіть за короткочасного підвищення вологості в умовах транспортування і збереження.

136. Крамарьов С.М., Льоринець О.Ф., Льоринець Ф. А., Ліб І. М. Вплив попередників на урожайність зерна пшениці м'якої озимої в умовах степової зони України. *Наукові основи адаптивного землеробства*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. з нагоди 100-річчя від дня народж. д-ра с.-г. наук, проф., акад. Федора Трохимовича Моргуна, 90-річчя Агрономічного ф-ту Дніпровського держ. аграр.-екон. ун-ту та міжнар. дня здоров'я рослин (16–17 трав. 2024 р., м. Дніпро) / МОН України; Дніпро: ДДАЕУ, 2024 р. С. 149–151.
URL: <https://surli.cc/flmjbe>.

Рівень продуктивності сівозміни значно залежить від вдалого розміщення культур сівозміни після добрих попередників, цінність яких в основному залежить від сумісності з вирощуваною після них культурою. Якщо культура та її попередник різко відрізняються за своїми біологічними особливостями (тобто належать до різних ботанічних родин), то вони добре сумісні, а якщо відносяться до однієї родини, то таке чергування є несумісним, що, в останньому випадку, призводить до істотного зменшення врожайності. В даному стаціонарному досліді найвищу врожайність мала пшениця м'яка озима, висіяна після попередника чорний пар. Урожайність зерна отримано після цього попередника в середньому за п'ять років (2019–2023 рр.) становила 64,7 ц/га. Зайнятий і сидеральний пари за впливом на врожайність пшениці м'якої озимої були приблизно на одному рівні, оскільки отримана по них урожайність зерна була близька і становила 51,8 та 54,4 ц/га, відповідно. Попередник горох залишив після себе більшу кількість продуктивної вологи і тому по ньому пшениця озима формувала більш високий врожай зерна 58,7 і 60,6 ц/га ніж після попередника люцерна – 50,3 ц/га .

137. Крамарьов С. М., Фролов С. В., Крамарьов О. С. Жаппарова А. А. Сучасні аспекти рядкового внесення фосфоровмісних добрив в посівах пшениці м'якої озимої в умовах північного степу України. *Наукові*

основи адаптивного землеробства: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. з нагоди 100-річчя від дня народж. д-ра с.-г. наук, проф., акад. Федора Трохимовича Моргуна, 90-річчя Агрономічного ф-ту Дніпровського держ. аграр.-екон. ун-ту та міжнар. дня здоров'я рослин (16–17 трав. 2024 р., м. Дніпро) / МОН України; Дніпро: ДДАЕУ, 2024. С. 151–159. URL: <https://surli.cc/flmjbe>.

Проведені дослідження свідчать про те, що за рахунок рядкового удобрення фосфоромісними добривами можливо забезпечити оптимальні умови мінерального живлення рослин пшениці озимої м'якої лише на початковому етапі їх вегетації. Оскільки даний агрозахід сприяє формуванню потужної кореневої системи, що забезпечує в подальшому краще використання елементів мінерального живлення із ґрунту і внесеного добрива, і як наслідок, рослини швидше і краще ростуть, витримують тимчасову посуху, стають толерантнішими до ушкоджень шкідниками та хворобами, та сильніше протидіють пригніченню їх посівів сегетальною рослинністю. Серед твердих туків для рядкового удобрення краще використовувати сульфоамофос, а серед рідких РКД марки 10-34-0. Перспективним напрямком є впровадження у виробництво рядкового удобрення за технологією POP-UP з використанням рідких мінеральних добрив з низьким сольовим індексом.

138. Шевченко М. С., Шевченко С. М., Гаврюшенко О.О., Гуленко О.І. Агрофізичні тенденції трансформації ґрунтів в сучасних системах основного обробітку ґрунту. *Наукові основи адаптивного землеробства: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. з нагоди 100-річчя від дня народж. д-ра с.-г. наук, проф., акад. Федора Трохимовича Моргуна, 90-річчя Агрономічного ф-ту Дніпровського держ. аграр.-екон. ун-ту та міжнар. дня здоров'я рослин (16–17 трав. 2024 р., м. Дніпро) / МОН України; Дніпро: ДДАЕУ, 2024. С. 240–244. URL: <https://surli.cc/flmjbe>.*

За тривалого впровадження мінімальних способів основного обробітку чорнозем з часом набуває більш ущільненого стану, тому потребує періодичного інтенсивного розпушення за допомогою полицевої оранки. Перевага глибокого розпушення над чизелюванням і дискуванням щодо оптимізації агрофізичного стану ґрунтів зберігається протягом всього вегетаційного періоду сільськогосподарських культур.

139. Лупітько О. І., Кирпа В. М. Дослідження різноякісності насіння кукурудзи у технологіях її післязбиральної обробки і зберігання. *Наукові основи адаптивного землеробства: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. з нагоди 100-річчя від дня народж. д-ра с.-г. наук, проф.,*

акад. Федора Трохимовича Моргуна, 90-річчя Агрономічного ф-ту Дніпровського держ. аграр.-екон. ун-ту та міжнар. дня здоров'я рослин (16–17 трав. 2024 р., м. Дніпро) / МОН України; Дніпро: ДДАЕУ, 2024. С. 291–294. URL: <https://surli.cc/flmjbe>.

Наразі виділено окремі види різноякісності, до яких слід віднести екологічну, матрикальну, генетичну і морфологічну, які окремо чи комплексно формують стан продукції, її споживчі властивості. Для насіння споживання визначається посівними якість і врожайними властивостями генотипу, для продовольчої продукції – біохімічним комплексом, тобто вмістом основних компонентів (білків, жирів, вуглеводів) для кормової – рівнем засвоєння поживних речовин.

Використання і реалізація окремих видів різноякісності досягається шляхом оптимізації техніко-технологічних операцій на стадіях збирання, післязбиральної обробки і зберігання. До елементів оптимізації слід віднести спосіб і збиральну вологість насіння, його режим сушіння і сепарування, регламент зберігання посівного матеріалу. Важливе значення мають також методи визначення якості та його показники, які найбільшою мірою характеризують схожість, силу росту і продуктивність посівного матеріалу кукурудзи.

140. Деревенець-Шевченко К. А., Шевченко О. М., Шевченко С. М. Системи обробітку ґрунту та особливості формування шкідливого комплексу в посівах кукурудзи. *Наукові основи адаптивного землеробства*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. з нагоди 100-річчя від дня народж. д-ра с.-г. наук, проф., акад. Федора Трохимовича Моргуна, 90-річчя Агрономічного ф-ту Дніпровського держ. аграр.-екон. ун-ту та міжнар. дня здоров'я рослин (16–17 трав. 2024 р., м. Дніпро) / МОН України; Дніпро: ДДАЕУ, 2024. С. 323–325. URL: <https://surli.cc/flmjbe>.

Спостерігалася закономірність до зниження рентабельності виробництва зерна при застосуванні мінеральних добрив. Так, у варіанті з оранкою (урожайність 5,8–6,3 т/га) рівень рентабельності не перевищував 128%, що можна пояснити дуже високими, економічно невиправданими енергозатратами та затратами на внесення мінеральних добрив, в той час як більш енергоощадні ґрунтозахисні технології, при порівняно низькій врожайності (4,6–4,9 т/га), мали найбільш високий показник рентабельності – 172–177%

141. Шевченко М. С., Десятник Л. М. Вплив рівня біологізації на продуктивність польових сівозмін в північному Степу. *Наукові основи адаптивного землеробства*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. з

нагоди 100-річчя від дня народж. д-ра с.-г. наук, проф., акад. Федора Трохимовича Моргуна, 90-річчя Агрономічного ф-ту Дніпровського держ. аграр.-екон. ун-ту та міжнар. дня здоров'я рослин (16–17 трав. 2024 р., м. Дніпро) / МОН України; Дніпро: ДДАЕУ, 2024. С. 339–341. URL: <https://surli.cc/flmjbe>.

Наведено результати досліджень щодо визначення впливу рівня біологізації на продуктивність 8-пільних сівозмін. Починаючи з третьої ротатії (з 2007 р.) до складу сівозмін введена друга бобова культура (соя) для збільшення насиченості бобовими до 25 %, а також застосовується пожнивний посів редьки олійної і заорювання побічної продукції попередника. Це підвищило продуктивність обох сівозмін: збільшився вихід зерна з гектару на фоні органо-мінеральної та мінеральної систем удобрення – на 16,6 та 17,2 і 12,7 та 16,1 % відповідно. Аналогічним чином змінювались показники урожайності зернових і виходу кормових одиниць.

142. Mykola Kharytonov, Larysa Shupranova, Maksim Nosov. The protein bodies differentiation of two corn lines of normal and opaque 2 gene kernels in the south of ukraine. *Veda mladých 2024 - Science of Youth 2024*. Nitra, Slovakia, 30–31. 05. 2024. P. 53–61. ISBN 978-80-552-2755-9 DOI: <https://doi.org/10.15414/2024.9788055227559>.

Protein bodies of maize lines Wf9 and R168 22 days after pollination are represented by two and three types, differing in molecular weight respectively. Protein bodies in the Opaque 2 mutant form are reduced by 2-3 times compared to the original form. In terms of the number and ratio of amino acids, the isolated protein bodies bear the features of both zeins and glutelins. The amount of lysine and threonine in protein bodies increases almost 2 times when saturated with the Opaque 2 gene.

143. Чабан В. І., Подобед О. Ю. Агротехнологічна ефективність зерно-трав'яно-просапної сівозміни в Північному Степу України. *Лучні агрофітоценози: інноваційні аспекти раціонального використання в умовах євроінтеграції: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (с Оброшине, 5 черв. 2024 року)*. Львів-Оброшине, 2024. С. 119–121. <https://drive.google.com/file/d/1s6N6tgFYBLeA9O1vXGTbctnffLJLCi8y/vi ew?pli=1>

Проведена оцінка агротехнологічної ефективності зерно-трав'яно-просапної сівозміни в Північному Степу України. Встановлено, що раціональна структура посівів створює умови для суттєвого скорочення втрат гумусу на мінералізацію та сприяє формуванню більш високої продуктивної здатності ґрунту. За розрахунками, нейтральний рівень деградації зональних чорноземів можна досягти забезпечивши додаткове

надходження органічної речовини у вигляді нетоварної продукції пшениці озимої.

144. Халак В., Єфімов В., Вербельчук Т. Креатинін сироватки крові та його зв'язок з відгодівельними і м'ясними якість у молодняку свиней різних генотипів. *Проблеми виробництва і переробки продовольчої сировини та якості і безпечності харчових продуктів* : зб. матеріалів доп. учасн. VI Міжнар. наук.-практ. конф. (Житомир, 6–7 черв. 2024 р.). Житомир: Поліський нац. ун-т, 2024. С. 59–61. URL: <http://surl.li/ukurj>.

Установлено, що вміст креатиніну у сироватці крові молодняку свиней різних генотипів за геном MC4R відповідає фізіологічній нормі і становить 209,0 і 218,0 мкмоль / л. Максимальними показниками середньодобового приросту живої маси, довжини охолодженої туші та беконної половини охолодженої туші, найбільшої (передньої) та найменшої (задньої) ширини беконної половини охолодженої півтуші, мінімальними показниками віку досягнення живої маси 100 кг та товщини шпигу на рівні 6-7 грудних хребців характеризується молодняк свиней I піддослідної групи (MC4R^{AG}). Кількість достовірних кореляційних зв'язків між відгодівельними і м'ясними якість молодняку свиней великої білої породи та вмістом креатиніну у сироватці крові становить 71,42 %.

145. Халак В. Відтворювальні якості та рівень їх фенотипової консолідації у свиноматок різних типів адаптації. *Проблеми виробництва і переробки продовольчої сировини та якості і безпечності харчових продуктів* : зб. матеріалів доп. учасн. VI Міжнар. наук.-практ. конф. (Житомир, 6–7 черв. 2024 р.). Житомир: Поліський нац. ун-т, 2024. С. 61–64. URL: <http://surl.li/ukurj>.

Автором досліджено відтворювальні якості та рівень їх фенотипової консолідації у свиноматок великої білої породи різних типів адаптації. Установлено, що тварини підконтрольної популяції характеризуються високими показниками рівня адаптації та відтворювальними якість, а за багатоплідністю та масою гнізда на час відлучення належать до класу еліта. Коефіцієнти фенотипової консолідації показників, які характеризують рівень адаптації свиноматок та їх відтворювальні якості коливаються від $-0,321$ (K_2 , багатоплідність свиноматок II піддослідної групи (мінус адаптивний тип) до $+0,594$ (K_2 , одержано живих поросят усього свиноматками I піддослідної групи (суперадаптивний тип).

146. Khalak V., Voloshchuk V., Zasucha L., Gutty B., Bordun O. Feeding and meat qualities of young pigs of different intensity of formation in early ontogenesis and the level of their phenotypical consolidation. International Conference “Agriculture for Life, Life for Agriculture” Section 3: Animal

science (June 6–8, 2024. Bucharest, Romania), 2024. Bucharest, 2024. P. 43.

https://2024.agricultureforlife.usamv.ro/images/2024/Book_of_Abstracts/Book_Abstracts_Animal_Science__A4L2024.pdf

Taking into account the intrabreed differentiation of animals of the large white breed according to the intensity of formation index, it was established that the young pigs of the experimental group I prevailed over peers of the II, III groups according to the average daily gain of live weight, the age of reaching live weight of 100 kg and Tyler B. index by an average of 2.31%. Young pigs of the III experimental group, compared to those of the same age as II and I, are characterized by a smaller thickness of lard at the level of 6-7 thoracic vertebrae, a longer length of the chilled carcass, and the length of the bacon half of the chilled half of the carcass. Coefficients of phenotypic consolidation of growth traits, fattening, and meat qualities of young animals of different interbreed differentiation according to the intensity of formation index range from -0.263 to $+0.569$.

147. Hasanova I., Astakhova Ya., Nozdrina N., Solodushko M., Pedash O., Drumova O., Zavalypich N. Formation of yield and biochemical parameters of winter wheat grain depending on agronomic practices of cultivation. Book of Abstracts, International Conference “Agriculture for Life, Life for Agriculture”, Section 1: Agronomy (June 6–8, 2024. Bucharest, Romania). Bucharest, 2024. P. 114. ISSN 2457-3205 (PRINT); ISSN-L 2457-3205.

A significant effect of weather conditions, predecessors, fertilisation and sowing dates on the formation of yield and biochemical parameters of winter wheat grain was established. The durum winter wheat of Burshtyn variety produced a lower yield compared to the soft wheat varieties, but it exceeded these varieties in terms of protein content. The sedimentation values of durum wheat flour were very low (in the range of 12-20 ml), which indicates the specificity of its uses. At the same time, the sedimentation values of flour of soft wheat varieties used for baking purposes varied between 35-50 ml.

148. Гайдаш О. Л., Негода Т. В. Створення вихідного матеріалу кукурудзи звичайної (*Zea mays L.*) для селекції гібридів толерантних до умов недостатнього та нестабільного зволоження. XXVII International scientific and practical conference «*Prospects of Scientific Research in the Conditions of the Modern World*» (June 12-14, 2024) Rotterdam, Netherlands. International Scientific Unity, 2024. P. 14–17. https://isu-conference.com/wp-content/uploads/2024/06/Prospects_of_scientific_research_in_the_conditions_of_the_modern_world_June_12_14_2024_Rotterdam_Netherlands.pdf

Основним напрямком досліджень є розробка посухостійких гібридів, які здатні стабільно давати високі врожаї навіть у несприятливих умовах. Значний прогрес у селекції кукурудзи був досягнутий завдяки гібридизації та застосуванню сучасних генетичних методів. Успішне вирощування цієї культури потребує впровадження інноваційних агротехнологій, спрямованих на ефективне використання водних ресурсів. Також важливим є міжнародне співробітництво у сфері селекції, що сприяє обміну знаннями та технологіями.

149. Satarova T., Denusjuk K., Psolova A., Klimova O., Cherchel V., Dziubets'kiy B. Marker-assisted selection of sweet maize with anthocyanin grain colouration. Abstracts of 10th International Meeting on Recent Advances in Plant Biotechnology (25-26 June, Kyiv) (RAPB 2024). Kyiv: Institute of Cell Biology and Genetic Engineering NAS of Ukraine, 2024. P. 37. https://icbge.org.ua/re/images/1/14/RAPB_2024_Book_of_Abstracts1.pdf

Представлено використання маркер-асоційованої селекції за геном Sh1 для створення лінії цукрової кукурудзи з фіолетовим забарвленням зерна з високими смаковими якістьми, високим вмістом розчинних цукрів, моноцукрів та антоціанів.

150. Гайдаш О. Л., Негода Т. В. Селекційно-генетичне значення нового вихідного матеріалу для селекції кукурудзи звичайної (*Zea mays* L.). The 25th International scientific and practical conference “Universities and schools: methods of distance learning” (June 25-28, 2024) / Boston, USA International Science Group. 2024, P. 11–13. <https://isg-konf.com/universities-and-schools-methods-of-distance-learning>

*Дослідження присвячене оцінці нового вихідного матеріалу кукурудзи (*Zea mays* L.) з метою підвищення її адаптивної здатності та екологічної стабільності. Основну увагу зосереджено на виявленні гібридів, що поєднують високу врожайність із стійкістю до змінних умов середовища.*

Методологія передбачає аналіз гетерозисних моделей, оцінку врожайності та стабільності, а також визначення пластичності рослин. Результати дослідження показали, що відібрані гібридні комбінації демонструють скорочений період розвитку, високу врожайність та покращені адаптаційні властивості, що робить їх перспективними для селекційної роботи.

Використання сучасних генетичних методів дозволяє ефективно відбирати батьківські форми та створювати сорти, здатні стабільно давати високі врожаї навіть у стресових умовах. Подальші дослідження спрямовані на вдосконалення методів селекції та розширення спектру екологічних випробувань, що сприятиме підвищенню продуктивності кукурудзи в умовах змінного клімату.

151. Бордун О. М., Халак В. І., Волощук В. М., Семенцов В. В., Ільченко М. О. Адаптивні та продуктивні якості свиноматок великої білої породи французької селекції в умовах Північного Сходу України. *Консолідація заради майбутнього: наукові здобутки вчених задля перемоги та післявоєнної відбудови України*: зб. тез Міжнар. наук.-практ. конф. молодих вчених та спеціалістів (29 серп. 2024 р., м. Полтава, Україна) НААН, Інститут свинарства і АПВ НААН, Полтав. держ. с.-г. досл. станція ім. М. І. Вавилова. Полтава, 2024. С. 38–43. URL: <https://surl.li/otaisb>;

Установлено, що свиноматки підконтрольної популяції характеризуються високими показниками тривалості життя (37,4 міс), тривалість племінного використання (28,2 міс), а кількість одержаних опоросів становить 5,6. Коефіцієнт варіації основних показників відтворювальних якостей свиноматок великої білої породи французької селекції коливається у межах від 8,80 до 10,00 %. Зазначене свідчить про високий рівень фенотипової консолідації зазначених кількісних ознак. Кількість достовірних коефіцієнтів парної кореляції між тривалістю життя та відтворювальними якостями свиноматок великої білої породи французької селекції становить 71,42 %.

152. Козир В. С., Денисюк О. В., Сокрут О. В. Напрями племінної роботи та параметри відбору великої рогатої худоби сірої української породи. *Консолідація заради майбутнього: наукові здобутки вчених задля перемоги та післявоєнної відбудови України*: зб. тез міжнар. наук.-практ. конф. молодих вчених та спеціалістів (Полтава, 29 серп. 2024 р.) / НААН, Інститут свинарства і АПВ НААН, Полтав. держ. с.-г. досл. станція ім. М. І. Вавилова. Полтава, 2024. С. 60–63. URL: <https://surl.li/otaisb>.

Сіра українська порода є носієм цінних генних комплексів потрібних для подальшого використання в селекції й створення нових порід. Основною метою подальшого розвитку наявної популяції є: збереження генофонду сірої української породи, підвищення кількісних та якісних показників селекційних ознак до генетично обумовленого потенціалу породи; створення контрольно-випробувальної станції по оцінці бугайців за власною продуктивністю, організація годівлі тварин на рівні генетично обумовленої продуктивності; підвищення економічної ефективності галузі м'ясного скотарства у Державному підприємстві «Дослідне господарство «Поливанівка» ДУ Інститут зернових культур НААН.

153. Козир В. С., Семяшкіна А. О. М'ясна продуктивність бугайців

знам'янської породи в умовах степової зони України. *Консолідація заради майбутнього: наукові здобутки вчених задля перемоги та післявоєнної відбудови України*: збірник тез Міжнар. наук.-практ. конф. молодих вчених та спеціалістів (29 серп. 2024 р., м. Полтава, Україна) / НААН, Інститут свинарства і АПВ НААН, Полтав. держ. с.-г. досл. станція ім. М. І. Вавилова. Полтава, 2024. С. 64–70. URL: <https://surl.li/otaisb>.

Метою роботи було дослідити особливості росту, відгодівельні і м'ясні якості бугайців знам'янської породи. Установлено, що при інтенсивній годівлі бугайців доцільно вирощувати до 18, а помірній – до 24-місячного віку. До 18-місячного віку середньодобові прирости збільшувалися через нарощування м'язів, а після – жиру, а маса та розміри субпродуктів і шкіри – шляхом зростання габітусу тварин і змін структури раціону (збільшення об'ємистих кормів). Прижиттєві та забійні показники безпосередньо залежали від рівня годівлі й віку тварин.

154. Халак В. І. Деякі ознаки інтер'єру та їх кореляційний зв'язок з відгодівельними і м'ясними якостями молодняку свиней з різною інтенсивністю спаду росту у ранньому онтогенезі. *Консолідація заради майбутнього: наукові здобутки вчених задля перемоги та післявоєнної відбудови України*: зб. тез міжнар. наук.-практ. конф. молодих вчених та спеціалістів (29 серп. 2024 р., м. Полтава, Україна) / НААН, Інститут свинарства і АПВ НААН, Полтав. держ. с.-г. досл. станція ім. М. І. Вавилова. Полтава, 2024. С. 104–108. URL: <https://surl.li/otaisb>.

В роботі наведено результати досліджень і біохімічних показників сироватки крові, відгодівельних й м'ясних якостей молодняку свиней з різною інтенсивністю спаду росту у ранньому онтогенезі. З урахуванням класу розподілу тварин за коефіцієнтом спаду інтенсивності росту установлено, що молодняк свиней I гр. ($\Delta k = 1,165\text{--}1,425$ бала) переважали ровесників II гр. ($\Delta k = 1,085\text{--}1,237$ бала) за середньодобовим приростом живої маси й віком досягнення живої маси 100 кг в середньому на 2,177 %. Кількість достовірних коефіцієнтів парної кореляції між біохімічними показниками сироватки крові та відгодівельними і м'ясними якостями молодняку свиней великої білої породи становить 42,85 %.

155. Крамарьов С. М., Комяк К. С., Крамарьов О. С. Фоліарне підживлення рослин соняшнику водними розчинами азотних добрив. Наукові читання до 100-річчя від дня народження Філіп'єва Івана Давидовича – видатного вченого у галузі агрохімії та ґрунтознавства: зб. матеріалів наук.-практ. конф., присвяч. пам'яті д-ра с.-г. н., проф., Засл. діяча науки і техніки України, Філіп'єва Івана Давидовича (20 верес.

2024 року, м. Одеса). Одеса: ІКОСГ НААН, 2024. С. 66–70.

<https://icsanaas.com.ua/wp-content/uploads/2024/10/Збірник-матеріалів-конференції-20-вересня-2024-рік-1.pdf>

На основі виконаних досліджень встановлено: для проведення позакореневого підживлення рослин соняшнику в фазу розвитку 10-12 листків оптимальними концентраціями їх водних розчинів є для аміачної селітри концентрація – 2,5%, а карбаміду –3,75%. Подальше збільшення концентрації водних розчинів небажане, оскільки в даному випадку на поверхні листків рослин соняшнику відбувається інтенсивне формування некрозів.

156. Чабан В. І., Подобед О. Ю. Родючість чорнозему звичайного за тривалого інтенсивного використання в сівозміні. Наукові читання до 100-річчя від дня народження Філіп'єва Івана Давидовича – видатного вченого у галузі агрохімії та ґрунто-знавства: зб. матеріалів наук.-практ. конф., присвяч. пам'яті д-ра с.-г. н., проф., Засл. діяча науки і техніки України, Філіп'єва Івана Давидовича (20 верес. 2024 року, м. Одеса). Одеса: ІКОСГ НААН, 2024. С. 136–138.

<https://icsanaas.com.ua/wp-content/uploads/2024/10/Збірник-матеріалів-конференції-20-вересня-2024-рік-1.pdf>

Визначено направленість зміни агрохімічних властивостей чорнозему звичайного під впливом структури посівів, обробітку, удобрення. Встановлено, що кислотність ($pH_{вод}$) ґрунту залишається сприятливою для агрокультур. Органічна система удобрення забезпечувала достовірне підвищення вмісту гумусу (на 0,19 і 0,17 %) порівняно з контролем (4,70 і 4,84 %). Вміст азоту нітратів на удобрених варіантах підвищувався на 15–22 %. На вміст P_2O_5 більше впливали органо-мінеральна і мінеральна системи удобрення (26–28 %). На вміст K_2O – органічна (34 %). Частка впливу удобрення на варіації рухомих форм азоту становила 92,4 %, фосфору – 92,0 %, калію – 98,0 %.

157. Десятник Л. М., Семяшкін О. Ю. Вплив погодних умов вегетації 2024 року на урожайність пшениці озимої. Наукові читання до 100-річчя від дня народження Філіп'єва Івана Давидовича – видатного вченого у галузі агрохімії та ґрунтознавства: зб. матеріалів наук.-практ. конф., присвяч. пам'яті д-ра с.-г. н., проф., Засл. діяча науки і техніки України, Філіп'єва Івана Давидовича (20 верес. 2024 р., м. Одеса). Одеса: ІКОСГ НААН, 2024. С.151–154.

<https://icsanaas.com.ua/wp-content/uploads/2024/10/Збірник-матеріалів-конференції-20-вересня-2024-рік-1.pdf>

Представлені результати досліджень по впливу умов вегетації на

урожайність пшениці озимої. В умовах вегетації 2023-2024 рр. за рахунок високих запасів ґрунтової вологи, що накопичилась за осінньо-зимовий період, незважаючи на весняно-літню посуху, пшениця сформувала високий урожай зерна в середньому 5,47 т/га. Кращий водний режим ґрунту забезпечив чорний пар, після нього отримано вищий урожай – 6,24 т/га. Замість чорного пару можна застосовувати такі попередники як сидеральний пар або зернобобові культури. Вирощувати пшеницю озиму слід на фоні органічної або мінеральної систем удобрення.

158. Бордун О. М., Халак В. І., Ільченко М. О. Тривалість життя та відтворювальні якості свиноматок великої білої породи різного еколого-генетичного походження. *Науково-інноваційний розвиток агровиробництва як запорука продовольчої безпеки України: вчора, сьогодні, завтра: матеріали VI Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 25–26 верес. 2024 р.)* / НААН, ННСГБ, Ін-т історії аграр. науки, освіти та техніки, ІМА АПВ НААН; наук. ред. В. А. Вергунов. Київ, 2024. С. 173–175. URL: <https://surl.li/oznzxt>.

Установлено, що максимальною тривалістю життя (ТЖ) (42,4 міс.) та племінного використання (ТПВ) (32,9 міс.) характеризуються тварини поєднання ВБПФС × ВБПБелП (II піддослідна група), за кількістю живих поросят, багатоплідністю, кількістю поросят на час відлучення, масою гнізда на час відлучення та індексом М. Д. Березовського – ВБПФС × ВБПФС. Коефіцієнт мінливості абсолютних показників ТЖ, ТПВ та відтворювальних якостей свиноматок коливається в межах від 5,07 (великоплідність у тварин поєднання ВБПБелП × ВБПБелП) до 39,16 % (ТПВ у тварин поєднання ВБПБелП × ВБПБелП).

159. Козир В., Денисюк О., Антоненко П. Вплив фітопрепарату на відтворну функцію корів. *Зміна клімату та її наслідки для тваринництва і ветеринарної медицини: наукові підходи та інноваційні рішення: зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 10-11 жовтня 2024 р.)*. ІКОСГ НААН. С. 163–164.

<https://icsanaas.com.ua/wp-content/uploads/2024/12/Збірник-матеріалів-конференції-10-11-жовтня-2024-року.pdf>

Встановлено, що використання фітопрепарату сухостійним коровам за 30 днів до отелення сприяє нормальному проходженню отелення, знижує ризик післяпологових ускладнень (затримка посліду, субінволюція матки) та підвищує збереженість новонароджених телят.

160. Козир В., Денисюк О., Ковтун О. Розвиток тварин породи менанжу в умовах півдня України. *Зміна клімату та її наслідки для*

тваринництва і ветеринарної медицини: наукові підходи та інноваційні рішення: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (10–11 жовт. 2024р., м. Кам'янець-Подільський). Одеса: ІКОСГ НААН, 2024. С. 165–166.

Встановлено, що бугайці породи мен-анжу мають добрі забійні показники – забійний вихід становить 63,4–65,7 %, коефіцієнт м'яснос-ті – 5,3–5,6 %, вихід м'якоти в туші – 81–83 % (з віком ці показники зростають). У тварин вирощених в умовах степової зони України наявність вологи в м'ясі нижча, ніж у аналогів, вирощених у країнах з вологим кліматом.

161. Халак В. І. Велика біла порода свиней угорського походження: тривалість життя, рівень адаптації та продуктивність. *Зміна клімату та її наслідки для тваринництва і ветеринарної медицини: наукові підходи та інноваційні рішення: зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. (10–11 жовт. 2024 р., м. Кам'янець-Подільський). Одеса: ІКОСГ НААН, 2024. С. 209–213.*

<https://icsanaas.com.ua/wp-content/uploads/2024/12/Збірник-матеріалів-конференції-10-11-жовтня-2024-року.pdf>

Досліджено рівень адаптації та відтворювальні якості свиноматок великої білої породи угорського походження. Установлено, що максимальними показниками продуктивності характеризуються свиноматки з мінімальним значенням індексу «рівень адаптації» (III піддослідна група). Тривалість їх життя становить 63,9 міс, одержано опоросів – 9,4, живих поросят усього – 113,0 гол; багатоплідність свиноматок становить 12,0 гол, маса гнізда на час відлучення у віці 30 діб – 77,9 кг, індекс М. Д. Березовського – 40,97 бала. Кількість достовірних зв'язків між відтворювальними якістьми та індексом «РА» становить 71,42 %.

162. Халак В. І. Відгодівельні і м'ясні якості молодняку свиней різної інтенсивності формування у ранньому онтогенезі: критерії відбору високопродуктивних тварин. *Зміна клімату та її наслідки для тваринництва і ветеринарної медицини: наукові підходи та інноваційні рішення: зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф., 10–11 жовт. 2024 р. Одеса: ІКОСГ НААН, 2024. С. 214–218.*

<https://icsanaas.com.ua/wp-content/uploads/2024/12/Збірник-матеріалів-конференції-10-11-жовтня-2024-року.pdf>

Метою роботи було дослідити відгодівельні і м'ясні якості молодняку свиней різної інтенсивності формування у ранньому онтогенезі, а також розрахувати економічну ефективність їх використання. Установлено, що тварини I піддослідної групи ($\Delta t=0,935-1,087$ балів) достовірно переважають

ровесників III ($\Delta t=0,573-0,682$ балів) за віком досягнення живої маси 100 кг і середньодобовим приростом живої маси в середньому на 3,82 %. Різниця між тваринами зазначених груп за індексом «CI» дорівнює 4,39 % ($P<0,05$). Максимальну прибавку додаткової продукції одержано від молодняку свиней I піддослідної групи ($\Delta t=0,935-1,087$ бала) – +2,37 %. Критерієм відбору високопродуктивних тварин є показник індексу «інтенсивність формування» (Δt) на рівні $0,817\pm0,025$ і більше балів

163. Подобед О. Ю., Чабан В. І. Вміст гумусу і рухомої органічної речовини в чорноземі звичайному під впливом агротехнічних заходів. *Збалансоване природокористування: традиції, перспективи та інновації*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 18 жовт. 2024 р). Частина II. Київ: ДІА, 2024. С. 107–109.

Досліджено динаміку вмісту рухомої органічної речовини в контексті зміни гумусу під впливом агротехнічних заходів в стаціонарному досліді. Встановлено, що у семипільній зерно-паро-просапній сівозміні безполіцевий обробіток (чизелювання) ґрунту сприяв скороченню втрат гумусу і вищому вмісту рухомих органічних речовин в орному шарі чорнозему звичайного порівняно з оранкою. Не залежно від обробітку ґрунту, органічна система удобрення забезпечувала статистично достовірне зростання вмісту гумусу, за мінеральної системи удобрення формувалася найвищий вміст рухомої органічної речовини.

164. Чабан В. І., Подобед О. Ю., Десятник Л. М. Вплив сільськогосподарського використання чорнозему звичайного на показники родючості. *Інноваційні засади управління землями сільськогосподарського призначення в контексті забезпечення продовольчої безпеки держави*: матеріали Міжнар. наук. конф. (сел. Чабани Київська обл. 24 жовт. 2024 р.), сел. Чабани ННЦ «ІЗ НААН», 2024. С. 30–34.

<https://zemlerobstvo.com/wp-content/uploads/2025/04/24.10.pdf>

Визначено вплив тривалого сільськогосподарського використання чорнозему звичайного на показники родючості. Встановлено, що в зерно-трав'яно-просапній сівозміні органічна система удобрення забезпечувала статистично достовірне підвищення вмісту гумусу (0,18 і 0,15 %) порівняно з контролем (4,79 і 4,85 %). Вміст азоту нітратів на варіантах систем удобрення підвищувався на 13–21 %. На вміст P_2O_5 більше впливали органо-мінеральна і мінеральна системи удобрення (30–36 %), K_2O – органічна (29–35 %). Частка впливу факторів на варіації рухомих форм азоту, фосфору і калію: система удобрення – 86,1; 95,0 і 90,0%; обробіток ґрунту – 10,4; 2,4; 8,1 %.

165. Крамарьов С. М., Бандура Л. П., Крамарьов О. С. Агрофізична

деградація чорноземів звичайних в умовах північної частини степової зони України. *Інноваційні засади управління землями сільськогосподарського призначення в контексті забезпечення продовольчої безпеки держави: матеріали Міжнар. наук. конф. (сел. Чабани Київська обл. 24 жовт. 2024 р.), сел. Чабани ННЦ «ІЗ НААН», 2024. С. 52–55.*

<https://zemlerobstvo.com/wp-content/uploads/2025/04/24.10.pdf>

До важливих агрозаходів із підтримки агрономічно-цінної структури ґрунту належить науково-обґрунтований підбір попередників, їх вдале співвідношення та чергування в сівозміні, зональна система обробітку ґрунту і збільшення органічної речовини в ґрунті. У подальшому дослідження будуть спрямовані на пошук альтернативних джерел органічної речовини, необхідної для відновлення втрачених запасів гумусу і поліпшення агрофізичних показників чорноземів звичайних.

166. Шевченко С. М., Гаврюшенко О. О., Деревенець-Шевченко К. А., Шевченко О. М. *Методи управління еволюційними процесами в розвитку рекультивованих та зональних екотипів. Інноваційні засади управління землями сільськогосподарського призначення в контексті забезпечення продовольчої безпеки держави: матеріали Міжнар. наук. конф. (сел. Чабани Київська обл. 24 жовт. 2024 р.), сел. Чабани ННЦ «ІЗ НААН», 2024. С.174–177.*

<https://zemlerobstvo.com/wp-content/uploads/2025/04/24.10.pdf>

Накопичений за останні 60 років фонд розробок на вітчизняному й міжнародному рівнях відкриває можливість зробити важливі теоретичні висновки, які матимуть вплив на подальше використання техногенно деградованих територій внаслідок промислового порушення у зв'язку з видобутком корисних копалин та появи нових чинників деградації ґрунтового покриву внаслідок бойових дій на окремих територіях.

167. Черненко О. М., Черненко О. І., Козир В. С. *Добробут корів з акцентом на тепловий стрес. Biologiczne, biotechnologiczne i genetyczne aspekty intensyfikacji produkcji rolnej: zbiór materiałów Międzynarodowej Konferencji Naukowo-Praktycznej, 24–25 października 2024 r. / Redakcja naukowa: Piotr Ponichtera, Serhii Kramarenko, Olena Karatieieva. Łomża - Mikołajów. Wydawnictwo: MANS w Łomży, 2024. S. 190–196.*

https://mans.edu.pl/fcp/iOEUFzs9BjEkLTg1Y1BSe0N_YAVTHwIIoGIATAIABCRvRQMEOjBBaHICPXNtSBk6PjIyBV4RBDYnD1cYTk8cOjYCEg/2/public/wydawnictwa/zbiór_materiałów_konferencji_lomza-mikolajow_24-25102024-1_compressed.pdf

Наведено результати досліджень стресостійкості і теплостійкості корів голштинської породи в умовах теплового стресу з метою відбору та забезпечення добробуту тварин. Стресостійкість визначено за концентрацією кортизолу в крові після стресового навантаження на корів. Теплостійкість досліджено за частотою дихання, температурою тіла, індексом Раушенбаха та коефіцієнтом Дмитрієва. Установлено, що у корів І групи (висока стресостійкість) індекс теплостійкості був вищий на 18,0 за $P < 0,001$, а коефіцієнт теплової вразливості нижчий на 0,21 за $P < 0,05$, ніж в однопітків III групи (низька стресостійкість).

168. Гайдаш О. Л. Перспективи використання гаплопродюсерів в селекції кукурудзи. *Актуальні аспекти розвитку науки і освіти: зб. матеріалів IV Міжнар. наук.-практ. конф. науково-педагогічних працівників та молодих науковців*, 24–25 жовт. 2024 р., Одеса: Одеський державний аграрний університет, 2024. С. 339 – 343.
<https://osau.edu.ua/wp-content/uploads/2024/12/Zbirnyk-materialiv-24-25.10.24.pdf>

Дослідження присвячене перспективам використання гаплопродюсерів у селекційних програмах кукурудзи. Гаплопродюсери є ефективним інструментом для прискореного створення інбредних ліній, що необхідні для високопродуктивних гібридів. Вивчення механізмів індукції гаплоїдів, методів їх ідентифікації та економічної доцільності їх застосування має велике значення для вдосконалення селекційного процесу.

Результати дослідження показали, що використання гаплопродюсерів дозволяє значно скоротити час отримання гомозиготних ліній, підвищити продуктивність та адаптивні властивості гібридів кукурудзи. Встановлено, що ефективність індукції гаплоїдів залежить від генетичних характеристик вихідного матеріалу, а сучасні методи, такі як цитометрія та молекулярні маркери, суттєво покращують точність їх ідентифікації. Польові випробування підтвердили переваги нових гаплопродюсерів у селекційних програмах.

Подальші дослідження спрямовані на вдосконалення технологій гаплоїдної селекції, оптимізацію процесу подвоєння хромосом та розширення можливостей застосування гаплоїдії в інших зернових культурах. Це може значно підвищити ефективність аграрного виробництва та сприяти створенню більш продуктивних і стійких до стресових умов сортів кукурудзи.

169. Десятник Л. М., Чабан В. І., Ліб І. М. Вплив попередників і системи удобрення на біологічну активність ґрунту та урожайність пшениці озимої в Степу. *Генетика і селекція в сучасному агрокомплексі: матеріали IX Всеукр. наук.-практ. конф.*(29–31 жовт. 2024 р.). Умань,

2024. С. 25–27.

<https://genetics.udau.edu.ua/assets/files/01.01.2021-2022-konferen-parievi-chitannya/genetika-2024-10.01.2025.pdf>

Наведено результати досліджень визначення біологічної активності ґрунту під посівами пшениці озимої. Показано, що попередники і системи удобрення впливають на цей показник: найвищий її рівень виявлено після гороху (24,9-28,4 %) та сидерального пару (22,4-25,8 %); серед систем удобрення – на фоні органо-мінеральної (23,6-28,4 %) та мінеральної (22,8-25,6 %) систем. На рівень біологічної активності впливають погодні умови: у 2024 р. внаслідок посухи рівень біологічної активності знизився до 9,4-14,2 %, що майже нівелювало вплив на неї різних попередників і систем удобрення.

170. Солодушко М. М., Солодушко В. П. Водоспоживання та урожайність пшениці озимої після непарових попередників. *Генетика і селекція в сучасному агрокомплексі: матеріали ІХ Всеукр. наук.-практ. конф.* (29–31 жовт. 2024 р.). Умань, 2024. С. 142–144.

<https://genetics.udau.edu.ua/assets/files/01.01.2021-2022-konferen-parievi-chitannya/genetika-2024-10.01.2025.pdf>

Визначено вплив непарових попередників на водоспоживання посівів та урожайність пшениці озимої за різних погодних умов зони Степу України. Встановлено, що в посушливих умовах степового регіону найбільш економне використання вологи рослинами було за їх вирощування після гороху – коефіцієнт водоспоживання склав 535,6 м³/т, тоді як після соняшника – 686,3 м³/т.

171. Бордун О. М., Халак В. І., Церенюк О. М., Онищенко А. О., Конкс Т. М. Експлуатаційна цінність свиноматок великої білої породи французької селекції та їх продуктивність. *Сільськогосподарська наука від «українського Ротамстеду» до сьогодення (до 140-річчя від дня заснування Полтавського дослідного поля) : зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф.* (31 жовт. 2024 р., м. Полтава, Україна) / НААН, Інститут свинарства і АПВ НААН, Полтав. держ. с.-г. досл. Станція ім. М. І. Вавилова, Ін-т біології, Поморський ун-т у Слупську, Природничий ун-т у Любліні, Шведський ун-т с.-г. наук, Латвійський ун-т наук про життя та технології. Полтава, 2024. С. 145–149. URL: <https://surl.li/tnmapv>.

Досліджено експлуатаційну цінність та продуктивність свиноматок великої білої породи, а також визначено критерії відбору високопродуктивних тварин за індексом ЕЦСв. Достовірну різницю між тваринами різної експлуатаційної цінності встановлено за тривалістю життя, тривалістю племінного використання, а також наступними

показниками: «одержано опоросів», «одержано живих поросят усього», «багатоплідність», «маса гнізда на час відлучення». Критерієм відбору високопродуктивних тварин за індексом ЕЦС є показник 542,83 і більше балів.

172. Черчель В. Ю., Гайдаш О. Л., Негода Т. В. Генетична цінність гомозиготних ліній кукурудзи створених методом гаплоїдії. Актуальні проблеми агропромислового виробництва України: стратегії стійкості сільськогосподарського сектору під час війни та у післявоєнний період: матеріали XIII Всеукр. наук.-практ. конф. молодих вчених (с. Оброшине, 19 листоп. 2024 р.). Львів-Оброшине, 2024. С. 141–143. https://drive.google.com/file/d/1vkR4MM_8QvWYxxGfgWxDEXYpidXrbQVI/view

Дослідження присвячене оцінці генетичної цінності гомозиготних ліній кукурудзи, створених методом гаплоїдії. Використання цього методу значно прискорює селекційний процес, забезпечуючи отримання чистих ліній із високою стабільністю та продуктивністю. Гаплопродюсери відіграють ключову роль в індукції гаплоїдів, що дозволяє ефективно створювати нові гібриди.

Результати дослідження показали, що гомозиготні лінії мають покращену стійкість до стресових умов, підвищену продуктивність та стабільність у різних екологічних середовищах. Використання сучасних методів індукції та подвоєння хромосом дозволило значно збільшити ефективність отримання перспективних генотипів. Польові випробування підтвердили високу врожайність нових ліній та їх перевагу над традиційними селекційними матеріалами.

Подальші дослідження мають бути спрямовані на вдосконалення методів селекції гомозиготних ліній, підвищення їх стійкості до хвороб і шкідників, а також використання новітніх молекулярних технологій для оптимізації селекційного процесу. Це сприятиме створенню нових високоврожайних та адаптивних гібридів кукурудзи.

173. Халак В. І., Бордун О. М. Рівень адаптації та продуктивність свиноматок великої білої породи компанії «АХІОМ». Міжгалузеві наукові дослідження: можливості та варіанти впровадження: зб. наук. праць Всеукр. наук.-практ. конф. (05 груд. 2024 р., м. Ніжин). Ніжин, 2024. С. 15–18. URL: <https://surl.luhxuqyhw>.

В роботі наведено результати досліджень адаптивних та продуктивних якостей свиноматок великої білої породи, визначено критерії відбору високопродуктивних тварин та економічну ефективність їх використання у підконтрольній популяції. Різниця між тваринами III (РА=6,76-7,54 бала) і I груп (РА=10,52-19,21 бала) встановлено за тривалістю життя і племінного

використання, кількістю опоросів і живих порослят на час народження, багатоплідністю і кількістю порослят на час відлучення, масою гнізда на час відлучення та СІВЯС. Критерієм відбору високопродуктивних свиноматок за індексом «рівень адаптації» у підконтрольній популяції є межі даного показника від 6,76 до 7,54 балів.

174. Суховий А. В., Козирь В. С., Микитюк В. В. Мікроеволюційні процеси у генофондному стаді сірої української породи великої рогатої худоби. *Від діагностики до лікування : нові горизонти* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. лікарів вет. мед. та здобувачів вищої освіти присвяч. пам'яті д-ра вет. наук, проф. О. А. Ткаченка (1952–2021). (Дніпро, 13–14 груд. 2024 р.) / Дніпровський ДАЕУ. Дніпро : ДДАЕУ, 2024. С. 174–175. URL: <https://dspace.dsau.dp.ua/handle/123456789/10839>.

Досліджено генетичне різноманіття популяції корів сірої української породи. Установлено, що використання традиційних методів селекції у поєднанні з сучасними методами довгострокового зберігання сперми та постійним генетичним контролем дає можливість вести роботу в локальному замкнутому стаді сірої української породи великої рогатої худоби та зберігати генофонд цієї породи з тим, щоб використовувати його у подальшому породотворному процесі. Контроль за станом збереження генофонду слід здійснювати шляхом постійного аналізу інтенсивності росту та розвитку тварин, а також визначеної фізіологічної зрілості.

175. Крамарьов С. М., Ковіка С. В., Крамарьов О. С., Крамарьова Ю. С. Часткове вирішення проблеми з оптимізації забезпечення рослин рухомими формами фосфору в чорноземах звичайних в умовах Північного Степу України. *Турбота про ґрунти в умовах війни та миру: стан, моніторинг та управління*: зб. тез Міжнар. наук.-практ. конф. 5 груд. 2024 р., м. Харків, Україна С. 62–66. <https://drive.google.com/file/d/1BDG1QSwVUfjEjrgn25QyGvzOqPxEWXNH/view>

Проведено порівняльну оцінку коефіцієнтів використання фосфору з різних видів фосфорвмісних твердих і рідких комплексних добрив при різних способах їх внесення в чорноземах звичайних. Досліджено можливість інтенсифікації розмноження фосформобілізуючих мікроорганізмів у чорноземі звичайному шляхом використання селективних поживних середовищ, на яких відбувається розмноження аборигенних ґрунтових фосформобілізуючих мікроорганізмів, які своїми ексудатами розчиняють валові форми фосфору і переводять їх у рухомі форми.

176. Халак В. І., Бордун О. М. Рівень адаптації та продуктивність

свиноматок великої білої породи компанії «АХІОМ». *Міжгалузеві наукові дослідження: можливості та варіанти впровадження*: зб. матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (05 груд. 2024 р., м. Ніжин, Україна). Ніжин, 2024. С. 15–18. URL: http://nati.org.ua/docs/science/2024/Conference_05122024_p001.pdf.

В роботі наведено результати досліджень адаптивних та продуктивних якостей свиноматок великої білої породи, визначено критерії відбору високопродуктивних тварин та економічну ефективність їх використання у підконтрольній популяції. Різниця між тваринами III (РА=6,76-7,54 бала) і I груп (РА=10,52-19,21 бала) встановлено за тривалістю життя і племінного використання, кількістю опоросів і живих поросят на час народження, багатоплідністю і кількістю поросят на час відлучення, масою гнізда на час відлучення та СІВЯС. Критерієм відбору високопродуктивних свиноматок за індексом «рівень адаптації» у підконтрольній популяції є межі даного показника від 6,76 до 7,54 балів.

177. Бордун О. М., Халак В. І., Сасенко А. М. Тривалість життя та продуктивність свиноматок різних генотипів за геном LEP (g.284 A>T). *Актуальні питання технології продукції тваринництва*: матеріали IX Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф.(Полтава, 5 груд. 2024 р.). Полтава : ПДАУ, 2024. С. 37–39. URL: <https://surl.li/fkudua>, <https://surl.li/cc/iodhpf>.

Досліджено тривалість життя, тривалість племінного виховання та відтворювальні якості свиноматок великої білої породи різних генотипів за геном LEP (маркер g.2845 A>T). Достовірну різницю між тваринами I (LEP^{TT}) і II груп (LEP^{AA}) встановлено за багатоплідністю, кількістю поросят на час відлучення у віці 30 діб, масою гнізда на час відлучення у віці 30 діб та індексом М. Д. Березовського. На основі одержаних даних автори пропонують план підбору свиноматок і кнурів-плідників здійснювати на основі попередніх досліджень поліморфізму гена LEP (маркер g.2845 A>T) та його асоціативних зв'язків з кількісними ознаками.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

178. Солодушко В. П., Солодушко М. М. Досконалий – новий сорт вівса посівного (ярого). *Аграрна наука – виробництво* : наук.-інформ. бюл. заверш. наук. розроб. Київ: Аграрна наука, 2024. № 2 (108). С. 15. <https://drive.google.com/file/d/1zXiLPJri0IFK0I-tmSJ8I>

yrTFKcisRSm/view

Представлено основні характеристики нового сорту вівса посівного (ярого) Досконалий. Наведено вимоги та рекомендації щодо його вирощування в різних ґрунтово-кліматичних зонах України.

179. Халак В. І., Волощук В. М., Церенюк О. М., Засуха Л. В., Бордун О. М. Новий спосіб оцінювання свиноматки за показником «експлуатаційна цінність». *Аграрна наука-виробництво: наук.-інформ. бюл. заверш. наук. розроб.* Київ: Аграрна наука, 2024. № 3. С. 24–25. URL: <https://surl.lt/qiqdqj>.

Установлено, що свиноматки категорії «висока експлуатаційна цінність» переважають тварин протилежної категорії «низька експлуатаційна цінність» за тривалістю життя на 7,9 міс (td=7,67), тривалістю племінного використання – 8,3 міс (td=7,61). Різниця між групами свиноматок за кількістю одержаних опоросів усього становить 1,7 (td=9,44), кількістю живих поросят за період племінного викорис-тання – 24,9 гол (td=10,50), середнім показником багатоплідності – 1,1 гол (td=3,23), маси гнізда на час відлучення у віці 28 діб – 8,0 кг (td=3,07), збереженості поросят до відлучення – 2,7 % (td=1,52), індексом Ю. Д. Шаталіної – 7,85 бала (td=3,15).

180. Козир В. С., Денисюк О. В. Дніпровська комплексна система відтворення м'ясної худоби *Аграрна наука – виробництво: наук.-інформ. бюл. заверш. наук. розроб.* Київ: Аграрна наука, 2024. № 3. С. 27.

<https://drive.google.com/file/d/1N19dlM5uWnZKNAN3oKql43cNRRlJd3H9/view>

Комплексна система включає поєднання організаційних, господарських і спеціальних, технологічних заходів. Зокрема, здійснення оперативного контролю за своєчасністю і результативністю планових щотижневих операційних заходів та їх коригування з урахуванням перебігу запліднення корів і телиць, особливостей сезону отелення, показників росту та розвитку ремонтних теличок.

181. Кирпа М. Я., Лупітько О. І., Базілева Ю. С. Способи тривалого зберігання насіння гібридів кукурудзи. Науково-інформаційний бюлетень завершених наукових розробок. *Аграрна наука – виробництво: наук.-інформ. бюл. заверш. наук. розроб.* Київ: Аграрна наука, 2024, № 3 (109). С. 30.

<https://drive.google.com/file/d/1N19dlM5uWnZKNAN3oKql43cNRRlJd3H9/view>

В Інституті сформовано концепцію тривалого зберігання насіння гібридів кукурудзи та розроблено способи, які забезпечують збереження їх високих посівних і врожайних властивостей. Способи здійснюються на основі принципів ксеро- і термоанабіозу, за яких досягається стабілізація стану насінин і подовжується їх господарська довговічність. Вибір способу залежить від тривалості зберігання та ресурсних витрат, необхідних на створення анабіозу.

182. Козир В. С., Денисюк О. В. Ефективність виробництва свинини за різної питомої маси свиноматок у стаді. *Аграрна наука – виробництво* : наук.-інформ. бюл. заверш. наук. розроб. Київ: Аграрна наука, 2024. № 4. С. 24.

<https://drive.google.com/file/d/1Tj2iXrWNMmURifYulvoCWRdhbI-LX3mD/view>

Одним із основних показників ефективності використання маточного поголів'я є вихід кількості порослят на свиноматку. Установлено, що збільшення кількості опоросів (понад двох опоросів на свиноматку) та підвищення їхньої плодючості дає можливість скоротити їхню чисельність для отримання кількості молодняку, отримати на станкомісце 7–9 опоросів за рік замість 3–4, що в кінцевому підсумку сприяє зростанню виробництва товарної продукції та зниженню її собівартості.

183. Кирпа М. Я., Лук'яненко Т. М. Системи якості насіння кукурудзи та її менеджмент. Науково-інформаційний бюлетень завершених наукових розробок. *Аграрна наука – виробництво*: наук.-інформ. бюл. заверш. наук. розроб. Київ: Аграрна наука, 2024. № 4, 2024. С. 31–32.

<https://drive.google.com/file/d/1Tj2iXrWNMmURifYulvoCWRdhbI-LX3mD/view>

В ДУ Інститут зернових культур у 2021–2024 рр. розроблено систему оцінювання якості насіння кукурудзи, сформовану з урахуванням нових додаткових показників, їх параметрів і методів визначення. Показники та їх параметри наступні: схожість насіння за холодним пророщуванням, сила росту за вмістом насінин із довжиною ростка 5 см, вирівняність насіння за лінійними розмірами, механічна травмованість насіння в області зародка, теплова травмованість насіння у вигляді тріщин під оболонкою насінини. Посівна придатність, яку розраховують за вмістом повноцінного насіння та їх лабораторною схожістю, має бути не менше 90 %.

СТАТТІ В ГАЗЕТАХ

184. Солодушко М., Немеровченко О. Формула врожаю – сприятлива

погода та ретельний догляд за посівами. «Берег надій», № 14 (1394). 11.04. 2024 р. С. 3.

185. Солодушко М., Немеровченко О. Посуха і пшениця озима – сіяти чи почекати дощів? «Берег надій», № 38 (1418). 26.09. 2024 р. С. 3.

МЕТОДИКИ, РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА БАЗИ ДАНИХ

186. Дзюбецький Б. В., Черчель В. Ю., Алдошин А. В., Боденко Н. А., Гайдаш О. Л., Купріченков Д. С., Круглова М. О., Федоренко Е. М., Козарійчук Д. В., Ковальов Д. В., Свініцький Л. М. Методологія створення вихідного матеріалу кукурудзи та синтезу гібридів (ФАО 150-300) різних напрямків використання для умов всіх ґрунтово-кліматичних зон України: вид. друге, доопр. і допов. Одеса: Гельветика, 2024. 98 с. DOI:10.31867/978-617-554-366-5/01<https://institutzema.com/library/docs/scan1.pdf>.

У виданні представлено методологію створення вихідного матеріалу кукурудзи альтернативних генетичних груп, згідно їх походження, географії та рівня гетерозису при комбінуванні та синтезу гібридів (ФАО 150-300) різних напрямків використання для умов всіх ґрунтово-кліматичних зон України.

187. Прогноз фітосанітарного стану агроценозів України та рекомендації щодо захисту рослин у 2024 р. Науково-виробниче видання. Управління фітосанітарної безпеки, Департамент фітосанітарної безпеки та контролю в рослинництві, Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів. Київ, 2024. 276с.

Прогноз склали: Чайковський В.М., Челомбітко А.Ф., Борзих О.І., Ткаленко Г. М., Бахмут О. О., Брухаль Ф. Й., Возний В. М., Герасименко Т. П., Гирка Т. В., Градченко С. І., Денисюк О. Ф., Заяць П. С., Красюк Л. М., Круть М. В., Калашніков В.Б., Михайленко С.В., Олійник О.М., Подберезко І.М., Педаш Т. М., Поліщук С. В., Семенов С. С., Сидорчук О. В., Тактаєв Б. А., Тонконоженко А. А., Ткачова С. В., Федоренко А. В., Федорчук Н. А., Шевчук І. В., Чайка В. М., Чумаченко В. М., Ямковий В. В.

У збірнику висвітлено фітосанітарний стан сільськогоспо-дарських угідь, стисло проаналізовано розвиток та шкідливість понад 400 ентомологічних та фітопатологічних об'єктів за агрокліматичних умов 2023 року та вегетації 2024 року. Приведені у збірнику компоненти системи

заходів захисту основних сільськогосподарських культур від шкідників, хвороб та бур'янів узгоджені згідно «Переліку пестицидів і агрохімікатів, дозволених для використання в Україні».

188. Калантаєвський В. В., Свириденко А. О., Шевченко М. С., Кирпа М. Я., Думанський Ю. Е., Кравченко Н. В., Берднік Н. М., Пономаренко А. М. Прогноз фітосанітарного стану агроценозів Дніпропетровської області та рекомендації щодо захисту рослин у 2024 році. Мін. аграрної політики та продовольства України, Держ. служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, Головне управління держпродспоживслужби в Дніпропетровській області. Дніпро, 2024. 90 с.

«Прогноз 2024 року» складено за показниками динаміки розвитку та розповсюдження в області основних шкідливих об'єктів, а також на основі даних осінніх ґрунтових спостережень агроценозів у 2023 році з урахуванням факторів, що впливали на чисельність, їх розвиток та шкодоочинність. В ньому висвітлено та проаналізовано фітосанітарний стан області, надані рекомендації щодо захисту рослин з урахуванням досвіду передової практики.

189. Технології вирощування сільськогосподарських культур та особливості проведення весняно-польових робіт в умовах 2024 року (науково-практичні рекомендації для зони Степу). Дніпро: ДУ Інститут зернових культур НААН, 2024. 107 с.

Рекомендації підготували:

Національна академія аграрних наук України – Я. М. Гадзало, М. В. Роїк, В. В. Адамчук, В. Ф. Камінський, В. В. Хареба, О. Ф. Стасів, О. В. Моргун, В. М. Сучкова; Дніпропетровська обласна державна адміністрація – Я. В. Худенко, В. М. Ремшу; ДУ Інститут зернових культур НААН – В. Ю. Черчель, М. Я. Кирпа, Б. В. Дзюбецький, А. В. Черенков, А. Д. Гирка, М. С. Шевченко, М. І. Дудка, А. М. Козельський, Н. А. Боденко, М. М. Солодушко, О. О. Педаш, І. І. Гасанова, В. І. Чабан, Л. М. Десятник, Т. В. Гирка, Е. М. Федоренко, Д. В. Ковальов, О. Л. Гайдаш, О. І. Лупітько, Ю. Ю. Купар, Ю. В. Безсусідня, А. С. Бондаренко, В. О. Компанієць

Рекомендації підготовлені на основі експериментальних і аналітичних результатів, одержаних у процесі виконання програм наукових досліджень та наукового забезпечення АПК науковими співробітниками ДУ Інститут зернових культур НААН: кандидати с.-г. наук: О. В. Яланський, Ю. Я. Сидоренко, О. Ю. Подобед, О. В. Бочевар, В. Л. Матюха, Ю. С. Базілева, В. О. Кулик, Т. В. Маршалкіна,

А. О. Семяшкіна, Н. О. Завалипіч, О. М. Друмова, Я. В. Астахова, Я. В. Алексєєв, кандидати екон. Наук О. С. Крамарьов, Н. О. Ляшенко, наукові співробітники: О. М. Ківгіла, Н. В. Швець, Т. П. Черенкова, О. В. Ковтун, С. В. Березовський, С. І. Пустовий, О. В. Бондаренко, Л. М. Білоконь, С. С. Семенов, Т. М. Лук'яненко, Д. В. Бершов, О. Д. Губарєв, С. В. Неклеса, І. Ю. Стручаліна, А. А. Накашідзе

За проведення весняно-польових робіт нинішнього року залишається важливою науково-обґрунтована структура посівів різних культур. Розроблена на наукових засадах структура дає змогу не тільки забезпечувати високу урожайність вирощуваних культур, але і сприяти збереженню і відновленню родючості ґрунту, регуляцію його водного і поживного режимів.

Наведено практичні рекомендації керівникам та спеціалістам сільськогосподарських підприємств з проведення догляду за посівами озимих зернових культур в умовах весняно-літньої вегетації 2024 р. Показано переваги і ефективність різних технологічних елементів, акцентовано увагу на необхідність раціонального застосування мінеральних добрив та засобів захисту посівів від шкочодочинних факторів.

190. Особливості проведення комплексу весняно-польових робіт в агроформуваннях Запорізької області у 2024 році (*науково-практичні рекомендації*). П. Балабай, О. Поляков, О. Кузьменко, І. Комарова, Н. Кутіщева, Н. Усова, Г. Буділка, В. Черчель, А. Черенков, М. Кирпа, Б. Дзюбецький, Н. Боденко, М. Солодушко, О. Педаш, І. Гасанова, О. Ясинецький, Л. Суббота, В. Козаченко, О. Крупська. ІЮК НААН, ДУ ІЗК НААН, Департамент АПР ЗОДА, Головне управління Держспоживслужби в Запорізькій області. Запоріжжя. ІЮК НААН, 2024. 72 с.

Для підвищення ефективності вирощування сільськогосподарських культур в агроформуваннях Запорізької області у 2024 році, в умовах нестабільності клімату та доволі жорсткої ринкової економіки, розглянуто ряд питань щодо стану посівів озимих культур після перезимівлі та догляду за цими посівами навесні; весняного обробітку ґрунту; технологічного комплексу вирощування ярих зернових та олійних культур; системи мінерального живлення рослин. Надано прогноз з приводу фітосанітарного стану посівів та рекомендації стосовно захисту різних культур у ранньовесняний період вегетації.

191. Організація збирання врожаю зерна та науково-обґрунтовані технології сівби озимих культур за особливих умов 2024 року (*науково-практичні рекомендації для зони Степу*). Дніпро: ДУ Інститут зернових

культур НААН, 2024. 88 с.

Рекомендації підготували:

Національна академія аграрних наук України – Я. М. Гадзало, М. В. Роїк, В. В. Адамчук, В. В. Хареба, О. Ф. Стасів, Н. М. Дмитренко, В. М. Сучкова; Дніпропетровська обласна державна адміністрація – Я. В. Худенко, В. М. Ремшу; ДУ Інститут зернових культур НААН України – В. Ю. Черчель, М. Я. Кирпа, Б. В. Дзюбецький, А. В. Черенков, М. С. Шевченко, М. І. Дудка, А. Д. Гирка, Н. А. Боденко, О. М. Козельський, М. М. Солодушко, Е. М. Федоренко, В. І. Чабан, Л. М. Десятник, І. І. Гасанова, Т. В. Гирка, А. О. Семяшкіна, В. О. Компанієць, О. О. Педаш, Д. В. Ковальов, О. І. Лупітько, О. Л. Гайдаш, Ю. Ю. Купар, М. С. Ольховик, Ю. В. Безсусідня. Рекомендації підготовлені на основі експериментальних і аналітичних результатів, одержаних в процесі виконання програм наукових досліджень та наукового забезпечення АПК науковими співробітниками ДУ Інститут зернових культур НААН України: кандидати с.-г. наук А. В. Алдошин, Я. В. Алексєєв, Я. В. Астахова, Ю. С. Базілева, О. В. Бочевар, О. В. Денисюк, К. А. Деревенець-Шевченко, О. М. Друмова, Н. О. Завалипич, В. О. Кулик, Т. В. Маршалкіна, В. Л. Матюха, Т. М. Педаш; О. Ю. Подобед, Ю. Я. Сидоренко; кандидати екон. наук: О. С. Крамарьов, Н. О. Ляшенко; наукові співробітники: С. В. Березовський, Д. В. Бершов, Л. М. Білоконь, О. В. Бондаренко, Н. В. Гавриленко, О. Д. Губарєв, О. М. Ківгіла, О. В. Ковтун, Т. М. Лук'яненко, С. В. Неклеса, С. І. Пустовий, С. С. Семенов, Т. П. Черенкова, Н. В. Швець

Внаслідок систематичних осінніх посух в степовій зоні впродовж останніх років умови для сівби озимих зернових культур стали більш жорсткими. Як правило, недостатня кількість атмосферних опадів в кінці літа та ранньоосінній період призводить до значного дефіциту вологи в ґрунті на час настання ранніх і оптимальних строків сівби озимини. Наведено особливості збирання ярих зернових колосових і зернобобових культур, а також кукурудзи, виділено фактори і показники, залежно від яких складається якість зерна. Відмічено техніко-технологічні заходи з обробки і збереження зерна та прийоми, що знижують енерговитрати і забезпечують фітосанітарний захист зерна при зберіганні. Рекомендації також містять науково-практичні вказівки з підготовки та організації сівби озимих зернових культур. Наведено вплив різних попередників, способів обробітку ґрунту і добрив на схожість і розвиток рослин. Економічне і практичне значення для робіт в 2024 року має організація матеріально-технічної бази, необхідної для підготовки ґрунту, сівби, збирання, післязбиральної обробки та зберігання

врожая зерна з врахуванням економічної ефективності і виробничих витрат.

192. Технології вирощування сільськогосподарських культур на зрошуваних та неполивних землях України, адаптовані до зростання посушливості клімату. Науково-практичні рекомендації.

Авторський колектив: Інститут кліматично орієнтованого сільського господарства НААН: Вожегова Р. А., Заєць С. О., Лавриненко Ю. О., Коваленко А. М., Данчук О. В., Шабля О. С., Рудік О. Л., Вольвач О. В., Марченко Т. Ю., Томницький А. В., Грановська Л. М., Лиховид П. В., Боровик В. О., Пілярська О. О., Онуфран Л. І., Юзюк С. М., Дубинська О. Д., Пілярський В. Г., Жигайло Т. С., Прокоп'єв О. М., Барсукова О. А. Національний науковий центр «Інститут землеробства НААН»: Ткаченко М. А., Юла В. М., Шляхтуров Д. С. Інститут механізації та автоматизації агропромислового виробництва НААН: Адамчук В. В., Насонов В. А., Грицишин М. І. Інститут водних проблем і меліорації НААН: Яцюк М. В., Шатковський А. П., Журавльов О. В., Черевичний Ю. О., Коваленко І. О., Щербатюк М. В. Селекційно-генетичний інститут – Науковий центр насіннєзнавства та сортовивчення НААН: Соколов В. М., Литвиненко М. А., Січкарь В. І. ДУ «Інститут зернових культур НААН»: Черчель В. Ю., Солодушко М. М., Педаш О. О. Інститут рослинництва імені В. Я. Юр'єва НААН: Рябчун Н. І., Попов С. І. Одеська державна сільськогосподарська дослідна станція ІКОСГ НААН: Сергєєв Л. А., Когут І. М., Бурикiна С. І., Власенко С. В. Миколаївська державна с-г дослідна станція ІКОСГ НААН: Зелінський Ю. А., Пилипенко Т. В. Голова депутатської групи «Аграрна Одещина» Одеської обласної ради: Стоянова А. А. Одеська філія ДУ «Держґрунтохорона»: Куліджанов Е. В.. Одеса: Олді+, 2024. 154 с.

Науково-методичні рекомендації розроблені на основі узагальнення багаторічних досліджень вчених Національної академії аграрних наук України з виконання ПНД НААН України: «Система землеробства і землекористування», «Зрошуване землеробство», «Зернові, круп'яні, зернобобові культури», «Біотехнологія і генетика в рослинництві», «Біоконтроль», «Захист рослин», «Генетичні ресурси рослин». Науково-методичне видання розраховано на агрономів, керівників і спеціалістів сільського господарства, підприємців, фермерів, наукових працівників, викладачів, студентів та аспірантів аграрних навчальних і дослідних закладів.

193. Каталог гібридів кукурудзи ДУ Інститут зернових культур НААН України. Науково-методичні рекомендації Банк закінчених наукових

розробок (інновацій), що рекомендується для освоєння в АПВ. ДУ Інститут зернових культур НААН України. Дніпро, ДУ ІЗК НААН України. 2024. 76 с.

Каталог підготували:

В. Ю. Черчель, Б. В. Дзюбецький, М. Я. Кирпа, А. Д. Гирка, Н. А. Боденко, І. В. Костиця, О. Є. Клімова, А. В. Алдошин, О. В. Яланський, В. П. Солодушко, М. С. Шевченко, М. М. Солодушко, Е. М. Федоренко, Д. В. Ковальов, О. І. Лупітько, О. Л. Гайдаш, Ю. Ю. Купар, М. С. Ольховик, Ю. В. Безсусідня, І. О. Кулик, А. С. Бондаренко, О. О. Кулініч, К. Ф. Кандаурова, Т. П. Черенкова, Н. О. Ляшенко, О. В. Бондаренко, О. І. Лисинська, В. О. Кулик, О. В. Ковтун, М. М. Таганцова

У каталозі представлено банк даних інноваційної продукції селекції ДУ Інститут зернових культур НААН України та мережі його дослідних станцій. Занесені до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні (надалі Реєстр сортів рослин України) гібриди кукурудзи є об'єктами інтелектуальної власності та захищені авторськими свідоцтвами, патентами і відповідними законами України

194. Каталог сортів та гібридів зернових та зернобобових культур. ДУ Інститут зернових культур НААН України / Дніпро, ДУ ІЗК НААН України. 2024. 76 с.

Каталог підготували:

В. Ю. Черчель, Б. В. Дзюбецький, М. Я. Кирпа, А. Д. Гирка, Н. А. Боденко, І. В. Костиця, О. Є. Клімова, А. В. Алдошин, О. В. Яланський, В. П. Солодушко, М. С. Шевченко, М. М. Солодушко, Е. М. Федоренко, Д. В. Ковальов, О. І. Лупітько, О. Л. Гайдаш, Ю. Ю. Купар, М. С. Ольховик, Ю. В. Безсусідня, І. О. Кулик, А. С. Бондаренко, О. О. Кулініч, К. Ф. Кандаурова, Т. П. Черенкова, Н. О. Ляшенко, О. О. Педаш, І. І. Гасанова, М. І. Дудка, Т. В. Гирка, О. І. Бокун, В. О. Компанієць, О. В. Бондаренко, О. І. Лисинська, В. О. Кулик, О. В. Ковтун, М. М. Таганцова.

У каталозі представлена база даних потенціалу інноваційної продукції селекції ДУ Інститут зернових культур НААН України та мережі його дослідних станцій. Занесені до Державного реєстру гібриди кукурудзи, сорти та гібриди соргових культур, сорти озимої пшениці і ярого ячменю, вівса, гороху, сої, чини, сочевиці, квасолі та вики ярої є об'єктами інтелектуальної власності та захищені авторськими свідоцтвами, патентами і відповідними законами України.

195. Визначення та використання оцінки свиноматок із застосуванням селекційної системи підвищення продуктивності свиней за групою ознак з низьким ступенем успадкованості : метод. рек. / Акімов О. В., Церенюк О. М., Вовк В. О., Хохлов А. М., Шабля В. П., Халак В. І., Задорожна І. Ю., Кунець В. В., Шабля П. В. Полтава: Аструя, 2024. 26 с. URL: <https://www.svinarstvo.com/index.php/ua/library/naukova-literatura>.

У рекомендаціях викладено методичні аспекти та науково-практичні підходи щодо оцінки маточного стада за параметрами пластичності та стабільності й подальшим їх розподілом на високопластичних (+) і низькопластичних (-) свиноматок зі спрямованим їх використанням у розведенні та селекції або для отримання гібридного молодняку при відгодівлі, що своєю чергою формує селекційну систему задля підвищення генетичного потенціалу продуктивності свиней за групою ознак з низьким ступенем успадкованості. Рекомендації розраховані на керівників, головних спеціалістів та селекціонерів господарств галузі свинарства, викладачів і студентів факультетів коледжів та вищих навчальних закладів аграрного профілю.

196. Денисюк К. Методичні рекомендації з молекулярно-генетичного тестування селекційного матеріалу кукурудзи на стійкість до біотичних факторів. Дніпро: ДУ Інститут зернових культур НААН, 2024. 12 с.

*В методичних рекомендаціях представлено SNP-маркери, пов'язані зі стійкістю до летючої сажки *Sporisorium reilianum* у кукурудзи, та визначено особливості їхнього використання для тестування селекційного матеріалу кукурудзи на стійкість до ураження летючою сажкою.*

197. Гирка Т. В., Матюха В. Л., Педаш Т. М., Семенов С. С. Рекомендації щодо захисту основних сільськогосподарських культур від бур'янів, шкідників та хвороб в умовах 2024 року. Дніпро, 2024. ДУ ІЗК НААН. 33 с.

Представлено короткий аналітичний огляд погодних умов у 2024 році, перезимівлі шкідливих об'єктів та боротьби з ними на основних сільськогосподарських культурах: пшениці озимій, ранніх ярих зернових колосових культурах, кукурудзі, соняшнику, сої, ріпаку, гороху, гречки.

198. Дзюбецький Б. В., Черчель В. Ю., Денисюк К. В. Боденко Н. А., Ольховик М. С., Круглова М. О. Удосконалений метод синтезу та оцінки селекційного матеріалу кукурудзи на якість продукції: методичні рекомендації; вид. друге, доопр. і допов. Дніпро: ДУ Інститут зернових культур НААН, 2024. 16 с.

Представлено удосконалений метод синтезу та оцінки селекційного матеріалу кукурудзи на якість продукції, який ґрунтується на використанні молекулярно-генетичних функціональних маркерів каротиногенезу. Рекомендації можуть бути використані при створенні, оцінці та доборі генотипів кукурудзи з підвищеним вмістом β -каротину в зрілому зерні з метою підвищення якості продукції.

199. Сорго: технологія, переробка, використання, насінництво та селекція. Каталог гібридів та сортів. Науково-методичні рекомендації. ДУ Інститут зернових культур НААН України. Дніпро, ДУ ІЗК НААН України. 2024. 68 с.

Підготували: Черчель В. Ю., Дзюбецький Б. В., Яланський О. В., Боденко Н. А., Костиря І. В., Федоренко Е. М., Дудка М. І., Середа В. І., Носов М. Г., Алдошин А. В., Ковальов Д. В., Артеменко С. Ф., Кононюк Н. О., Кух М. В., Таганцова М. М., Правдива Л. А., Сторожик Л. І., Терещенко І. С., Безсусідня Ю. В., Кулик І. О., Бондаренко А. С., Ковтун О. В.

У науково-методичних рекомендаціях представлено стан виробництва сорго у світі і в Україні та використання сорго на кормові цілі в харчовій та переробній промисловості, технологія вирощування сорго, каталог гібридів та сортів сорго – інноваційної продукції селекції ДУ Інститут зернових культур НААН України та мережі його дослідних станцій, які є об'єктами інтелектуальної власності та захищені авторськими свідоцтвами, патентами і відповідними законами України.

200. Критерії вивчення соргових культур в попередньому і конкурсному випробуваннях. (науково-методичні рекомендації) Дніпро: ДУ ІЗК НААН, 2024. 32 с.

Підготували: Дзюбецький Б. В., Черчель В. Ю., Яланський О. В., Боденко Н. А., Дудка М. І., Носов М. Г., Федоренко Е. М., Алдошин А. В., Таганцова М. М., Семяшкіна А. О., Сторожик Л. І., Кононюк Н. О., Бондаренко А. С., Середа В. І.

Представлено критерії вивчення в попередньому і конкурсному сортовипробуваннях сортів та гібридів сорго звичайного двокольорового, цукрового, суданського, вінікового, та сорго-суданкових гібридів Встановлено, що високими коефіцієнтами кореляції характеризуються показники: висота рослини і кількість міжвузлів ($r=0,95$), висота рослини і урожайність ($r=0,77$), діаметр стебла і урожайність ($r=0,72$); кількість листків і урожайність ($r=0,74$). Науково-методичні рекомендації розраховані на науковців, селекціонерів, спеціалістів сільського господарства, викладачів і магістрів аграрних та біологічних навчальних закладів.

201. Дзюбецький Б.В., Черчель В.Ю., Яланський О.В., Боденко Н.А., Дудка М. І., Федоренко Е. М., Алдошин А. В., Ганженко О.М., Таганцова М.М., Носов М. Г., Кононюк Н. О., Серeda В. І. Оцінка селекційного матеріалу соргових культур за біоенергетичними показниками. Параметри вихідного матеріалу соргових культур за біоенергетичними показниками. Науково-методичні рекомендації ДУ Інститут зернових культур НААН України. Дніпро: ВТК "Друкар" ДДМУ, 2024. 40 с.

Узагальнені теоретичні і практичні дослідження вихідного матеріалу сорго біоенергетичного напрямку використання за основними селекційними ознаками. Розроблені нові підходи до створення і оцінювання гібридів за комплексом важливих ознак. Створено нові гібриди сорго з покращеними показниками урожайності зеленої маси, вмісту сухої речовини та вмісту розчинних вуглеводів. Науково-методичні рекомендації розраховані на спеціалістів науково-дослідних установ, випускників та викладачів закладів вищої освіти.

202. Козир В. С., Денисюк О. В., Дімчя Г. Г., Майстренко А. Н., Сокрут О. В., Маршалкіна Т. В. Ознаки селекційно-племінної роботи з сірою українською худобою: методичні рекомендації. Дніпро : ДУ ІЗК НААН., 2024. 25 с.

У матеріалах викладені результати наукових досліджень показників росту та розвитку молодняку, показники відтворювальної властивості, параметри їх відбору та зооветеринарні вимоги для формування високопродуктивних тварин.

203. Денисюк О. В., Козир В. С., Сокрут О. В., Маршалкіна Т. В. База даних великої рогатої худоби сірої української породи, оцінених за показниками екстер'єру. Дніпро: ДУ ІЗК НААН., 2024. 41 с.

У матеріалах викладені відомості племінного обліку тварин та оцінено корів-первісток за екстер'єром.

204. Халак В. І. База даних свиноматок великої білої породи зарубіжного походження, оцінених за показниками відтворювальних якостей, рівнем їх фенотипної консолідації та з урахуванням їх генотипу за геном MC4R. Дніпро: ДУ ІЗК НААН., 2024. 7 с.

У матеріалах викладені відомості оцінених свиноматок великої білої породи.

ПАТЕНТИ

205. Спосіб оцінки вирівняності гнізда свиноматки за живою масою поросят на час їх відлучення / Халак В. І., Гутий Б. В., Бордун О. М., Горчанок А. В., Коломійцева О. М., Стадницька О. І., Литвищенко Л. О.: пат.155674 Україна: A01K 67/02 A61D 19/00. №u202303730 ; заявл. 02.08.2023 ; опубл. 28.03.2024, Бюл. № 13. С. 5.

206. Спосіб підвищення продуктивності і збереження поросят при відлученні / Вислоцька Л.В., Гутий Б.В., Мартишук Т.В., Халак В. І., Милостивий Р. В., Тодорюк В. Б., Харів І. І., Вус У. М.: пат. 155564 Україна : A01K 67/02 (2006.01). № u202302271; заявл. 12.05.2023; опубл. 14.03.2024, Бюл. № 11. С.5.

СВІДОЦТВА ПРО ДЕРЖАВНУ РЕЄСТРАЦІЮ СОРТУ РОСЛИН ТА ПАТЕНТИ

207. Сочевиця харчова. Зелевир. / Кулініч О. О.: свідоцтво № 240460, опубл. 26.07.2024, бюл. №7; патент № 240237, опубл. 29.07.2024, бюл. № 7.

208. Чина посівна. Лігум / Кулініч О. О., Кандаурова К.Ф.: свідоцтво № 24046, опубл. 26.07.2024, бюл. №7; патент № 240238, опубл. 29.07.2024, бюл. № 7.

ДИСЕРТАЦІЇ

209. Свініцький Леонід Миколайович. Особливості формування насіння батьківських компонентів гібридів кукурудзи під впливом гербіцидів: дис. ... д-ра філософії: 201 – агрономія/ ДУ Інститут зернових культур НААН України. Дніпро, 2024. 173 с.

У дисертаційній роботі наведено теоретичне обґрунтування й нове вирішення важливого науково-практичного завдання, яке полягає у розробленні більш досконалих технологічних прийомів підвищення насіннєвої продуктивності батьківських компонентів гібридів кукурудзи, що дозволить збільшити і стабілізувати виробництво гібридного насіння кукурудзи.

210. Носов Максим Геннадійович. Селекція сортів і гібридів соргових культур біоенергетичного напрямку використання: дис. ... д-ра філософії: 201 – агрономія/ ДУ Інститут зернових культур НААН України. Дніпро, 2024. с.

Уперше проведена оцінка селекційного матеріалу та здійснено добір батьківських компонентів для селекції гібридів соргових культур біоенергетичного напрямку використання з метою отримання твердого палива в умовах Степу України. Удосконалено методику добору батьківських компонентів для гетерозисної селекції соргових культур біоенергетичного напрямку використання. Автором було зроблено аналіз і узагальнення результатів дослідів.

211. Лук'яненко Тетяна Миколаївна. Особливості досягання насіння гібридів кукурудзи та методи визначення його якості: дис. ... д-ра філософії: 201 – агрономія/ ДУ Інститут зернових культур НААН України. Дніпро, 2024. 166 с.

За результатами досліджень сформовано висновки та рекомендації виробництву, проведено апробацію і впровадження результатів роботи. Уперше встановлено показники вологості, вологовіддачі, життєздатності насіння гібридів кукурудзи залежно від їх групи стиглості, сівки та збирання, які в динаміці характеризують процес досягання та комплекс показників якості насіння гібридів кукурудзи.

212. Пазюк Наталія Василівна. Селекція ліній зародкової плазми bsss при створенні гібридів кукурудзи адаптованих до умов північного степу України: дис. ... д-ра філософії: 201 – агрономія/ ДУ Інститут зернових культур НААН України. Дніпро, 2024. 159 с.

Опрацьовано і узагальнено наукову літературу за темою дисертаційної роботи. За участю авторки створено гібриди кукурудзи, які занесено до «Державного реєстру сортів рослин придатних для поширення в Україні». ДМС Таргет і ДМС Траян, які відносяться до середньостиглої групи, мають високу врожайність зерна й добре адаптовані до несприятливих умов вирощування.

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

№ з/п	ПІБ	Посилання
1	2	3
1	Алдошин А. В.	1, 12, 54, 102, 186, 191, 193, 194, 199, 200, 201
2	Алексєєв Я. В.	49, 80, 134, 189, 191
3	Артеменко С. Ф.	85, 199
4	Астахова Я. В.	1, 11, 74, 82, 133, 147, 189, 191
5	Базілева Ю. С.	12, 24, 181, 189, 191
6	Безсусідня Ю. В.	77, 189, 191, 193, 194, 199
7	Березовський С. В.	111, 189, 191
8	Бершов Д. В.	189, 191
9	Білоконь Л. М.	51, 52, 62, 64, 72, 76, 189, 191
10	Боденко Н. А.	1, 22, 186, 189, 190, 191, 193, 194, 198, 199, 200, 201
11	Бокун О. І.	194
12	Бондаренко О. В.	78, 189, 191, 193, 194
13	Бондаренко А. С.	78, 189, 193, 194, 199, 200
14	Бочевар О. В.	49, 80, 134, 189, 191
15	Гавриленко Н. В.	94, 191
16	Гайдаш О. Л.	13, 14, 15, 148, 150, 168, 172, 186, 189, 191, 193, 194
17	Гасанова І. І.	11, 58, 73, 74, 79, 113, 123, 130, 133, 147, 189, 190, 191, 194
18	Гирка А. Д.	49, 80, 134, 189, 191, 193, 194
19	Гирка Т. В.	1, 89, 187, 189, 191, 194, 197
20	Горбатенко А. І.	64, 65, 69, 70, 71, 72
21	Денисюк О. В.	20, 105, 110, 152, 159, 160, 180, 182, 191, 202, 203
22	Денисюк К. В.	3, 53, 99, 127, 149, 196, 198
23	Деревенець-Шевченко К. А.	6, 7, 8, 9, 10, 96, 97, 135, 140, 166, 191
24	Десятник Л. М.	1, 6, 9, 10, 60, 65, 72, 95, 141, 157, 164, 169, 189, 191
25	Дзюбецький Б. В.	1, 3, 46, 53, 127, 149, 186, 189, 190, 191, 193, 194, 198, 199, 200, 201
26	Дімчя Г. Г.	107, 108, 202
27	Друмова О. М.	11, 81, 147, 189, 191
28	Дудка М. І.	1, 48, 63, 82, 83, 189, 191, 194, 199, 200, 201
29	Завалипіч Н. О.	11, 58, 59, 84, 147, 189, 191

1	2	3
30	Ільєнко О. В.	49, 80, 134
31	Кандаурова К. Ф.	122, 193, 194, 208
32	Кирпа М. Я.	1, 16, 22, 24, 47, 55, 75, 118, 181, 183, 188, 189, 190, 191, 193, 194
33	Кирпа В. М.	75, 98, 118, 139
34	Ківгіла О. М.	81, 123, 189, 191
35	Клімова О. Є.	100, 149, 193, 194
36	Ковальов Д. В.	1, 24, 55, 61, 103, 186, 189, 191, 193, 194, 199
37	Ковтун О. В.	48, 82, 160, 189, 191, 193, 194, 199
38	Козельський О.М.	189,191
39	Козир В. С.	2, 5, 20, 27, 107, 108, 126, 152, 153, 159, 160, 167, 174, 180, 182, 202, 203
40	Колбасіна Т. М.	110
41	Компанієць В. О.	1, 189, 191, 194
42	Костиця І. В.	193, 194, 199
43	Коцюбан Д. А.	92, 117
44	Коцюбан Н. А.	92, 117
45	Крамарьов О. С.	66, 67, 68, 85, 86, 137, 155, 165, 175, 189, 191,
46	Круглова М. О.	186, 198
47	Кулик А. О.	1
48	Кулик В. О.	22, 189, 191, 193, 194
49	Кулик І. О.	193, 194, 199
50	Кулініч О. О.	62, 122, 193, 194, 207, 208
51	Купар Ю. Ю.	189, 191, 193, 194
52	Купріченков Д. С.	54, 186
53	Лисинська О. І.	103, 193, 194
54	Ліб І. М.	87, 136, 169
55	Лук'яненко Т.М.	16, 47, 183, 189, 191, 211
56	Лупітько О. І.	12, 24, 75, 98, 118, 139, 181, 189, 191, 193, 194
57	Льборинець Ф. А.	87, 136
58	Ляшенко Н. О.	1, 61, 102, 111, 189, 191, 193, 194
59	Майстренко А. Н.	107, 108, 202
60	Маршалкіна Т. В.	110, 189, 191, 202, 203
61	Матюха В. Л.	18, 42, 189, 191, 197
62	Накашідзе А. А.	88, 189
63	Негода Т. В.	15, 148, 150, 172

1	2	3
64	Некlesa C. B.	83, 189, 191
65	Носов M. Г.	17, 26, 119, 142, 191, 200, 201, 210
66	Ольховик M. C.	15, 191, 193, 194, 198
67	Пазюк H. B.	46, 212
68	Педаш O. O.	11, 147, 59, 88, 189, 190, 191, 192, 194
69	Педаш T. M.	89, 187, 191, 197
70	Подобед O. Ю.	1, 90, 93, 121, 132, 143, 156, 163, 164, 189, 191
71	Пустовий C. I.	111, 189, 191
72	Свініцький Л. M.	61, 102, 186, 209
73	Семенов C. C.	18, 40, 42, 43, 57, 64, 65, 69, 70, 71, 72, 187, 189, 191, 197
74	Семяшкіна A. O.	38, 104, 110, 153, 189, 191, 200
75	Семяшкін O. Ю.	157
76	Середа B. I.	189, 200, 201
77	Сидоренко Ю. Я.	49, 80, 134, 189, 191
78	Сокрут O. B.	152, 202, 203
79	Солодушко M. M.	1, 11, 50, 52, 58, 59, 73, 76, 91, 120, 147, 170, 178, 184, 185, 189, 190, 191, 192, 193, 194
80	Солодушко B. П.	58, 73, 101, 120, 170, 178, 193, 194
81	Стручалина I. Ю.	123, 189
82	Судак B. M.	64, 65, 69, 70, 71, 72
83	Федоренко E. M.	1, 61, 78, 103, 186, 187, 189, 191, 193, 194, 199, 200, 201
84	Халак B. I.	19, 21, 23, 25, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 41, 44, 45, 104, 106, 109, 110, 112, 114, 115, 116, 124, 125, 128, 129, 144, 145, 146, 151, 154, 158, 161, 162, 171, 173, 176, 177, 179, 195, 204, 205, 206
85	Чабан B. I.	1, 64, 65, 69, 70, 71, 72, 90, 92, 93, 117, 121, 131, 132, 143, 156, 163, 164, 169, 189, 191
86	Черенков A. B.	84, 189, 190, 191
87	Черенкова T. П.	61, 102, 189, 191, 193, 194
88	Черчель B. Ю.	1, 3, 51, 53, 54, 62, 127, 149, 172, 186, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 198, 199, 200, 201
89	Чоловський C. M.	56
90	Швець H. B.	189, 191
91	Шевченко M. C.	1, 6, 7, 8, 9, 10, 95, 138, 141, 188, 189, 191, 193, 194
92	Шевченко O. M.	6, 7, 10, 97, 96, 135, 140, 166
93	Яланський O. B.	4, 26, 119, 189, 193, 194, 199, 200, 201

З М І С Т

Книги	1
Статті у в міжнародних наукометричних базах Scopus (asjk) і Web of Science (wos).....	1
Статті у наукових фахових виданнях зарубіжних країн.....	6
Статті у наукових фахових виданнях України.....	7
Науковий журнал Зернові культури.....	18
Статті в журналах.....	23
Матеріали науково-практичних конференцій.....	26
Інформаційний бюлетень.....	68
Статті в газетах.....	70
Методики, рекомендації та бази даних.....	71
Патенти.....	80
Свідоцтва про державну реєстрацію сорту рослин та патенти.	80
Дисертації	80